

Rechtsgeleerdheid
Nederlandstalige opleidingen

Universiteit Maastricht

© 2024 Academion

www.academion.nl
info@academion.nl

Projectcode P2218

Inhoud

Samenvatting	4
Scoretabel	7
Introductie	9
Procedure	9
Panel	10
Informatie over de opleidingen	12
Beschrijving van de beoordelingsstandaarden	14
Organisatie	14
Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel	14
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	15
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	20
Standaard 3. Toetsing	35
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	42
Eindoordeel	44
Ontwikkelpunten	44
Bijlage 1. Beoogde leerresultaten	45
B1.1 B Fiscaal Recht	45
B1.2 B Rechtsgeleerdheid	48
B1.3 M Fiscaal Recht	51
B1.4 M Forensica, Criminologie en Rechtspleging	57
B1.5 M Nederlands Recht	63
B1.6 M Recht en Arbeid	71
Bijlage 2. Opleidingscurriculum	73
B2.1 B Fiscaal Recht	73
B2.2 B Rechtsgeleerdheid	74
B2.3 M Fiscaal Recht	75
B2.4 M Forensica, Criminologie en Rechtspleging	78
B2.5 M Nederlands Recht	80
B2.6 M Recht en Arbeid	81
Bijlage 3. Bezoekprogramma	83
Bijlage 4. Geraadpleegde materialen	85

Samenvatting

Beoogde leerresultaten

Het panel stelt vast dat de Nederlandstalige opleidingen aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Maastricht alle een passend profiel kennen en zich daarnaast onderscheiden door aansluiting bij het Maastrichtse concept van probleemgestuurd onderwijs (PGO). De opleidingen beschikken over goed gekozen beoogde leerresultaten en zijn afgestemd op de verwachtingen vanuit het academische- en het beroepenveld. De opleidingen en hun beoogde leerresultaten reflecteren de Dublin-descriptoren voor bachelor- dan wel masteropleidingen en sluiten aan bij het Domeinspecifiek Referentiekader en de vereisten voor toegang tot de togaberoepen en, voor de fiscale opleidingen, de NOB-vereisten. Het panel raadt de opleidingen aan te doordenken via welke invulling het universiteitsbrede concept van Global Citizenship Education van meerwaarde zou zijn voor afgestudeerden in elk van de verschillende opleidingen. Vervolgens kan dit meer expliciet worden geoperationaliseerd binnen de individuele opleidingen, door de profilering en cursussen daarop af te stemmen. Het panel adviseert ook om, in aanvulling op de facultaire werkveldadviesraad, (weer) te investeren in opleidingsspecifieke raden die regelmatig geraadpleegd worden over de profilering, doelen en inhouden van met name de mastercurricula. De opleiding Fiscaal Recht heeft al zulke raden voor twee van de tracks. Hierbij kunnen ook alumni betrokken worden.

Onderwijsleeromgeving

Naar het oordeel van het panel bieden de zes Nederlandstalige opleidingen die in dit rapport besproken worden, studenten een uitdagende en bruisende onderwijsomgeving. De opleidingen zijn zo vormgegeven dat studenten aan de toga-beroepsvereisten (kunnen) voldoen en, in het geval van de fiscale opleidingen, aan de vereisten vanuit de NOB. Studenten worden geactiveerd via het concept van probleemgestuurd onderwijs (PGO), dat via de CCCS-principes wordt vormgegeven en daarmee geen keurslijf is, maar een intensieve onderwijsvorm die aan het vak en het niveau kan worden aangepast. Dankzij het PGO-systeem krijgt onderwijs een centrale positie op de faculteit, mede doordat ook het seniorpersoneel tutorgroepen begeleidt. De faculteit is in een historisch gebouw gevestigd dat optimaal is ingericht voor samenwerking in onderwijsgroepen en dat studenten en docenten samenbrengt. Deze uitstekende faciliteiten verdienen volgens het panel een compliment.

Studenten aan alle opleidingen ontvangen passende studiebegeleiding en worden binnen faculteit en opleidingen goed ondersteund. In de masters is gewerkt aan de studeerbaarheid door de februari-instroom af te schaffen, zodat studenten de programma's altijd in logische volgorde volgen en een cohort kunnen vormen. Ook is het scriptietraject strakker vormgegeven in alle masters: het voorziet nu in duidelijke deadlines en hulpmiddelen als een masterthesisbeurs. De masters hebben inmiddels alle een premaster of voeren die nu in, en kennen heldere regels rondom toelaatbaarheid tot de opleiding. De opleidingen worden vormgegeven door docententeams die inhoudelijke en academische kwaliteit combineren met professionaliteit en werkveldexpertise. Op het vlak van docentprofessionalisering wordt op dit moment een inhaalslag geleverd waar het de basiskwalificatie onderwijs betreft. Het panel beveelt aan om de docenten buiten het eigen inhoudelijk domein met elkaar in contact te brengen, met als doel vruchtbare uitwisseling van ervaringen en best practices te stimuleren die het onderwijs in alle opleidingen ten goede komt.

Met betrekking tot de bachelor Rechtsgeleerdheid waardeert het panel de solide opbouw waarbij studenten het recht voortdurend in onderlinge samenhang onderwezen krijgen en leren toepassen. Deze samenhang maakt de opzet van de verschillende curriculumonderdelen complex, maar zeker sinds een curriculumherziening is ze voor studenten voldoende helder. Het panel is te spreken over de recente versterking van professionele vaardigheden via een leerlijn die de studenten ondersteunt, en over het

toevoegen van een optionele stage. De opleiding kiest ervoor om in het positief-juridische onderwijs geen aanwezigheidsplicht te hanteren, maar dwingt in enkele vakken via een toets deelname af. Het panel heeft begrip voor de overwegingen om de studenten eigen verantwoordelijkheid voor hun leerproces te laten nemen in lijn met het PGO. Mogelijk kunnen er, als de opleiding dit nodig acht, extra toetsonderdelen worden gecreëerd om de minimale inspanningsverplichting nog te verhogen. Binnen het curriculum vindt het panel de omvang van stage (12 EC) en scriptie (18 EC) erg groot, en het beveelt aan te onderzoeken of deze onderdelen kunnen worden ingeperkt ten behoeve van meer keuzeruimte.

Binnen de bachelor Fiscaal Recht waardeert het panel dat studenten het civiel effect behalen. Ook vindt het de verstevigde metajuridische component een sterk punt van de opleiding. Net als bij de bachelor Rechtsgeleerdheid is de vormgeving van semesters en blokken helder en schept ze de mogelijkheid integratie en dwarsverbanden aan de orde te stellen. Vanaf jaar 2 gaat het daarbij met name om verbanden binnen het fiscale recht. Met betrekking tot de keuzes die in de opleiding zijn gemaakt rondom al dan niet verplichte deelname aan werkgroepen, adviseert het panel net als voor de bachelor Rechtsgeleerdheid na te gaan of extra toetsonderdelen moeten worden gecreëerd om de minimale inspanningsverplichting nog te verhogen. Het panel heeft er begrip voor dat de bachelor Fiscaal Recht door de zorgvuldige opbouw geen keuze-onderdelen kent en geen stage-optie biedt. Het panel beveelt echter aan om net als in de bachelor Rechtsgeleerdheid de omvangrijke scriptie te verkleinen; op die manier zou er ruimte kunnen ontstaan om een keuze-onderdeel in te voegen. Het panel adviseert de opleiding om te onderzoeken of zij fiscale studenten ook in het brede eerste opleidingsjaar, dat gedeeld wordt met de bachelor Rechtsgeleerdheid, meer bijeen kan brengen in het onderwijs.

De master Fiscaal Recht is volgens het panel mooi vormgegeven en samenhangend. Deze samenhang is nog meer vergroot sinds een curriculumwijziging. Het panel waardeert de naar buiten gerichte blik van de opleiding, die de studenten een international classroom biedt en de mogelijkheid op andere universiteiten colleges te volgen of om een stage in te passen. De voortdurende actualisering van de vakken is volgens het panel een ander sterk punt, evenals de versteviging van metajuridica en het samenvoegen van kleinere vakken tot grotere eenheden. Uit de gesprekken met de studenten en docenten van de opleiding maakte het panel op dat ethiek en integriteit binnen het onderwijs gethematiseerd worden; het adviseert dit een meer vastomlijnde en herkenbare vorm krijgt binnen de verschillende vakken, omdat dit zeker voor fiscaal juristen een belangrijk thema is in de beroepspraktijk.

Het panel is enthousiast over het curriculum van de master Forensica, Criminologie en Rechtspleging (FCR). De opleiding biedt een uitdagend multi- en interdisciplinair curriculum, en stelt alle studenten tegelijk in staat het civiel effect te behalen. De combinatie van disciplines maakt dat studenten getraind worden in verschillende onderzoeksmethoden, van positief-juridische tot empirische. Vaak is sprake van *team teaching* waardoor de verschillende disciplines en perspectieven nadrukkelijk gethematiseerd worden. De docenten vormen een hecht team. Het panel vindt de mogelijkheid van de selectieve projecten in samenwerking met politie, OM en/of internationale universiteiten een mooie kans voor de studenten. De keuze voor een Engelse track naast een Nederlandstalige ligt in lijn met het feit dat deze opleiding een internationaal onderscheidend profiel heeft, en biedt de opleiding de gelegenheid om de internationale en Europese context van de strafpleging en de rol die forensica en criminologie hierin spelen, over het voetlicht te brengen. Het panel vindt dit een mooie en verdiepende toevoeging.

Het panel vindt het dat het curriculum van de master Nederlands Recht helder is vormgegeven langs klassieke specialisaties die een mooi en ruim scala aan gebonden keuzevakken bevatten, en kent een Algemeen Programma waarin studenten een eigen route uitstippelen. Het panel is te spreken over de uitbreiding van de metajuridische component in de opleiding. Het doet de aanbeveling meer mondelinge

vaardigheden en presentaties in de opleiding in te bouwen, ook vanwege het belang dat deze voor de beroepspraktijk hebben.

Het panel is positief over het feit dat het curriculum van de master Recht en Arbeid zo is herzien dat het gezondheidsrecht nu aan de start van de opleiding aan bod komt. De master biedt in beide tracks gevarieerde werk- en toetsvormen en studenten ervaren de opleiding door de kleinschaligheid als interactief. Wel vindt het panel veel vakken sterk op casuïstiek en de beroepspraktijk gericht. Het juicht de voorgenomen doorlichting van alle vakken in het licht van de balans tussen academische en praktische elementen daarom toe. Het panel geeft mee de brede instroomeisen (met name het direct toelaten van studenten met een hbo-bachelor) te heroverwegen zodat minder maatwerk in de begeleiding nodig is.

Toetsing

Het panel constateert dat de toetsing binnen de opleidingen, gesteund door een mooie en bij PGO passende nieuwe toetsvisie en een daaruit volgend facultair toetsbeleid, over het algemeen goed is vormgegeven. De opleidingen en de faculteit zetten in op verbetering van de kwaliteit en kwaliteitsborging van toetsen door meer toetsmomenten en door het opstellen van curriculumbrede toetsplannen. In het kader van de curriculumherziening zijn die in de beide bachelors al uitgerold, terwijl ze in de masters nog vorm moeten krijgen. Het panel moedigt aan deze voor alle opleidingen door te voeren. Voor de bachelor Rechtsgeleerdheid is het panel positief over de toevoeging van de stage als keuze-optie, maar adviseert het de ruime omvang (12 EC) te heroverwegen. Het panel waardeert de proactieve houding van de examencommissie bij het uitvoeren van haar borgingstaak. Het beveelt de commissie wel aan om de eindwerken via een steekproef niet alleen procedureel, maar ook inhoudelijk te (laten) toetsen. Hiervoor zou zij de ondersteuning kunnen krijgen van een gemandateerde toetscommissie. De faculteit en universiteit hebben het belang van generatieve AI in het oog en bepalen momenteel een strategie om hiermee om te gaan, wat het panel toejuicht.

Het panel kan zich goed vinden in de beoordeling van het bacheloressay (en de bijbehorende presentatie) waaruit het bacheloreindniveau blijkt. Dankzij de curriculumherziening wordt hierbij van Canvas gebruik gemaakt en kunnen discrepanties tussen de eerste en tweede beoordelaar snel worden gesignaleerd. Voor de masterscripties gold tot 1 september 2024 dat de beoordelingsprocedure niet geheel waterdicht was: een incident bij de opleiding Recht en Arbeid liet zien dat het mogelijk was voor de eerste beoordelaar om een onvoldoende tweede beoordeling terzijde te schuiven en de student te laten slagen. Dit 'lek' is volgens het panel adequaat gedicht door het aanpassen van de beoordelingsprocedure, die nu grotendeels gelijk is aan die van het bacheloressay. Het panel merkt op dat er bij de beoordeling van de eindwerken risico is op de vorming van vaste beoordelingsparen, doordat de eerste beoordelaar de tweede aanwijst en hierbij kiest voor een inhoudelijk expert. Het panel doet de aanbeveling een 'technische' tweede beoordelaar in te voeren, mogelijk aangewezen door de verantwoordelijke scriptiecoördinator. Het beveelt daarnaast aan om scriptiebegeleiders meer onderling te laten kalibreren buiten hun eigen vakgroep om, en om mee te kijken met elkaars toetspraktijk. Zo wordt het blikveld vergroot bij erg kleine opleidingen als Recht en Arbeid, en kunnen *best practices* zoals de scriptiekalibratie bij de master Fiscaal Recht breder gedeeld worden. Ten slotte doet het panel de aanbeveling om methodologische verantwoording in alle eindwerken expliciet onderdeel van de beoordeling te maken.

Gerealiseerde leerresultaten

Het panel stelt op basis van de eindwerken en het functioneren van alumni vast dat de opleidingen alle de beoogde leerresultaten realiseren. Bachelorstudenten tonen aan met hun eindwerken het juiste niveau te halen en stromen zonder problemen door naar een masteropleiding. Studenten uit de masters Fiscaal Recht, Nederlands Recht en FCR vinden doorgaans snel een passende baan en behalen in hun eindwerken het

gewenste juridische masterniveau. Voor de opleiding Recht en Arbeid trof het panel enkele eindwerken aan die het beoogde niveau niet waarmaakten. Na uitbreiding van de selectie van eindwerken van 15 naar 20 constateert het panel dat deze eindwerken niet indicatief zijn voor het behaalde eindniveau door de studenten en dat het hier om uitzonderingen gaat. Alumni Recht en Arbeid komen goed terecht in het aansluitende werkveld en kijken met tevredenheid terug op hun master.

Scoretabel

Het panel beoordeelt de opleidingen als volgt:

Bacheloropleiding Fiscaal Recht

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel	positief
----------------------	----------

Bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel	positief
----------------------	----------

Masteropleiding Fiscaal Recht

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel	positief
----------------------	----------

Masteropleiding Forensica, Criminologie en Rechtspleging

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel	positief
----------------------	----------

Masteropleiding Nederlands Recht

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel	positief
----------------------	----------

Masteropleiding Recht en Arbeid

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

voldoet

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

voldoet

Standaard 3: Toetsing

voldoet

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

voldoet

Algemeen eindoordeel

positief

Prof. dr. Joanne van der Leun

Dr. Fiona Schouten

Voorzitter

Secretaris

Datum: 7 oktober 2024

Introductie

Procedure

Visitatie

De bacheloropleidingen Fiscaal Recht en Rechtsgeleerdheid en de masteropleidingen Fiscaal Recht, Forensica, Criminologie en Rechtspleging, Nederlands Recht en Recht en Arbeid van de Universiteit Maastricht (UM) werden op 28, 29 en 30 mei 2024 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld in het kader van de visitatiegroep Rechtsgeleerdheid 3. Dit cluster bestond uit 36 opleidingen van de Universiteit Maastricht, de Open Universiteit, de Radboud Universiteit en de Rijksuniversiteit Groningen. De beoordeling verliep volgens de procedure en standaarden van het NVAO Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland (d.d. september 2018).

In opdracht van het cluster Rechtsgeleerdheid 3 verzorgde evaluatiebureau Academion de begeleiding van de visitatie. Fiona Schouten trad op als coördinator vanuit Academion en als secretaris. Daarnaast was Mark Delmartino freelance coördinator en secretaris binnen het cluster. Zij zijn door de NVAO gecertificeerd en als secretaris geregistreerd. Voor het bezoek aan Maastricht was Mark Delmartino secretaris voor de Engelstalige opleidingen. Fiona Schouten was secretaris voor de Nederlandstalige opleidingen (in dit rapport).

Vorbereiding

In samenspraak met de instellingen en opleidingen stelde Academion het visitatiepanel samen, rekening houdend met de expertise en onafhankelijkheid van de leden en met de consistentie binnen het cluster. De NVAO stemde op 19 januari 2024 in met de samenstelling van het panel. De Academion-coördinator instrueerde de panelvoorzitter over haar rol binnen de visitatie volgens het Profiel van de voorzitter (NVAO 2016).

De contactpersonen van de instelling stelden voor het visitatiebezoek een bezoekprogramma op in overleg met de coördinatoren (zie bijlage 3). De Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de UM selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Daarnaast bepaalde de faculteit dat het ontwikkelgesprek plaats zou vinden na afloop van het bezoek. Op basis van dit gesprek werd een apart ontwikkelverslag gemaakt.

In de aanloop naar de visitatie stuurden de opleidingen een lijst van afgestudeerden over de periode 2020-2022 naar de coördinatoren. Uit deze lijst selecteerde de panelvoorzitter in samenspraak met de coördinatoren ten minste 15 eindwerken per opleiding. Daarbij hielden zij rekening met de spreiding van de eindcijfers, de beoordelaars en de verschillende afstudeerrichtingen. De verdeling over de tracks en varianten is te vinden in bijlage 4. Voorafgaand aan het bezoek stelden de opleidingen de geselecteerde eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel. Ook zonden de opleidingen het panel hun zelfevaluatie rapporten en aanvullende stukken toe (zie eveneens bijlage 4).

De panelleden bestudeerden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de coördinatoren. De freelance coördinator verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een aantal documenten en verspreidde die onder de panelleden. Kort voor de visitatie hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van de zelfevaluatie rapporten, de gelezen eindwerken en de taakverdeling ter sprake kwamen. Ook werd het panel geïnformeerd over de van toepassing zijnde beoordelingskaders, de werkwijze en de planning van visitaties en rapportage.

Bezoek

Tijdens het visitatiebezoek sprak het panel met verschillende opleidingsvertegenwoordigers (zie bijlage 3). Ook bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt. Het panel beëindigde de visitatie met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van de visitatie gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin zij de voorlopige indrukken, algemene observaties en suggesties voor ontwikkelpunten van het panel presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat binnen Academion voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de Academion-coördinator het rapport naar de Faculteit der Rechtsgeleerdheid met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De secretaris paste de feitelijke onjuistheden in het rapport aan op aanwijzing van de panelvoorzitter. Vervolgens stelde het panel het rapport vast en stuurde de Academion-coördinator het naar de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Maastricht.

Panel

Bij de clustervisitatie Rechtsgeleerdheid 3 zijn de volgende panelleden betrokken:

- Prof. dr. J.P. (Joanne) van der Leun, hoogleraar Criminologie aan Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden [voorzitter];
- Prof. mr. dr. P.M. (Pauline) Schuyt, rector-directeur van de Academie voor Wetgeving en Overheidsjuristen in Den Haag, en hoogleraar Sanctierecht en Straftoemeting aan de Universiteit Leiden;
- Prof. dr. mr. U.R.M.T. (Bald) de Vries, hoogleraar Interdisciplinair Juridisch Onderwijs aan de Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie van de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. A.F. (Arthur) Salomons, hoogleraar Privaatrecht aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. S.M.M. (Sacha) Garben LL.M., hoogleraar EU Law aan het Europacollege in Brugge en legal officer bij het Team Europees Arbeidsrecht van de Europese Commissie in Brussel (België);
- Prof. mr. V. (Vincent) Sagaert, gewoon hoogleraar in het Privaatrecht (specifiek verbintenissenrecht, goederenrecht vermogensrecht en notarieel vastgoedrecht) aan de KU Leuven (België);
- R. (Roel) Menning, masterstudent Burgerlijk Recht aan de Radboud Universiteit [student-lid];
- A. (Amber) Veldhuizen MSc. LL.B., masterstudent Business Administration – Small Business & Entrepreneurship, en sinds september 2023 masterstudent Arbeidsrecht en Privaatrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen [student-lid];
- I. (Iris) Stins BSc., bachelorstudent Rechtsgeleerdheid aan de Open Universiteit en alumna van de bacheloropleiding Civiele Techniek aan de Universiteit Twente [student-lid];
- A. (Annefleur) Timmermans, bachelorstudent Rechtsgeleerdheid aan Maastricht University [student-lid];
- Prof. dr. A.C.M. (Anne) Meuwese, hoogleraar Public Law & Governance of Artificial Intelligence aan de Universiteit Leiden [referent];
- Mr. dr. M.Y. (Martien) Schaub; universitair hoofddocent in het contractenrecht aan de Erasmus Law School van de Erasmus Universiteit Rotterdam [referent];
- Prof. dr. A.C. (Antoine) Buyse, hoogleraar Rechten van de mens in multidisciplinair perspectief en directeur van het Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten (SIM) aan de Universiteit Utrecht [referent];

- Dr. M. (Moritz) Jesse LLM, universitair hoofddocent Europees recht aan het Europa Instituut van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden [referent];
- Prof. mr. J.L.W. (Hansko) Broeksteeg, hoogleraar Staatsrecht aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit [referent];
- Dr. V. (Vestert) Borger LLM, universitair docent Europees recht, verbonden aan het Europa Instituut van de Universiteit Leiden [referent];
- Prof. dr. mr. V. (Vanessa) Mak, hoogleraar Burgerlijk Recht aan het Instituut voor Privaatrecht van de Universiteit Leiden [referent];
- Dr. mr. J.M. (Michael) Milo, universitair hoofddocent verbonden aan het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht van de Universiteit Utrecht [referent];
- Prof. dr. T.M. (Tom) Berkhout, hoogleraar Real Estate aan Nyenrode Business Universiteit [referent];
- Prof. mr. H. (Harold) Koster, hoogleraar en afdelingsvoorzitter Ondernemingsrecht aan de Universiteit Leiden [referent];
- Prof. mr. A.R. (Arno) Lodder, hoogleraar Internet Governance and Regulation aan de Vrije Universiteit Amsterdam [referent];
- Prof. dr. J.G.J. (Jac) Rinkes, hoogleraar Privaatrecht aan de Open Universiteit en hoogleraar Europees en vergelijkend verzekeringsrecht aan de Universiteit van Amsterdam [referent];
- Prof. mr. J.S.L.A.W.B. (Sebastiaan) Roes, hoogleraar Deontologie en de geschiedenis van het notariaat aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit [referent];
- Prof. dr. M.F. (Maarten) de Wilde LLM, hoogleraar International and European Tax Law aan de Erasmus School of Law van de Erasmus Universiteit Rotterdam [referent];
- Prof. dr. W.G. (Wouter) Werner, hoogleraar Public International Law aan de Vrije Universiteit Amsterdam en bijzonder hoogleraar Public International Law aan de University of Curaçao [referent];
- Prof. dr. M. (Marjan) Peeters, hoogleraar Environmental Policy and Law aan de Faculty of Law, Public Law and Metro van Maastricht University [referent].

Het panel dat de bacheloropleidingen Fiscaal Recht en Rechtsgeleerdheid, en de masteropleidingen Fiscaal Recht, Forensica, Criminologie en Rechtspleging, Nederlands Recht en Recht en Arbeid van de Universiteit Maastricht beoordeelde, bestond uit de volgende leden:

- Prof. dr. J.P. (Joanne) van der Leun, hoogleraar Criminologie aan Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden [voorzitter];
- Prof. mr. dr. P.M. (Pauline) Schuyt, rector-directeur van de Academie voor Wetgeving en Overheidsjuristen in Den Haag, en deeltijd Sanctierecht en Straftoemeting aan de Universiteit Leiden;
- Prof. dr. mr. U.R.M.T. (Bald) de Vries, hoogleraar Interdisciplinair Juridisch Onderwijs aan de Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie van de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. A.F. (Arthur) Salomons, hoogleraar Privaatrecht aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. S.M.M. (Sacha) Garben LLM, hoogleraar EU Law aan het Europacollege in Brugge en legal officer bij het Team Europees Arbeidsrecht van de Europese Commissie in Brussel (België);
- I. (Iris) Stins BSc., bachelorstudent Rechtsgeleerdheid aan de Open Universiteit en alumna van de bacheloropleiding Civiele Techniek aan de Universiteit Twente [student-lid];
- Prof. mr. J.L.W. (Hansko) Broeksteeg, hoogleraar Staatsrecht aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit [referent];
- Dr. V. (Vestert) Borger LLM, universitair docent Europees recht, verbonden aan het Europa Instituut van de Universiteit Leiden [referent];
- Prof. dr. mr. V. (Vanessa) Mak, hoogleraar Burgerlijk Recht aan het Instituut voor Privaatrecht van de Universiteit Leiden [referent];

- Dr. mr. J.M. (Michael) Milo, universitair hoofddocent verbonden aan het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht van de Universiteit Utrecht [referent];
- Prof. dr. A.C. (Antoine) Buyse, hoogleraar Rechten van de mens in multidisciplinair perspectief en directeur van het Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten (SIM) aan de Universiteit Utrecht [referent];
- Dr. M. (Moritz) Jesse LLM, universitair hoofddocent Europees recht aan het Europa Instituut van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden [referent];
- Prof. dr. A.C.M. (Anne) Meuwese, hoogleraar Public Law & Governance of Artificial Intelligence aan de Universiteit Leiden [referent];
- Mr. dr. M.Y. (Martien) Schaub, universitair hoofddocent in het contractenrecht aan de Erasmus Law School van de Erasmus Universiteit Rotterdam [referent].

Informatie over de opleidingen

Naam van de instelling:	Universiteit Maastricht
Status van de instelling:	Bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	Positief

Naam van de opleiding:	Rechtsgeleerdheid
CROHO-nummer:	50700
Niveau van de opleiding:	Bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie:	Maastricht
Variant(en):	Voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	1 november 2024

Naam van de opleiding:	Fiscaal Recht
CROHO-nummer:	56827
Niveau van de opleiding:	Bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie:	Maastricht
Variant(en):	Voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	1 november 2024

Naam van de opleiding:	Fiscaal Recht
CROHO-nummer:	66827
Niveau van de opleiding:	Master
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Directe belastingen - Indirecte belastingen

Locatie:	- Tax and Technology Maastricht
Variant(en):	Voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	1 november 2024
Naam van de opleiding:	Forensica, Criminologie en Rechtspleging
CROHO-nummer:	60171
Niveau van de opleiding:	Master
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Forensica, Criminologie en Rechtspleging (Nederlandstalige track) - Forensics, Criminology and Law (Engelstalige track)
Locatie:	Maastricht
Variant(en):	Voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands, Engels
Inleverdatum NVAO:	1 november 2024
Naam van de opleiding:	Nederlands Recht
CROHO-nummer:	66451
Niveau van de opleiding:	Master
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Privaatrecht - Handels- en Ondernemingsrecht - Staats- en Bestuursrecht - Algemeen Programma
Locatie:	Maastricht
Variant(en):	Voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	1 november 2024
Naam van de opleiding:	Recht en Arbeid
CROHO-nummer:	60169
Niveau van de opleiding:	Master
Oriëntatie van de opleiding:	Academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Arbeid en Gezondheid - Arbeid en Onderneming
Locatie:	Maastricht
Variant(en):	Voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Inleverdatum NVAO:	1 november 2024

Beschrijving van de beoordelingsstandaarden

Organisatie

De Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Maastricht (UM) biedt twee Nederlandstalige bacheloropleidingen en vier Nederlandstalige masteropleidingen aan, naast een Engelstalige bachelor, vier Engelstalige masters en twee Engelstalige advanced masters. Het onderwijs in de verschillende opleidingen wordt georganiseerd onder verantwoordelijkheid van het Faculteitsbestuur. De faculteit kent drie opleidingsdirecteuren (een voor de Nederlandstalige bacheloropleidingen, een voor de Engelstalige bacheloropleiding en een voor de masteropleidingen) die de directe verantwoordelijkheid dragen voor de inhoud en de kwaliteit van de aan hen toegewezen opleidingen. Binnen de opleidingen zijn blokcoördinatoren – vaak ondersteund door collega's in een zogenaamde planningsgroep – verantwoordelijk voor de inhoud en uitvoering van het desbetreffende opleidingsonderdeel (in de meeste opleidingen een blok genoemd). De blokcoördinator is tevens door de examencommissie benoemd als examiner van het desbetreffende opleidingsonderdeel. De faculteit kent één examencommissie voor alle opleidingen. Het panel constateerde tijdens het visitatiebezoek dat er regelmatige formele en informele overlegmomenten zijn op vak-, opleidings- en facultair niveau om de kwaliteit en kwaliteitsverbetering van de opleidingen te monitoren en borgen.

Aanbevelingen van het vorige visitatiepanel

In de vorige visitatie beval het panel voor alle opleidingen aan om aandacht te besteden aan community-vorming onder de studenten. Ook adviseerde het meer variatie in de toetsing aan te brengen en bij de beoordeling van eindwerken meer aandacht te besteden aan de verantwoording van onderzoeksmethoden en de weging van onderdelen en ruimte voor toelichting op het beoordelingsformulier. Het beval de examencommissie aan om goed zicht te houden op toetsing op curriculumniveau, en niet voornamelijk op vakniveau. Voor alle masteropleidingen deed het panel de aanbeveling om de februari-instroom opnieuw te bezien in het licht van de studeerbaarheid en om de huidige opzet van de masterthesis aan te scherpen, met als doel de studeerbaarheid te verbeteren.

Voor de bacheloropleiding Fiscaal Recht deed het panel de aanbeveling de metajuridische component in het curriculum te versterken en het aanbieden van kleine vakken (1 of 2 EC) te heroverwegen. Voor de masteropleiding Forensica, Criminologie en Rechtspleging adviseerde het panel om de multidisciplinaire benadering nadrukkelijker terug te laten komen in de eindkwalificaties, en voor de masteropleidingen Nederlands Recht, en Recht en Arbeid om de gewenste Engelse taalvaardigheid hierin te expliciteren.

Het panel constateert met tevredenheid dat aan de adviezen en aanbevelingen gehoor is gegeven. De februari-instroom in de masteropleidingen is per 2022-2023 stopgezet, de beoordeling van afstudeerwerken is aangepast en de toetsing is meer gevarieerd vormgegeven. Aandacht voor onderzoeksmethoden is in de toetsing van het eindwerk als beoordelingscriterium opgenomen, al ziet het panel ruimte voor verbetering waar het de verantwoording hiervan betreft (zie standaard 3). Ook is het masterscriptietraject herzien en zijn eindtermen onder de loep genomen en waar nodig aangevuld of aangepast (dan wel gehandhaafd met motivering, zie standaard 1). Community-vorming onder studenten heeft een impuls gekregen, onder meer door in te zetten op ontmoetingsplaatsen en frequenter formeel en informeel contact, en is centraal komen te staan in het facultair strategisch plan 2018-2022 ('Creative Community Law@UM'). Zie verder de betreffende standaarden.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Facultaire profilering

De opleidingen aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid worden gekenmerkt door het Maastrichtse concept van Probleemgestuurd Onderwijs (PGO), waarbij studenten in door een tutor geleide onderwijsgroepen werken aan de oplossing van in de praktijk gewortelde problemen om zo (onderdelen van) leerstukken aan te leren. Het onderwijs is vormgegeven volgens de vier principes van het PGO: het is constructief, contextueel, collaboratief en zelfsturend van aard (de zogenaamde CCCS-principes, naar hun Engelstalige acroniem). Binnen deze vier pijlpalen kunnen opleidingen, of opleidingsonderdelen, verschillende accenten leggen. De faculteit speelt een actieve rol in de (door)ontwikkeling van PGO in juridisch onderwijs. Ze participeert in nationale en internationale fora op het gebied van (probleemgestuurd) juridisch onderwijs en is initiator geweest van een klein informeel netwerk van rechtenfaculteiten die gebruik maken van PGO.

De opleidingen sluiten daarnaast aan bij de internationale profilering van de UM als geheel. Die heeft zich middels de Kwaliteitsafspraken gecommitteerd aan het UNESCO-concept van Global Citizenship Education, waarbij studenten opgeleid worden voor een actieve rol in het bouwen aan vreedzame, tolerante, inclusieve en veilige samenleving, zowel lokaal als globaal.

Het panel vindt de facultaire profilering helder en passend. De onderscheidende PGO-aanpak wordt in de faculteit versterkt door het aangaan van nationale en internationale samenwerking op het gebied van dergelijke educatie binnen een juridische context, wat het panel waardeert. Veel studenten in de opleidingen kiezen specifiek voor Maastricht vanwege deze aanpak, en alumni onderscheiden zich doordat zij hierin gevormd zijn. Het panel kan zich ook vinden in de internationale focus en de nadruk op Global Citizenship Education. Uit de interviews tijdens het visitatiebezoek begreep het panel wel dat dit vooral als een gegeven wordt beschouwd dat in ruime zin steeds van toepassing is in het onderwijs, maar dat in sommige opleidingen sterker en in andere minder sterk aanwezig is. Het panel beveelt aan te doordenken via welke invulling dit concept van meerwaarde zou zijn voor afgestudeerden in ieder van de verschillende opleidingen. Vervolgens kan Global Citizenship Education meer expliciet worden geoperationaliseerd binnen de individuele opleidingen, door de profilering en cursussen daarop af te stemmen.

Profiel bachelor Rechtsgeleerdheid

De bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid wil studenten vormen tot academisch denkende en werkende, zelfstandige, onafhankelijke en kritische juristen die bijdragen aan het oplossen en voorkomen van complexe juridische en maatschappelijke problemen in een steeds veranderende wereld. De opleiding kenmerkt zich door kleinschaligheid, probleemgestuurd onderwijs en een nadruk op het aanleren van juridische én professionele vaardigheden. De opleiding wordt door studenten als kleinschalig ervaren door de voor een bachelor Rechtsgeleerdheid vrij beperkte instroom (175 studenten in 2023), waardoor zij de opleiding als niet te massaal ervaren. Ook de kleine omvang van de belangrijkste werkvorm (de zogenaamde onderwijsgroepen), de compacte huisvesting in twee monumentale gebouwen en het laagdrempelige contact tussen staf en studenten dragen hieraan bij. De opleiding voorziet studenten in combinatie met een passende masteropleiding van de juiste inhoud om het civiel effect voor de togaberoepen te bereiken. Het panel kan zich vinden in de profilering van de opleiding, en begreep van studenten en docenten dat de kleinschaligheid en het onderwijsmodel inderdaad als onderscheidend elementen worden ervaren. De

afgestudeerde beschikt over passende juridische bagage en kan deze als 'problem solver' inzetten in concrete casussen.

Profiel bachelor Fiscaal Recht

De bacheloropleiding Fiscaal Recht beoogt de student academisch te vormen en basiskennis, vaardigheden en inzicht op het gebied van de Rechtsgeleerdheid, in het bijzonder het belastingrecht, bij te brengen. Wanneer de student de bachelor Fiscaal Recht en een aansluitende masteropleiding met goed gevolg heeft doorlopen, voldoet hij of zij aan alle eisen van het Convenant Civiel Effect. Daarmee onderscheidt de Maastrichtse opleiding Fiscaal Recht zich van andere fiscaalrechtelijke opleidingen in het land. Om dit te bereiken zijn specifieke keuzes gemaakt betreffende de inhoud en vormgeving van de opleiding. Zo is er veel aandacht voor andere rechtsgebieden dan het fiscale recht, zoals het privaatrecht, het procesrecht en het strafrecht. De bachelor Fiscaal Recht heeft hierdoor een nationale oriëntatie, maar schenkt ook aandacht aan (inter)nationale en Europese regels. Studenten worden daarnaast uitgedaagd om aandacht te schenken aan (fiscaal-)ethische vraagstukken en om na te denken over hun eigen normen en waarden. Net als in de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid draagt het probleemgestuurde onderwijsconcept bij aan hun vaardigheden als 'problem solvers'. Het panel is te spreken over de heldere profileringskeuzes die in deze bachelor zijn gemaakt en waardeert de keuze om studenten het civiel effect voor de togaberoepen te laten behalen.

Profiel master Fiscaal Recht

De masteropleiding Fiscaal Recht bouwt voort op en verdiept de fiscaal-juridische kennis en vaardigheden die in de bachelor Fiscaal Recht (of in vergelijkbare opleidingen) zijn opgedaan. De opleiding kent drie verschillende masterspecialisaties: Directe belastingen, Indirecte belastingen en Tax and Technology. De fiscalist die de masteropleiding heeft afgerond, heeft op academisch niveau de kennis, het inzicht en de vaardigheden om als jurist zelfstandig in te spelen op juridisch-maatschappelijke ontwikkelingen. De afgestudeerde kent de systematiek van het fiscale recht in nationale en/of internationale verhoudingen en beheerst elementaire vormen van rechtsvergelijking. Hij of zij is in staat tot zelfstandige uitoefening van juridische beroepen op academisch niveau, zoals dat van belastingadviseur, -inspecteur, beleidsmedewerker of wetenschappelijk onderzoeker.

Het panel is positief over de heldere profilering van de master Fiscaal Recht. De drie tracks sluiten volgens het panel goed aan op de verwachtingen en behoeften van het werkveld, waarbij Indirecte belastingen en Tax and Technology inspelen op recente verschuivingen in de fiscale rechtspraktijk.

Profiel master Forensica, Criminologie en Rechtspleging

De masteropleiding Forensica, Criminologie en Rechtspleging (FCR) beoogt studenten op te leiden en academisch te vormen die:

1. beschikken over discipline-overstijgende kennis aangaande: (a) relevante ontwikkelingen in de strafrechtspleging, (b) criminologische achtergronden en oorzaken van en reacties op criminaliteit en (c) in de strafrechtspleging opererende forensische disciplines (o.a. rechtspsychologie, forensisch bewijs, forensische psychopathologie, criminalistiek en forensisch DNA, forensische accountancy, forensische geneeskunde en transforensische psychiatrie);
2. in staat zijn tot beroepsuitoefening in de rechtspraktijk en aanverwante (beleidsmatige) functies, alsmede de wetenschap;
3. in hun toekomstige werkveld de verbinding kunnen leggen tussen enerzijds het begrippenkader en de denkpatronen van de (strafrecht)jurist en anderzijds het begrippenkader en de denkpatronen van de criminoloog en de wetenschappelijke vertegenwoordigers van forensische disciplines.

Bovengenoemde multi- en interdisciplinaire ambitie komt voort uit de toegenomen relevantie van criminologische en forensische kennis in de strafrechtspleging. De doelstelling van de master is niet alleen het verdiepen van kennis, maar ook het verbreden van inzicht in verschillende facetten van de strafrechtspleging en daarmee de juridische beroepsuitoefening. In tegenstelling tot enkele andere criminologische en forensische masteropleidingen ligt de nadruk in de master niet zozeer op misdaadanalyse en methodische aspecten van de opsporing, maar wordt het perspectief vooral bepaald door de vraag hoe de criminologische en forensische disciplines en de strafrechtspleging elkaar over en weer beïnvloeden. De opleiding positioneert zich nadrukkelijk op het snijvlak van het juridische en forensische domein en kiest daarmee een onderscheidend perspectief. Door het multi- en interdisciplinaire en praktijkgerichte karakter van de opleiding wordt de afgestudeerde geschoold in het vormen en expliciteren van zijn of haar oordeel om uiteindelijk tot een open kritisch-wetenschappelijke attitude te komen. Hierbij heeft hij of zij geleerd om juridische argumenten te onderscheiden van criminologische en diverse forensische inzichten, maar is de afgestudeerde ook in staat om de betekenis van deze inzichten voor de ontwikkeling van het (straf)recht te duiden.

De opleiding kent een Nederlandstalige en een Engelstalige track. In de Nederlandse track staat kennis van en inzicht in de Nederlandse (straf)rechtsorde centraal; in de Engelstalige track neemt rechtsvergelijking in een Europese context een belangrijke plaats in. De juridische component in de opleiding is versterkt door integratie van onderdelen van de specialisatie Strafrecht, die voorheen onderdeel uitmaakte van de masteropleiding Nederlands Recht.

Het panel stelt vast dat de master FCR een onderscheidend profiel heeft, waarin inter- en multidisciplinariteit gepaard gaan met een (straf)rechtelijke benadering. De opleiding past daarmee goed binnen een juridische faculteit. Het panel waardeert daarbij dat studenten die deze master met een passende bachelor combineren, het civiel effect voor de togaberoepen behalen (zie ook standaard 2) onafhankelijk van de gekozen track. Los daarvan kunnen zij in een breed werkveld aan de slag waarin de multidisciplinaire vorming die FCR biedt, van pas komt bij werken in en met multidisciplinaire teams.

Profiel master Nederlands Recht

De masteropleiding Nederlands kent drie specialisaties: Handels- en Ondernemingsrecht, Privaatrecht en Staats- en Bestuursrecht. De specialisatie Strafrecht is per academisch jaar 2023/2024 komen te vervallen en geïntegreerd in de master FCR. Naast de specialisaties kunnen studenten kiezen voor het Algemeen Programma. Een afgestudeerde van de master is in staat de systematiek van het desbetreffende vakgebied binnen Nederlands Recht (afhankelijk van de gekozen specialisatie) te doorgronden. De afgestudeerde is in staat complexe juridische vraagstukken vanuit zowel een wetenschappelijke als praktische context te benaderen, telkens op academisch niveau. Daarbij kan hij of zij juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen. De afgestudeerde heeft niet slechts kennis, inzicht en toepassingsvaardigheden wat betreft juridische problemen sec; hij of zij beschikt ook over vaardigheden om juridische problemen in een maatschappelijke context te plaatsen. Het doel is dat afgestudeerden in staat zijn zelfstandig te opereren in juridische beroepen in brede zin, waaronder de juridische beroepen die civiel effect vereisen. Studenten worden dus voorbereid op de praktijk. Ze leren bovendien het Nederlands recht te benaderen vanuit een wetenschappelijke context, waarbij studenten worden aangemoedigd een eigen visie te vormen en (onderbouwd) te delen met medestudenten en docenten.

Het panel kan zich goed vinden in de solide profilering van de master Nederlands Recht en de heldere specialisaties. Het panel schaart zich achter het opheffen van Strafrecht als afzonderlijke mastertrack,

vanwege de beperkte staf- en studentenaantallen en de mogelijkheid de inhoud te integreren in de master FCR.

Profiel M Recht en Arbeid

De masteropleiding Recht en Arbeid (RA) kent twee specialisaties: Arbeid & Gezondheid en Arbeid & Onderneming. De specialisatie Arbeid & Gezondheid biedt studenten de mogelijkheid zich te verdiepen in een combinatie van sociaalrechtelijke en gezondheidsrechtelijke onderdelen. De specialisatie Arbeid & Onderneming leert studenten welke (juridische) implicaties het succesvol voeren van een onderneming heeft en combineert dat met sociaalrechtelijke kennis. Beide specialisaties ambiëren studenten goed voorbereid te laten instromen in de complexe en continu wijzigende arbeidsmarkt. De opleiding beoogt afgestudeerden daarom een solide basis en inzicht in de rechtssystemen rond arbeidsrecht, socialezekerheidsrecht, gezondheidsrecht en/ of ondernemingsrecht (incl. insolventierecht) mee te geven. Deze vier rechtstakken zijn namelijk sterk onderhevig aan veranderingen, waardoor afgestudeerden nieuwe arbeidsrechtelijke situaties (in de ruime zin) moeten kunnen inschatten, ontleden en nieuwe wetgeving daarop moeten toepassen.

De opleiding is sterk gericht op de verbinding van de wetenschappelijke benadering van het rechtsgebied met de praktijk. Van studenten wordt verwacht dat zij hun gedegen kennis én analyse van het recht kunnen toepassen in het werkveld waar zij na hun studie terechtkomen. De afgestudeerden van de master RA hebben zodanige kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van recht en arbeid dat zij in staat zijn tot zelfstandige uitoefening van juridische beroepen op academisch niveau, zoals dat van wetenschappelijk onderzoeker, bedrijfsjurist, beleidsadviseur of andere beroepen gericht op juridisch advies over complexe arbeids(markt)zaken. Afgestudeerden met de juiste vooropleiding beschikken daarnaast over het civiel effect, waardoor zij kunnen instromen in de togaberoepen. Het panel ziet dat het profiel van Recht en Arbeid zich onderscheidt door de sterke link met de beroepspraktijk. Het acht de gekozen profilering passend.

Het panel begreep tijdens het visitatiebezoek dat er voor de beide tracks veranderingen op stapel staan. De track Recht & Gezondheid zal in de huidige plannen per september 2026 via een samenwerking met de Faculteit Health, Medicine and Life Sciences (FHML), binnen de mogelijkheden van de accreditatie en het doelmatigheidsraamwerk, worden omgezet naar een master Gezondheidsrecht, waarbij geworven zal worden voor een hoogleraar gezondheidsrecht die deels in de FHML en deels in de FdR zal worden ingebed. Tot die tijd blijft ze in de huidige vorm voortbestaan. Voor de track Arbeid & Onderneming geldt dat die per 1-10-24 (dus voor instroom per 1-9-25) niet langer wordt aangeboden voor nieuwe studenten. Vanaf september 2025 wordt in plaats hiervan een specialisatie arbeids- en sociaalzekerheidsrecht ingevoerd in de master Nederlands Recht. Het panel kan zich goed vinden in deze geplande aanpassingen. Het opnemen van de ondernemingsrechtelijke track in de master Rechtsgeleerdheid maakt deze kleine track minder kwetsbaar met betrekking tot de bestaande (zie ook standaard 2 en 3). De plannen rondom de track Recht & Gezondheid doen wat het panel betreft goed recht aan de huidige onderscheidende status van deze afstudeertrack en zullen het academisch karakter versterken. Het panel concludeert dat de huidige profilering van Recht en Arbeid passend is, maar moedigt de opleiding en het faculteitsbestuur aan de voorgenomen wijzigingen door te voeren.

Beoogde leerresultaten

Het niveau van de opleidingen is geconcretiseerd in beoogde leerresultaten op het gebied van kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden. Deze verdisconteren het domeinspecifieke referentiekader Rechtsgeleerdheid (2016) en de Dublin-descriptoren voor masteropleidingen. Ook zijn ze opgesteld in lijn met het verkrijgen van het Civiel Effect. Zie bijlage 1 voor een overzicht per opleiding. Het panel stelt vast dat de beoogde leerresultaten van alle opleidingen het

juiste academische bachelor- dan wel masterniveau laten zien en dat ze passend zijn voor juridische opleidingen. In alle gevallen weerspiegelen ze het specifieke profiel van de opleiding.

In de beoogde leerresultaten van de bacheloropleidingen is 'wereldburgerschap' (eindterm D) toegevoegd; in de masteropleidingen ontbreekt dit. Hiermee is de eerdergenoemde focus op Global Citizenship Education, in lijn met het universitaire profiel, alleen voor de bacheloropleidingen in de beoogde leerresultaten verankerd. In lijn met het eerdere advies raadt het panel de opleidingen aan na te gaan voor welke opleidingen dergelijke verankering meerwaarde heeft, en op welke manier ze geconcretiseerd kan worden in de opleidingsdoelen van de verschillende opleidingen.

Voor de masteropleiding Forensica, Criminologie en Rechtspleging adviseerde het panel om de multidisciplinaire benadering nadrukkelijker terug te laten komen in de beoogde leerresultaten, en voor zowel de masteropleidingen Nederlands Recht als Recht en Arbeid de gewenste Engelse taalvaardigheid hierin te expliciteren. De beoogde leerresultaten zijn hier niet op aangepast, maar in de curricula zijn deze elementen sterker aangezet. Het panel vindt dat hiermee voldoende opvolging is gegeven aan de adviezen en acht de leerresultaten voldoende passend in de huidige vorm.

Aansluiting beroepenveld

Voor alle opleidingen geldt dat zij qua inhoud, profilering en beoogde leerresultaten zijn afgestemd op het beroepenveld en de vereisten die van daaruit worden gesteld. In combinatie met de juiste vooropleiding dan wel vervolgopleiding leveren alle opleidingen civiel effect op, zoals is vastgesteld in het Convenant Civiel Effect door het Overlegorgaan Juridische Faculteiten in samenwerking met de Nederlandse Orde van Advocaten en de Raad voor de rechtspraak. Dat wil zeggen dat de gecombineerde diploma's de bevoegdheid geven als jurist op te treden in de 'togaberoepen' van het Nederlands rechtstelsel. De bachelor- en masteropleiding Fiscaal Recht voldoen daarnaast aan de eisen voor fiscaal juristen zoals gesteld door de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB). De verschillende opleidingen borgen hun aansluiting bij de eisen en de verwachtingen van het beroepenveld via een facultaire werkveldadviesraad, die adviseert over de doelen en inhoud van de curricula. Ook in de docententeams zijn veel experts aanwezig die (deels) in het werkveld actief zijn.

Studenten komen met het beroepenveld in aanraking via gastcolleges, masterclasses en stages. In meerdere opleidingen is geëxperimenteerd met het oprichten van een klankbordgroep met vertegenwoordigers uit het (brede) werkveld. Tot de uitbraak van de coronapandemie was er een jaarlijkse bijeenkomst van een tweetal alumniadviesraden (één Nederlandstalig, één Engelstalig) die strategisch advies uitbrachten. Sinds de pandemie zijn die er niet meer. Wel heeft elke opleiding geregeld overleg met de beroepspraktijk. Binnen de masteropleiding Fiscaal Recht zijn er aparte klankbordgroepen uit de praktijk voor twee van de drie specialisaties, te weten Indirecte belastingen en Tax and Technology.

Het panel constateert dat de aansluiting op het beroepenveld voldoende geborgd is voor alle opleidingen. Het vindt dat de master Fiscaal Recht met de praktijk-klankbordgroepen een best practice in huis heeft. Het panel adviseert om in aanvulling op de werkveldadviesraad (weer) te investeren in opleidingsspecifieke raden die regelmatig geraadpleegd worden voor input op de profilering, doelen en inhoud van met name de mastercurricula. Hierbij kunnen ook alumni betrokken worden. Het panel begreep dat alumnibeleid voor de opleidingen een speerpunt is voor de toekomst en ziet hier een mooie mogelijkheid hen zo te betrekken.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de Nederlandstalige opleidingen alle een passend profiel kennen en zich daarnaast onderscheiden door aansluiting bij het Maastrichtse concept van probleemgestuurd onderwijs (PGO). De

opleidingen beschikken over goed gekozen beoogde leerresultaten en zijn afgestemd op de verwachtingen vanuit het academische- en het beroepenveld. De opleidingen en hun beoogde leerresultaten reflecteren de Dublin-descriptoren voor bachelor- dan wel masteropleidingen en sluiten aan bij het Domeinspecifiek Referentiekader en de vereisten voor toegang tot de togaberoepen en, voor de fiscale opleidingen, de NOB-vereisten. Het panel raadt de opleidingen aan te doordenken via welke invulling het universiteitsbrede concept van Global Citizenship Education van meerwaarde zou zijn voor afgestudeerden in elk van de verschillende opleidingen. Vervolgens kan dit meer expliciet worden geoperationaliseerd binnen de individuele opleidingen, door de profilering en cursussen daarop af te stemmen. Het panel adviseert ook om, in aanvulling op de facultaire werkveldadviesraad, (weer) te investeren in opleidingsspecifieke raden die regelmatig geraadpleegd worden over de profilering, doelen en inhouden van met name de mastercurricula. De opleiding Fiscaal Recht heeft al zulke raden voor twee van de tracks. Hierbij kunnen ook alumni betrokken worden.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 1 voor alle opleidingen voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Curriculum: alle opleidingen

De opleidingen die in dit rapport besproken worden, zijn sinds de vorige visitatie herzien. Terwijl de beoogde leerresultaten en einddoelen vrijwel gelijk bleven, hebben de opleidingen gezorgd voor meer intensieve contacturen, grotere samenhang via overkoepelende leerlijnen (in de bachelors) en een sterkere aansluiting bij de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld via een stage (optioneel in alle opleidingen behalve de bachelor Fiscaal Recht). Ook is gewerkt aan het onderscheidend vermogen van de Maastrichtse bacheloropleidingen (zoals de kleinschaligheid) met als doel meer studenten te bewegen om in Maastricht te komen studeren. Daarbij zijn adviezen van het vorige visitatiepanel waar van toepassing meegenomen in het herontwerp van de opleidingen. Dit staat hieronder per opleiding toegelicht. Zie bijlage 2 voor een overzicht van alle curricula.

Het vorige visitatiepanel vroeg ook aandacht voor de aanpak van extra-curriculaire activiteiten en keuzeruimte, met name gericht op de honoursprogramma's en de positie van Moot Courts. Hiervan vond het vorige panel dat ze weinig samenhang hadden en niet goed zichtbaar waren voor studenten. In de afgelopen periode heeft de faculteit ervoor gekozen om nauwer aan te sluiten bij universitaire honoursinitiatieven. Voor wat betreft de Moot Courts is in 2018 beslist dat deze alleen nog extracurriculair ingebracht kunnen worden. Een aantal grote Moot Court-wedstrijden worden door de faculteit nog wel gecrediteerd met EC's.

Zoals in standaard 1 vermeld kenmerkt het onderwijs in de opleidingen zich door het probleemgestuurd onderwijs (PGO) als didactisch concept. Onderwijs geldt als PGO wanneer het constructief, contextueel, collaboratief en zelfsturend van aard is (de CCCS-principes, zoals toegelicht in standaard 1). Binnen deze vier pijlers kunnen verschillende accenten gelegd worden. Het PGO is daarmee geen dwingend keurslijf, maar staat diverse interpretaties en werkwijzen toe. PGO krijgt meestal vorm via 'onderwijsgroepen', waarin 15-19 studenten onder begeleiding van een tutor samenwerken. De intensiteit van deze kleinschalige manier van onderwijs verzorgen spoort studenten aan actief te participeren. In principe participeren alle academische

stafleden in de opleidingen als tutor. De tutorrol wordt door alle leden van de academische staf vervuld, zowel junior- als seniorstaf. Naast de onderwijsgroepen worden ook flankerende vormen van onderwijs aangeboden – veelal in de vorm van practicumonderwijs of (interactieve) hoorcolleges (fysiek, online of *blended* met kennisclips).

Het panel heeft de vernieuwingen en het op maat inzetten van het PGO volgens de CCCS-principes tijdens de visitatie uitgebreid besproken met het facultair management, de verschillende opleidingen en de studenten en alumni. Daarbij kwam onder meer het aantal contacturen ter sprake. Dit is recent weliswaar opgehoogd in de curriculumherziening, maar met 7 onderwijsgroep-uren en 2 hoorcollege-uren in een doorsnee PGO-week nog altijd aan de lage kant in vergelijking met landelijk gebruik. Het panel is er tijdens het bezoek echter van overtuigd geraakt dat de studenten in alle opleidingen deelnemen aan een intensieve en contactrijke leeromgeving, en dat de specifieke onderwijsvorm bijdraagt aan die intensiteit: ook buiten de contacturen om vereist die inspanning van en samenwerking door studenten. De vormgeving van het PGO wordt bewust aangepast aan de doelen en het niveau van de verschillende opleidingen en vakken, en steeds geëvalueerd en waar nodig aangepast om het onderwijs optimaal vorm te geven. Binnen de opleidingen zag het panel mede dankzij het PGO-systeem een goede variëteit aan activerende werkvormen. Ook de docenten dragen hieraan bij: de junior-tutoren zijn voor studenten laagdrempelig aanspreekbaar. Daarnaast vindt het panel het te prijzen dat ook het seniorpersoneel tutorgroepen begeleidt. Door deze werkwijze heeft onderwijs binnen de faculteit een centrale positie.

Studenten aan de faculteit maken gebruik van de specifiek voor PGO, community-vorming en samenwerking ingerichte faciliteiten. De faculteit is in een historisch gebouw gevestigd dat optimaal is ingericht voor samenwerking in onderwijsgroepen en dat studenten en docenten samenbrengt. De faculteit heeft gezorgd voor veel studieplekken door het gebouw heen, common rooms en lounges. Ook de studieverenigingen zijn er ondergebracht. De faculteit en de opleidingen zetten in op formele en informele contactmomenten. Zeker sinds de coronapandemie wil de faculteit studenten en docenten van alle opleidingen (Nederlandstalig en internationaal) naar binnen halen om elkaar te ontmoeten. Dat draagt bij aan de gemeenschapsvorming in de faculteit, aan uitwisseling van ideeën en aan een stimulerend studieklimaat. Het panel heeft de effectiviteit hiervan tijdens het visitatiebezoek bevestigd gezien en complimenteert de opleidingen met de uitstekende faciliteiten en de verwelkomende en open setting waarin studenten en staf elkaar voortdurend tegenkomen.

Toelating, studeerbaarheid en studiebegeleiding: alle opleidingen

Toelating tot de twee bacheloropleidingen geschiedt op basis van een passend vwo-diploma, hbo-diploma of hbo-propedeuse of een daarmee vergelijkbaar diploma of certificaat. Kandidaten voor de bacheloropleidingen wordt in het kader van de studiekeuzecheck de mogelijkheid geboden een matchingsvragenlijst in te vullen voordat ze aan hun opleiding beginnen. Toelating tot de masteropleidingen werd tot 2023-2024 gebaseerd op het slagen voor een op het specifieke masterprogramma toegespitste toelatingstoets, maar dit is door een wetswijziging niet meer toegestaan. Daarom zijn per 2023/2024 een Nederlandstalig en een Engelstalig premasterprogramma ingericht. Kandidaten die afgestudeerd zijn aan een hbo-rechtenopleiding die civiel effect willen verkrijgen, dienen de Nederlandstalige premaster te doorlopen.

Studenten in de opleidingen hebben beschikking over eerstelijns- of tweedelijnszorg binnen de universiteit, in de vorm van de studieadviseurs of de studentpsychologen. Hoewel de vraag naar hulp voor mentale problemen ook al voor de coronapandemie gestaag toenam, heeft de pandemie gezorgd voor een toenemende vraag naar ondersteuning. De faculteit heeft daarom een *dedicated wellbeing officer* aangesteld. Dit is een psycholoog die in de rol van studieadviseur specifiek aandacht besteedt aan de

mentale gezondheid van studenten. In die rol is hij ook betrokken bij de ondersteuning van de mentoren en de staf in het algemeen. Daarnaast zijn per opleiding verschillende aanvullende voorzieningen getroffen (zie hieronder). De faculteit kent verder een aantal studieverenigingen, gericht op de verschillende populaties en doelgroepen binnen de opleidingen. Zoals hierboven vermeld zet de faculteit in op community-vorming om een activerend en stimulerend studieklimaat te scheppen, en ze betreft deze verenigingen hier ook regelmatig bij.

In de bacheloropleidingen vond de laatste jaren een pilot plaats rondom persoonlijk studieadvies. Kern van deze pilot was om de studievoortgang niet te bewaken via een externe prikkel (een dreigend negatief bindend studieadvies), maar door vergroting van het studiebewustzijn bij studenten. Daartoe werd in de leerlijn Professionele Vaardigheden uitdrukkelijk aandacht besteed aan studievoortgang en studievaardigheden. Bovendien spraken de eerstejaars studenten tweemaal per jaar met twee stafleden. Studenten die onvoldoende studievoortgang boekten, hadden daarnaast aanvullende gesprekken. Uiteindelijk kregen zij een persoonlijk advies. Toen het einde van de looptijd van de pilot in zicht kwam, was een nauwkeurige meting van het effect van het persoonlijk studieadvies als gevolg van de coronapandemie niet mogelijk. Daarom en vanwege een mogelijke wetswijziging is besloten om per 2024/2025 terug te keren naar het klassiek bindend studieadvies.

Ten aanzien van de masteropleidingen beval het vorige visitatiepanel aan om de februari-instroom die in nagenoeg alle masterprogramma's werd gehanteerd te herzien in het kader van communityvorming en de studierendementen. Dit heeft de faculteit doen besluiten om met ingang van academisch jaar 2022/2023 de februari-instroom af te schaffen. Vanaf 2023/2024 is met de invoering van de herziene curricula van de masters ook een strakker masterthesistraject ingevoerd, waarmee gericht gestuurd wordt om de masterthesis binnen het jaar dat voor een master staat af te ronden. In dit traject krijgen studenten in de eerste blokperiode een lijst van beschikbare begeleiders en de domeinen waarin zij begeleiding aanbieden. Ook wordt een masterthesisbeurs georganiseerd om studenten de gelegenheid te bieden meer toelichting te verkrijgen over de aangeboden onderwerpen. Vervolgens kunnen de studenten een van de beschikbare docenten verzoeken als hun begeleider op te treden voor een van de aangeboden onderwerpen. Het traject kent duidelijke deadlines.

Het panel is positief over de algemene voorzieningen rondom studeerbaarheid en studiebegeleiding waarover studenten kunnen beschikken. De inspanningen rondom het persoonlijk studieadvies en de toevoeging van de wellbeing officer laten zien dat de faculteit hier zorg en aandacht aan besteedt. Het panel heeft waardering voor het aangepaste toelatingsbeleid, waarbij de ingevoerde premasters een goede aanvulling zijn. Met betrekking tot het schrappen van de februari-instroom in de masteropleidingen constateert het panel dat dit een goede beslissing is geweest, zeker gezien de strakkere vormgeving sinds de curriculumherziening. Ook het herzien van het masterthesistraject vindt het panel een positieve ontwikkeling. Het gaat hieronder waar nodig in op de inpassing en uitwerking hiervan in de verschillende opleidingen.

Onderwijsgevend personeel

De academische staf die werkzaam is in de verschillende opleidingen is op basis van juridische disciplines georganiseerd in één van zes capaciteitsgroepen (Privaatrecht, Publiekrecht, Internationaal en Europees Recht, Strafrecht en Criminologie, Grondslagen en Belastingrecht). Deze capaciteitsgroepen zijn verantwoordelijk voor het leveren van de staf voor de verschillende opleidingen. Onderwijs wordt gegeven door gepromoveerde staf die zowel een onderwijs- als een onderzoekstaak heeft. Daarnaast worden ook promovendi en (junior)docenten ingezet in de verschillende opleidingen. Waar dat gebeurt in de masteropleidingen betreft het ervaren senior docenten, of promovendi die onder begeleiding van een

gepromoveerde collega op hun eigen onderwerp onderwijs geven. Sinds 2021 kent de faculteit ook een groep (junior) docenten die breed in de bachelors worden ingezet, maar niet in een capaciteitsgroep is ingebed en direct onder de betrokken opleidingsdirecteuren valt. Deze docenten worden in de breedte ingezet in de eerste jaren van de bacheloropleidingen. Een deel van de academische staf is gelijktijdig werkzaam in het beroepenveld en brengt zo de nodige werkveldervaring naar de opleidingen.

Stafleden krijgen bij aanvang van hun aanstelling een verplichte onboarding, waarbij zij bekend gemaakt worden met de uitgangspunten van de onderwijsfilosofie en waar zij kunnen oefenen met hun rol in het uitvoerend onderwijs. Staf met een substantiële onderwijsaanstelling (in omvang en duur) is verplicht om binnen twee jaar de basiskwalificatie onderwijs (BKO) te halen. Daartoe is een modulaire leergang ingericht. De faculteit heeft een systeem van continue docentprofessionalisering (continued professional development - CPD) uitgerold. Staf die een BKO heeft behaald is CPD-plichtig en wordt geacht 16 uur per jaar aan CPD-activiteiten te besteden. De leidinggevende borgt dat deze uren ook daadwerkelijk worden ingezet. Om deze professionalisering te faciliteren zijn er binnen de faculteit een BKO-coördinator en een CPD-coördinator, die verantwoordelijk zijn voor het leeraanbod binnen de cycli. CPD-activiteiten zijn voor een groot deel vormvrij en vallen deels onder het CPD-onderwijs dat op universitair niveau via het centrale teaching and learning centre EdLab wordt aangeboden.

Het panel vindt de docentenstaf duidelijk toereikend van kwaliteit: docenten zijn inhoudelijk expert en ze zijn didactisch goed onderlegd. Ook juniordocenten worden door de studenten geprezen als toegankelijk en gemotiveerd om goed onderwijs te verzorgen. Het panel waardeert dat de faculteit heeft ingezet op docentprofessionalisering. Het constateert wel dat hier sprake is van een inhaalslag (mede door de coronapandemie): op dit moment heeft 47% de BKO behaald en is 35% nog bezig. Het CPD-systeem vindt het panel een waardevolle aanvulling. Daarnaast is het panel te spreken over de manier waarop nieuwe docenten worden getraind in het toepassen van PGO. Over de intensieve onboarding-procedure waren de verschillende nieuwe docenten met wie het panel sprak erg tevreden.

Een aandachtspunt is volgens het panel dat de organisatie in capaciteitsgroepen tot enige verzuiling kan leiden. Zeker in bredere opleidingen als de master Nederlands Recht geldt dat docenten vooral contact hebben met, en uitwisselingen organiseren tussen, de collega's van het eigen vakgebied. Een kleine opleiding als Recht en Arbeid heeft een beperkt docententeam, dat in deze structuur daardoor wat geïsoleerd opereert. De master Forensica, Criminologie en Rechtspleging onderscheidt zich juist binnen de faculteit, omdat ze wordt georganiseerd door een hecht team dat inzet op *team teaching* en docenten van verschillende disciplines samen een vak laat vormgeven. Vanwege de organisatiestructuur in de faculteit is het volgens het panel lastiger voor andere opleidingen om kennis te nemen van dit soort *best practices* over de capaciteitsgroepen heen. Ook zou er meer kunnen worden ingezet op kalibratie van onderwijs en toetsing buiten de eigen groep om. Het panel adviseert daarom alle opleidingen om de docenten buiten het eigen domein met elkaar in contact te brengen, met als doel vruchtbare uitwisseling van ervaringen en best practices, die het onderwijs in alle opleidingen ten goede komt.

Bachelor Rechtsgeleerdheid

De bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid (180 EC) wordt voltijds aangeboden en kent zes semesters verdeeld over drie jaar. De opleiding bouwt op langs twee leerlijnen: een leerlijn juridisch onderwijs (de hoofdstroom van de opleiding) en een leerlijn professionele vaardigheden. De opleiding hanteert volgtijdelijkheidseisen om te bewaken dat studenten die in de juiste volgorde doorlopen en met de juiste voorkennis aan onderdelen deelnemen. In het laatste semester hebben studenten 12 EC keuzeruimte, die zij met vakken of juridische stages aan de UM of elders mogen invullen. Zij schrijven gedurende het laatste jaar ook het bacheloressay als eindwerk (18 EC).

De juridische hoofdstroom (135 EC) bestaat uit de parallelle onderwijsstromen 'Systeem' en 'Casus & Vaardigheden'. In de onderwijsstroom Systeem komen vaksystematische aspecten van een rechtsgebied aan de orde. Doorgaans volgen studenten één Systeem-bijeenkomst per week, die voor alle studenten gelijk is en wordt verzorgd in onderwijsgroepen van 15 studenten. In de onderwijsstroom Casus & Vaardigheden werken studenten (mede op basis van die vaksystematische kennis) veelal aan één of enkele grote doorlopende casussen in hun onderwijsgroep. Doordat de casus zich van week tot week ontwikkelt, worden leerstukken verder verdiept. Met name in het eerste jaar wordt de onderwijsstroom Casus & Vaardigheden gecombineerd met juridische vaardighedenonderwijs. De integratie van dit vaardighedenonderwijs met de juridische leerlijn maakt het mogelijk dat studenten een opdracht maken die zowel inhoudelijk-juridisch als vanuit een vaardighedenperspectief kan worden beoordeeld.

Naast de juridische hoofdstroom is er een leerlijn Professionele Vaardigheden (PV, totaal 15 EC). Daarin komen algemene vaardigheden, zoals samenwerken, communicatie, feedback, zelfregulerende vaardigheden, studievaardigheden en wereldburgerschap aan de orde. De leerlijn PV bestaat uit wekelijkse onderwijsgroepen van een uur met maximaal 15 studenten. Deze onderwijsgroepen staan onder begeleiding van een docent (coach). Studenten werken bijvoorbeeld in het eerste semester aan de ontwikkeling van de bovengenoemde professionele vaardigheden door middel van kleine opdrachten en reflecties. De opdrachten en reflecties worden verzameld in een portfolio dat aan het einde van het eerste semester wordt ingeleverd. Het doel van het portfolio is om informatie te verzamelen over het functioneren van de student, en zijn of haar vooruitgang en ontwikkeling. Voor Professionele Vaardigheden – anders dan voor de leerlijn juridisch onderwijs – geldt een participatieverplichting en daarmee een aanwezigheidsverplichting.

Het panel kan zich vinden in de vormgeving van het curriculum van de bachelor Rechtsgeleerdheid. Dit volgt duidelijk de beroepseisen voor de togaberoepen zoals gespecificeerd in het Convenant civiel effect, en kent een solide opbouw van inleidende naar verdiepende stof. Het merkt op dat de verplichte inhoud vanuit het convenant niet altijd direct herkenbaar zijn als aparte cursussen, zoals bij bacheloropleidingen aan zusterfaculteiten. Ze maken deel uit van het onderwijs dat in een semesterperiode wordt gegeven, en volgen elkaar daarbij als 'blokken' op. Voor een groter rechtsgebied worden meer weken ingeruimd dan voor een kleiner. Ook komt het voor dat rechtsgebieden eerst afzonderlijk of afwisselend, en daarna geïntegreerd worden aangeboden. Volgens het panel is een groot voordeel van deze aanpak dat studenten het recht voortdurend in onderlinge samenhang onderwezen krijgen en leren toepassen. Een nadeel, namelijk dat het voor studenten niet altijd even duidelijk is hoe alle onderdelen zich tot elkaar verhouden, is door de opleiding zo goed mogelijk weggenomen door dit te verduidelijken in de communicatie. Het panel begreep van studenten en alumni dat zij dit voor en tijdens de curriculumherziening als lastig ervoeren, maar dat de genoemde verheldering wat hen betreft de samenhang van de curriculumonderdelen voldoende duidelijk maakt.

Het panel is positief over de leerlijn Professionele Vaardigheden, die studenten in hun ontwikkeling ondersteunt en die zij waarderen. Het panel merkt op dat de aanwezigheidsplicht die hier geldt, niet wordt gehanteerd voor de andere opleidingsonderdelen, waaronder de onderwijsgroepen van het PGO. De opleiding heeft het standpunt dat deelname aan PGO eigenaarschap en initiatief veronderstelt, en dat aanwezigheidsverplichting hier niet mee strookt. Wel heeft de opleiding in een aantal onderdelen toetsmomenten ingebouwd, zodat studenten altijd een deel van het onderwijs moeten volgen om te zorgen dat ze de opleiding halen. Het panel heeft begrip voor de overwegingen om de studenten eigen verantwoordelijkheid voor hun leerproces te laten nemen in lijn met het PGO. Het kreeg geen signalen dat dit tot problemen leidt. Mogelijk kunnen er, als de opleiding dit nodig acht, extra toetsonderdelen worden gecreëerd om de minimale inspanningsverplichting nog te verhogen.

De laatste fase van de opleiding bevat een keuzedeel dat kan worden ingevuld met een stage (12 EC) en de scriptie (18 EC). Aan de stage worden duidelijke voorwaarden gesteld. De gekozen stage moet aantoonbaar verband houden met de eindtermen van de opleiding en wordt met een verslag getoetst. Het panel waardeert de toevoeging van de stage aan het curriculum: hiermee vergroot de opleiding de connectie met de praktijk. Tegelijk vindt het 12 EC erg ruim voor een dergelijke praktijkcomponent, die op heel wisselende manieren kan worden ingevuld. De scriptie bestaat uit een methodenonderdeel van 3 EC en het eindwerk zelf, van 15 EC. Ook hier kan het panel zich goed vinden in de gekozen werkvorm, maar stelt het vast dat 18 EC erg ruim is. Het adviseert de opleiding de omvang van deze onderdelen nog eens te bekijken en mogelijk in te perken.

De student schrijft het eindwerkstuk onder begeleiding van een examenbevoegde docent. Aan het begin van het academisch jaar leveren docenten thema's aan, waarna de student zich voor een van die thema's kan inschrijven. De student werkt vervolgens zelfstandig aan het ontwikkelen van een onderzoeksvraag. Om de student op weg te helpen, is er een module onderzoeksmethoden (3 van de 18 EC). Het betreft een volledig online ingerichte zelfstudiemodule. Daarin werken studenten individueel aan opdrachten, waarna zij in groepjes samenkomen om die opdrachten te bespreken. Al in dit voortraject komt de student ook in contact met de begeleider die de student helpt om tot een onderzoeksvoorstel te komen. Dat onderzoeksvoorstel betreft in ieder geval – naar aanbeveling van het vorige visitatiepanel – een onderzoeksvraag en een omschrijving van de te volgen onderzoeksmethode. De student moet een voldoende beoordeling krijgen voor dit voorstel om daadwerkelijk aan het eindwerkstuk te mogen beginnen. Daarna vindt individuele begeleiding plaats.

Studenten die instromen in de bachelor Rechtsgeleerdheid krijgen een staflid als mentor toegewezen. In een drietal bijeenkomsten in het eerste semester van de studie (die in groepsvorm of individueel kunnen plaatsvinden) kan de mentor sonderen of sprake is van problemen en eventueel doorverwijzen naar eerstelijns of tweedelijns zorg binnen de universiteit, in de vorm van de studieadviseurs of de studentpsychologen. Hierna kan een student binnen de opleiding vooral terecht bij de tutor van de eigen onderwijsgroep en bij docenten van de verschillende vakken. Binnen de opleiding bevordert de kleinschaligheid van deze werkvorm op deze manier de studeerbaarheid. In het eerste jaar worden de groepen kleiner gehouden (maximaal 15 studenten). De groepen blijven steeds een semester bijeen, zodat studenten elkaar en de tutor goed leren kennen. Uiteraard kan de student ook een beroep doen op de facultaire studieadviseurs.

Het panel constateert dat studeerbaarheid en studiebegeleiding goed zijn vormgegeven in de bacheloropleiding. Studenten voelen zich goed begeleid en waarderen de kleinschaligheid van het onderwijs, die voor deze opleiding onderscheidend is. Het scriptietraject zit goed in elkaar en het traject naar de scriptie toe is verbeterd sinds de vorige visitatie. De studeerbaarheid is zichtbaar in de rendementscijfers: de bachelor Rechtsgeleerdheid kent een gemiddelde studieduur van tussen 3,3 en 3,6 jaar. Rond de 40% van de studenten rondt de opleiding nominaal af; 60-71% doet dit na 4 jaar.

Bachelor Fiscaal Recht

De bacheloropleiding Fiscaal Recht wordt voltijds aangeboden. De studenten volgen een verplicht curriculum zonder keuzeruimte van in totaal 180 EC. Het eerste jaar van de opleiding is identiek aan dat van de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid: studenten volgen inleidende vakken voor de belangrijkste rechtsgebieden langs de bovengenoemde leerlijnen in juridische en professionele vaardigheden. In dit eerste jaar wordt ook het rechtsgebied fiscaal recht op inleidend niveau aangeboden. Vanaf het tweede jaar volgen de studenten een eigen traject, al zijn semester 4 en de onderwijseenheden Procesrecht en Strafrecht en

Strafprocesrecht (jaar 3 van de opleiding) wel weer identiek aan de bachelor Rechtsgeleerdheid. Het programma van het tweede en derde jaar bestaat uit algemeen juridische, metajuridische, economische en vooral fiscaalrechtelijke blokken. De studenten sluiten hun bacheloropleiding Fiscaal Recht af met het schrijven van een eindwerkstuk over een fiscaalrechtelijk onderwerp.

De herzieningen van het curriculum zijn aangegrepen om een duidelijke rode draad aan te brengen in de opbouw van de opleiding. In de huidige curriculumopzet is een meer geïntegreerde benadering van het positieve belastingrecht tot stand gebracht. Dit maakt het eenvoudiger om expliciete dwarsverbanden te leggen tussen de verschillende belastingen. Afzonderlijke vakken als Successiewet en Erfrecht en Loon-en inkomstenbelasting zijn met dit doel tot grotere vakken samengevoegd, waarmee ook aan de bezwaren van het vorige visitatiepanel tegen kleinere vakken van 1 en 2 EC is tegemoetgekomen. Op advies van het vorige visitatiepanel is in de curriculumherziening van 2020/2021 ook werk gemaakt van het versterken van metajuridische aspecten via het nieuwe onderwijsonderdeel 'Grondslagen en Methoden van Belastingrecht' (10 EC, jaar 2). Parallel loopt het metajuridische vak 'Fiscale ethiek en grondrechten' (2 EC), dat om programmatische redenen nog wel los wordt aangeboden. Door de introductie van deze vakken kent het tweede jaar van de opleiding Fiscaal Recht een sterke metajuridische en ethische component. Deze vakken stellen de studenten in staat om bij de bestudering van het positieve fiscale recht, waarvan het zwaartepunt ligt in jaar 3, kritisch na te denken over wenselijk recht. Met deze herziening wil de opleiding daarnaast een betere aansluiting organiseren bij de eisen van de hedendaagse arbeidsmarkt, waarbij tevens wordt voldaan aan de eisen uit het Convenant civiel effect.

De opleiding is zodanig opgebouwd dat 'volgtijdelijkheden' worden aangehouden (studenten mogen pas een verdiepend vak volgen na het halen van een voorbereidend inleidend vak). De opleiding kent geen keuzeruimte en studenten hebben ook geen stage-optie. Dit was een bewuste keuze, omdat stageverlenende instanties in de fiscaliteit sterk de voorkeur geven aan masterstudenten die de basis van alle fiscale vakgebieden reeds onder de knie hebben.

De training van juridische en academische vaardigheden verloopt grotendeels zoals in de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid. Ook in de fiscale vakken is aandacht voor bijvoorbeeld spreek- en onderzoeksvaardigheden. De studenten Fiscaal recht volgen ook de leerlijn Professionele Vaardigheden, waarin zij aan een portfolio werken.

Het panel kan zich goed vinden in de inhoud en vormgeving van de bachelor Fiscaal Recht. Het waardeert dat de opleiding studenten in staat stelt het civiel effect te behalen en vindt de verstevigde metajuridische component een sterk punt van de opleiding. Ook is het mooi dat verschillende kleinere vakken tot omvangrijkere zijn samengevoegd op advies van het vorige panel. Net als bij de bachelor Rechtsgeleerdheid is de vormgeving van semesters en blokken helder genoeg en schept ze de mogelijkheid integratie en dwarsverbanden aan de orde te stellen. Vanaf jaar 2 gaat het daarbij met name om verbanden binnen het fiscale recht, waardoor studenten deze opleiding als samenhangend ervaren. Met betrekking tot de keuzes die in de opleiding zijn gemaakt rondom al dan niet verplichte deelname aan werkgroepen, adviseert het panel net als voor de bachelor Rechtsgeleerdheid na te gaan of extra toetsonderdelen moeten worden gecreëerd om de minimale inspanningsverplichting nog te verhogen.

Het panel heeft er begrip voor dat de bachelor Fiscaal Recht door de zorgvuldige opbouw geen keuze-onderdelen kent en geen stage-optie biedt. Studenten uit de opleiding gaven aan dit niet als probleem te ervaren. Zij vinden het prettig dat de volle breedte van het fiscaal recht aan bod komt terwijl ze toch het civiel effect kunnen behalen. Niettemin beveelt het panel de opleiding net als de bachelor Rechtsgeleerdheid

aan om de omvangrijke scriptie te verkleinen; op die manier zou er ruimte kunnen ontstaan om een bescheiden keuze-onderdeel in te voegen.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding van de bachelor Fiscaal Recht overlappen met die van de bachelor Rechtsgeleerdheid. Ook hier starten studenten met een mentor, werken ze samen in kleinschalige groepen en volgen ze een gestructureerd en verbeterd scriptietraject. Voor de bacheloropleiding Fiscaal Recht is de gemiddelde studieduur tussen 3 en 3,7 jaar, rondt 40-50% van de studenten de opleiding nominaal af en doet 61-86% dit na 4 jaar. Hierbij betreft het de cijfers van voor de curriculumherziening. Het panel complimenteert de opleiding met deze rendementen en vindt de studeerbaarheid in de opleiding op orde.

Het panel begreep tijdens de visitatie van studenten dat zij het jammer vinden dat ze in hun eerste jaar, wanneer ze nog colleges volgen met de studenten Rechtsgeleerdheid, niet in 'eigen' fiscale onderwijsgroepen worden ingedeeld. Ze beginnen zich daardoor pas in de loop van hun studie echt onderdeel van de fiscale community te voelen. Het panel nodigt het de opleiding uit om fiscale studenten ook in het brede eerste opleidingsjaar meer bijeen te brengen in het onderwijs. Dit is voor hen motiverend in het niet-fiscale deel van hun studie.

Master Fiscaal Recht

Het curriculum van de masteropleiding Fiscaal Recht omvat acht vakken van elk 6 EC, verdeeld over twee semesters en vier blokperiodes. Studenten kunnen kiezen tussen de specialisaties Directe belastingen, Indirecte belastingen en Tax and Technology. De verschillende specialisaties delen een vijftal verplichte vakken (totaal 30 EC). Daarnaast worden specialisatievakken aangeboden (18 EC) en schrijft de student onder auspiciën van een scriptiebegeleider de masterthesis (12 EC) op het terrein van de gekozen specialisatie. De opleiding is zo vormgegeven dat de studenten het civiel effect bereiken in combinatie met een juiste vooropleiding.

In de specialisatie Directe belastingen worden studenten voorbereid op de algemene (Nederlandse) belastingpraktijk, die zowel nationaal als internationaal georiënteerd is. Binnen het vakkenpakket komt verplicht het vak Pensioen aan de orde (naast de hierboven reeds genoemde verplichte vakken). Daarnaast maakt de student tijdens de eerste blokperiode een keuze tussen Ondernemingsrecht of European Value Added Tax en heeft de student één blok vrije keuzeruimte. Deze vrije keuzeruimte mag met een (parttime) stage ingevuld worden. De specialisatie Indirecte belastingen biedt de mogelijkheid om meer specialistische kennis op te bouwen rondom indirecte belastingen op het terrein van de btw, douanerecht, accijnzen en internationale handel. Deze specialisatie is een samenwerking tussen de Universiteit Maastricht, Tilburg University en de Vrije Universiteit Amsterdam. Studenten volgen naast de hierboven reeds genoemde verplichte vakken ook het vak European Value Added Tax. Daarnaast volgen studenten twee van de aangeboden drie vakken betreffende indirecte belasting die aan een van de samenwerkende universiteiten worden aangeboden.

De masterspecialisatie Tax and Technology is in het academiejaar 2019-2020 van start gegaan. Deze specialisatie gaat in op hoe digitalisering van de samenleving het fiscale speelveld verandert. Vakken die te maken hebben met datawetenschap en digitale technologie (bijvoorbeeld het verplichte vak Computational Science of Taxation) komen hierbij aan de orde. De specialisatie omvat vier Engelstalige vakken (24 EC) en heeft een Engelstalige naam, omdat Tax & Technology de algemeen gebruikte vakterm is voor het betreffende vakgebied. Deze specialisatie is net als Directe belastingen een samenwerking tussen de Universiteit Maastricht, Tilburg University en de Vrije Universiteit Amsterdam. Studenten volgen in deze specialisatie ook verplicht het vak Tax and Technology I aan de VU en Tax and Technology II aan Tilburg University.

Het curriculum heeft recent een ingrijpende herziening ondergaan met als doel om nieuwe ontwikkelingen te verwerken, maar ook om een betere verdeling van de studielast te realiseren. Zo werd het vak International and European Tax Law, dat door studenten kritisch werd beoordeeld vanwege de grote hoeveelheid stof die behandeld werd en de structuur waarin die werd aangeboden, opgesplitst in de vakken International Business Taxation en Europese en Nederlandse Vennootschapsbelasting. Deze splitsing zorgt voor een betere organisatie van het grote aantal onderwerpen dat behandeld wordt. Daarnaast is het vak Transfer Pricing verplicht geworden voor alle studenten, omdat een deel van de internationale ontwikkelingen met betrekking tot toerekening van inkomen, die doorwerken naar het nationale recht, daar aan bod komt. Bij de curriculumwijziging zijn verder meer metajuridische aspecten in de opleiding verwerkt. Masterstudenten Fiscaal Recht volgen door de herstructurering in de 'international classroom' minimaal twee Engelstalige vakken (International Business Taxation en Transfer Pricing) samen met de studenten uit de master International and European Tax Law (IETL), waardoor ook de community-vorming onder de fiscaalrechtelijke studenten is versterkt.

De opleiding draagt er zorg voor dat de vakken aansluiten bij de actualiteit en bij de fiscale praktijk. Daarmee wil de opleiding de theorie levendig en concreet maken. In het vak Verdieping formeel belastingrecht bezoeken studenten bijvoorbeeld een aantal zittingen van de rechtbank Zeeland-West-Brabant (gehouden op de locatie rechtbank Maastricht). Docenten hebben vaak een connectie met de praktijk en verweven die met hun onderwijs. Tegelijk heeft de opleiding een academisch karakter via research-led teaching en, zoals al genoemd, de sterkere aandacht voor metajuridica.

Volgens het panel is de opleiding mooi vormgegeven en meer samenhangend ingericht sinds de curriculumwijziging. Het begreep van studenten dat zij de mogelijkheden die de specialisaties bieden waarderen. Studenten lieten het panel weten dat ze de praktijkconnectie van de opleiding en de docenten herkennen, en dat ze ook de connectie met onderzoek goed terug vinden komen. Het panel waardeert ook de naar buiten gerichte blik van de opleiding, die de studenten een international classroom biedt en de mogelijkheid elders colleges te volgen of een stage in te passen. De voortdurende actualisering van de vakken is volgens het panel een ander sterk punt. Uit de gesprekken met de studenten en docenten van de opleiding maakte het panel op dat ethiek en integriteit binnen het onderwijs gethematiseerd worden, al dan niet in verband met metajuridische aspecten. Het panel zou graag zien dat dit een meer vastomlijnde en herkenbare vorm krijgt binnen de verschillende vakken, omdat dit voor fiscaal juristen een belangrijk thema is in de beroepspraktijk.

De opleiding laat rechtstreeks studenten toe met een afgeronde universitaire bachelor Fiscaal recht of Fiscale economie, waarbij minimaal 24 EC fiscaal-juridische blokken (waaronder loon- en inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting en internationaal belastingrecht), 9 EC bedrijfseconomische blokken (waaronder jaarrekeninglezen en bedrijfsadministratie), en 9 EC privaatrechtelijke blokken (waaronder goederenrecht, verbintenissenrecht en ondernemingsrecht) zijn behaald. Op dit moment kunnen studenten die hieraan niet voldoen een toelatingsonderzoek behalen om alsnog in te stromen. Vanaf het academiejaar 2024-2025 wordt het toelatingsonderzoek vervangen door een fiscale premaster. De toelatingseisen die het programma hanteert, zijn nodig om te borgen dat studenten in staat zijn het programma zonder grote deficiënties te volgen en om te voldoen aan de eisen die de beroepsorganisaties zoals NOB stellen.

De opleiding kent een gemiddelde studieduur van tussen 1,6 en 2,2 jaar (september-instroom). 5-24% van de studenten rondt de opleiding nominaal af; 36-81% doet dit na 2 jaar. Bij studievertragingen speelt een rol dat studenten de opleiding nog vaak met een baan of een andere master combineren. Een groot deel van de

studenten is al in de laatste fase van de studie werkzaam in de beroepspraktijk, wat uitstel van afstuderen tot gevolg heeft. Studenten rapporteren dat de opleiding goed te doen is.

In de specialisatie Tax and Technology en de specialisatie Indirecte belastingen werkt de opleiding samen met andere universiteiten. De specialisatie wordt mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Fonds Tax & Technology. De specialisatie Indirecte belastingen is een samenwerking tussen dezelfde universiteiten en wordt mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Fonds Indirect Tax. De inschrijf- en registratieprocessen van UM en VU verlopen nog niet helemaal gelijk, waardoor niet alle UM-studenten op tijd toegang hebben tot de VU-online leeromgeving. Dit is een aandachtspunt waarover overleg plaatsvindt. Studenten met wie het panel sprak, gaven aan dat de reisafstand naar de andere universiteiten in combinatie met de roostering soms issues opleverde, waardoor zij een overnachting moesten regelen. Ze waardeerden wel dat de vakken vanwege hun deelname op een en dezelfde dag worden gepland, hoewel dit tot langdurige onderwijsblokken kan leiden.

Het panel vindt de toegangseisen voor de master Fiscaal Recht passend. Het concludeert op basis van gesprekken met studenten, staf en alumni dat de opleiding goed studeerbaar is, en dat vertragingen met name veroorzaakt worden door een afnemend werkveld dat actief aan studenten 'trekt', waardoor ze voor afstuderen al aan de slag gaan. Het panel waardeert de mogelijkheden die studenten geboden wordt om elders vakken te volgen in het kader van samenwerkingsverbanden, en vindt dat de betrokken instellingen, inclusief die in Maastricht, goed hun best doen dit ondanks praktische uitdagingen zo goed mogelijk vorm te geven.

Master Forensica, Criminologie en Rechtspleging

In de voltijdse masteropleiding Forensica, Criminologie en Rechtspleging volgen studenten 8 vakken van elk 6 EC en schrijven ze de masterthesis (12 EC). De derde en zesde periode (de maanden januari en juni) zijn bedoeld om te werken aan de masterthesis. De opleiding bestaat uit twee tracks: een Nederlandstalige en een Engelstalige. In de Engelstalige track vindt de communicatie volledig in het Engels plaats, in de Nederlandse track is de voertaal Nederlands, met uitzondering van bepaalde keuzevakken die enkel in het Engels worden aangeboden. In de Nederlandstalige vakken wordt wel met enige regelmaat Engelstalige literatuur voorgeschreven.

Beide tracks starten met vier eigen multi- en interdisciplinaire verplichte vakken (24 EC, zie bijlage 2). Het civiel effect is gewaarborgd door deze verplichte vakken. Verder dienen studenten in semester 2 minimaal twee vakken te kiezen uit een aanbod van gebonden keuzevakken. Daarnaast hebben alle studenten twee vrije keuzevakken (12 EC). In deze vrije keuzeruimte kunnen ze kiezen voor andere vakken uit het aanbod van de gebonden keuzevakken, voor vakken uit andere masterprogramma's aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid en/of voor een stage. Voorts bestaat er een samenwerking met de KU Leuven waardoor het mogelijk is dat studenten maximaal twee van vier vakken volgen die in semester 2 aan de KU Leuven worden gegeven. Sinds het academisch jaar 2021-2022 zijn de specialisaties Strafrecht en Forensica binnen de master afgeschaft, die inhielden dat studenten drie juridische dan wel forensische vakken kozen uit de reeks verplichte keuzeblokken. De keuze hiervoor moest al aan de start gemaakt worden, wat voor veel studenten te vroeg kwam. In de huidige opzet kiest de student zelf vier keuzevakken.

De opleiding biedt studenten de mogelijkheid deel te nemen aan selectieve projecten, waarop zij moeten solliciteren. Nederlandstalige studenten uit beide tracks kunnen deelnemen aan Cold Cases (6 EC), een samenwerking tussen UM, OM en politie Limburg. Studenten uit de Nederlandstalige track kunnen daarnaast toegelaten worden tot Follow the Money (6 EC stage; dit project wordt niet elk jaar aangeboden en is eveneens een samenwerking tussen UM, OM en politie Limburg). Voor de Engelstalige studenten is het sinds

2023 mogelijk om deel te nemen aan het International Cold Case Analysis Project (ICCAP, 6 EC), een internationale samenwerking tussen politiescholen en universiteiten.

Het panel is enthousiast over het curriculum van de master FCR. Op basis van gesprekken met het opleidingsmanagement en een na het bezoek toegezonden extra toelichting is het panel overtuigd dat de eisen voor het civiel effect gedekt worden in de eerste vier verplichte vakken. Dat was niet meteen evident uit de naamgeving en cursusbeschrijvingen. De vereiste inhouden zijn aantoonbaar in deze vakken verwerkt, zodat alle studenten het civiel effect bereiken, wat het panel een goede zaak vindt. Volgens het panel bieden de vakken in de master een uitdagende en onderscheidende leeromgeving, waarin het recht met verschillende disciplines wordt samengebracht, waaronder psychologie, criminologie en forensica. Deze combinatie van disciplines maakt dat studenten getraind worden in verschillende onderzoeksmethoden, van positief-juridische tot empirische. Daarbij putten academische docenten uit hun eigen onderzoek en praktijkervaring, terwijl ook praktijkdocenten de connectie met het professionele veld maken. Vaak is sprake van *team teaching*, waardoor de verschillende disciplines en perspectieven nadrukkelijk gethematiseerd worden. Studenten met wie het panel sprak, waarderen de breedte van de opleiding en zijn blij dat zij niet meer voor een specialisatie hoeven te kiezen, maar zelf de keuze-invulling vorm kunnen geven. Het panel vindt de mogelijkheid van de selectieve projecten in samenwerking met politie, OM en/of internationale universiteiten een mooie kans voor de studenten.

De keuze voor een Engelse track ligt in lijn met het feit dat deze opleiding een internationaal onderscheidend profiel heeft, waardoor er veel interesse van buitenlandse studenten is. De Engelstalige track biedt de opleiding de gelegenheid om de grensoverschrijdende dimensie en de internationale en Europese context van de strafrechtspleging en de rol die forensica en criminologie hierin spelen, voor het voetlicht te brengen. Het panel vindt dit een mooie en verdiepende toevoeging, en stelt vast dat de keuze voor Engelstalig onderwijs hiermee goed onderbouwd is. Ook constateert het dat de Engelse taalvaardigheid van docenten geborgd is dankzij de door de UM gestelde taaleisen (minimaal niveau C1).

De master FCR biedt studenten met een Nederlandse of Vlaamse universitaire juridische bacheloropleiding rechtstreeks toegang tot de Nederlandstalige track, evenals studenten met een Nederlandse of Belgische universitaire juridische masteropleiding met een specialisatie in strafrecht. Voorts hebben studenten met een Nederlandse of Belgische universitaire bachelor- of masteropleiding Criminologie direct toegang. Studenten die vanuit een andere bachelor-, master- of hbo-opleiding instromen, volgen sinds het academisch jaar 2023-2024 eerst een premaster. Tot 2023 bestond de mogelijkheid om – bij geen directe toegang – via een toelatingstoets in te stromen in de Master FCR. Studenten die de Engelstalige track van de master willen doen, stromen rechtstreeks in na een juridische of criminologische bachelor of master te hebben behaald aan een Nederlandse of Belgische universiteit. Het grootste gedeelte van de studenten dat zich aanmeldt, heeft een andere buitenlandse vooropleiding. De toelatingscommissie (waarvan de mastercoördinator deel uitmaakt) bepaalt op basis van de vooropleiding, de motivatiebrief van de kandidaat, de aanbevelingsbrieven en de uitslagen van de Engelse taaltoets (IELTS/TOEFL/ Cambridge) of de kandidaat tot de opleiding kan worden toegelaten, de premaster moet doen of dient te worden afgewezen.

Omdat studenten met een verschillende disciplinaire achtergrond aan de opleiding deelnemen (o.a. juristen, criminologen en psychologen), ontstaat in de onderwijsgroepen een multidisciplinaire interactie bij de bespreking van problemen en dilemma's. Een uitdaging daarbij is te zorgen dat de verschillen in vooropleiding van de diverse instroom enigermate gelijk worden getrokken binnen de context van de opleiding. De master FCR besteedt hier extra aandacht aan in met name de eerste periode door goed de vinger aan de pols te houden en waar nodig aanvullende colleges of kennisclips aan te bieden. Het panel begreep van studenten dat zij dit als effectief ervaren en dat ze de opleiding studeerbaar vinden. FCR-

studenten schrijven hun scriptie in de periodes januari en juni. Studenten vinden het prettig dat deze tijd hiervoor nadrukkelijk is ingeroosterd.

De masteropleiding FCR kent een gemiddelde studieduur van tussen 1,1 en 2,2 jaar (september-instroom). 31-45% van de studenten rondt de opleiding nominaal af; 63-75% doet dit na 2 jaar. Deze studieduur heeft deels te maken met de extra tijd die studenten nodig hebben dan wel bewust nemen voor een scriptie, (verlengde) stage of het volgen van extra keuzevakken. Veel studenten werken naast hun studie, wat ertoe kan leiden dat de focus niet altijd primair op de opleiding ligt.

Het panel vindt de opleiding voldoende studeerbaar, mede dankzij de zorgvuldige toelatingsprocedure. De opleiding besteedt aandacht aan het scheppen van een enigermate 'level playing field' onder studenten met verschillende vooropleidingen. Het inroosteren van aparte periodes voor het schrijven van de scriptie zorgt dat studenten doorgaans bijtijds een goede start maken. De komende jaren zal duidelijk worden of de afschaffing van de februari-instroom en de afschaffing van de specialisaties in de master FCR de doorstroom hebben verbeterd. Het panel heeft goede hoop dat dit inderdaad effectief zal blijken.

Master Nederlands Recht

De masteropleiding Nederlands Recht kent de specialisaties Handels- en Ondernemingsrecht, Privaatrecht en Staats- en Bestuursrecht, en daarnaast het Algemeen Programma. Iedere specialisatie bestaat uit zeven verplichte specialisatieblokken van 6 EC, een keuzeblok van 6 EC en een masterthesis van 12 EC. In het Algemeen Programma bestaan slechts twee verplichte blokken. Daarnaast hebben studenten keuzevrijheid voor 36 EC (oftewel zes keuzeblokken). Daarin dienen ze wel ten minste vijf gebonden specialisatieblokken te kiezen (de verplichte blokken van de specialisaties binnen de master Nederlands Recht). Studenten hebben dus de mogelijkheid om de te kiezen blokken af te stemmen op hun interesses, ambities en voorkennis. Indien een student civiel effect ambieert, is een veertiental blokken aangewezen waartussen studenten kiezen en waarvan er ten minste één met een voldoende wordt afgesloten. In de specialisaties verkrijgen alle studenten civiel effect.

De opleiding is per 2023/2024 herzien om te zorgen dat de verplichte specialisatieblokken beter aansluiten bij het werkveld en bij het 'narratief' van de specialisatie. Zo is het aantal verplichte Engelstalige specialisatieblokken verminderd tot één (Handels- en Ondernemingsrecht) en nul (Privaatrecht, Staats- en Bestuursrecht) gezien de Nederlandse focus van deze specialisaties. De aandacht voor Europese en internationaalrechtelijke invloeden is waar nodig ingebed in de nationaalrechtelijke vakken. In de specialisaties zijn nieuwe verplichte specialisatieblokken geïntroduceerd, deels vanwege behoeften daaraan vanuit de praktijk. De opleiding bevat sinds de revisie een gemeenschappelijk metajuridisch blok voor alle specialisaties en het Algemeen Programma. Hiermee zijn de metajuridische reflectie op het positieve recht en de samenhang binnen de opleiding beter gewaarborgd.

Het panel vindt het dat het curriculum van de master Nederlands Recht helder is vormgegeven langs klassieke specialisaties die een mooi en ruim scala aan gebonden keuzevakken bevatten. De keuzevakken bieden docenten ruimte om de eigen onderzoeksthema's in het onderwijs in te brengen. De mogelijkheid voor studenten een eigen programma op maat samen te stellen in het Algemeen Programma beoordeelt het panel als positief. Studenten die van deze ruimte gebruikmaken, hebben vaak een specifieke richting of combinatie voor ogen en kunnen desgewenst te rade bij de mastercoördinator voor het samenstellen van een vakkenpakket. Het panel is te spreken over de uitbreiding van de metajuridische component in de opleiding en de vormgeving van een door alle studenten gedeeld vak. De gemaakte keuzes in de curriculumherziening zijn volgens het panel logisch en zinnig.

Het panel sprak tijdens de visitatie met studenten en alumni van de verschillende specialisaties en het Algemeen Programma. Zij lieten het panel weten dat de keuzevrijheid en de kleinschaligheid van het PGO de opleiding aantrekkelijk maken. Studenten lieten het panel verder weten dat ze de mogelijkheid om hun vrije ruimte (6 EC) in te vullen met een stage, waarderen. Wel gaven ze aan dat de opleiding veel ruimte biedt aan schrijfvaardigheid, maar veel minder mondelinge werk- en toetsvormen bevat. Afhankelijk van de keuzevakken en de masterspecialisatie kan het voorkomen dat studenten geen mondelinge vaardigheden oefenen. Het panel doet de aanbeveling meer mondelinge vaardigheden en presentaties in de opleiding in te bouwen, ook vanwege het belang dat deze voor de beroepspraktijk hebben.

Studenten met een academische bachelor Rechtsgeleerdheid of Fiscaal Recht worden direct toegelaten tot de master Nederlands Recht. Het merendeel van de studenten dat instroomt in de master Nederlands Recht heeft een bachelor Rechtsgeleerdheid. Studenten die niet direct toelaatbaar zijn, kunnen nu de toelatingstoets niet meer wordt afgenomen, door het volgen van een premaster toegang verkrijgen tot de opleiding.

Om ervoor te zorgen dat studenten voldoende duidelijkheid en transparantie ervaren, wordt het onderwijs bloksgewijs aangeboden met per blok een overkoepelend thema. De volgorde van de blokken per specialisatie is zo opgezet dat er sprake is van samenhang. Bovendien zorgt het gehanteerde onderwijssysteem ervoor dat studenten vóór aanvang van een blok weten wat er van hen wordt verwacht. Studenten in het Algemeen Programma, die een ruime keuzevrijheid genieten, hebben de mogelijkheid over hun keuzes te sparren met de mastercoördinator. Verder ervaren studenten begeleiding en ondersteuning van de docenten in de colleges.

De masteropleiding Nederlands Recht kende de afgelopen jaren een gemiddelde studieduur van tussen 1,3 en 1,9 jaar (september-instroom). 17-21% van de studenten rondt de opleiding nominaal af; 52-63% doet dit na 2 jaar. Studenten lieten het panel weten dat veel van hen de opleiding combineren met werk of een tweede master, waardoor ze bewust uitlopen. Veel studenten kiezen er daarnaast voor een langere stage te lopen of extra keuzevakken te volgen. Studenten en alumni vinden de opleidingen goed te doen.

Het panel beoordeelt de opleiding als voldoende studeerbaar. Het kan zich goed vinden in de toelatingseisen. De lage rendementen verklaart het panel net als de studenten uit het feit dat studenten er veelvuldig voor kiezen andere activiteiten naast de opleiding te ontplooien. Niettemin hoopt het panel op nog betere rendementen nu de specialisaties strakker zijn vormgegeven en het scriptietraject is verbeterd.

Master Recht en Arbeid

De voltijds masteropleiding Recht en Arbeid heeft dezelfde opbouw als de masteropleiding Nederlands Recht, met zeven verplichte specialisatieblokken van 6 EC, een keuzeblok van 6 EC en een masterthesis van 12 EC. De opleiding kent twee specialisaties: Arbeid & Gezondheid en Arbeid & Onderneming. Deze delen vier verplichte vakken (24 EC) en hebben steeds drie specialisatie-specifieke blokken (18 EC). Daarnaast is er de vrije keuzeruimte (6 EC). Studenten kunnen, met hulp van studieadviseurs, in beginsel kiezen uit alle mastervakken die de faculteit aanbiedt. In de keuzeruimte mag ook een stage worden gevolgd, mits die voldoende aanknopingspunten heeft met en inhoudelijk past bij de master. Extracurriculair kunnen studenten van de specialisatie Arbeid & Onderneming deelnemen aan het ondernemingsrechtelijke georiënteerde ICGI-(excellentie)programma.

Door de curriculumhervorming vanaf september 2023 is een aantal verschuivingen en vernieuwingen doorgevoerd in de master Recht en Arbeid, in beide specialisaties. Doel van de hervorming is een logischer opbouw van de specialisatie en het beter naar voren brengen van de onderlinge verbanden tussen de

vakken. De 'basisvakken' en 'verdiepingsvakken' lopen nu niet tijdens dezelfde blokperiodes, maar zijn gesplitst over verschillende blokperiodes. Een belangrijk voordeel is dat de studenten – vooral die van de specialisatie Arbeid & Gezondheid – aan het begin van het academiejaar kennismaken met de drie basisvakken: Arbeidsrecht I en Gezondheidsrecht I (in blokperiode 1) en Sociale Zekerheid I (in blokperiode 2). Vóór de hervorming kwamen de studenten pas in blokperiode 4 en 5 in aanraking met de gezondheidsrechtelijke vakken. Ook is nu in beide specialisaties ruimte om vakoverstijgende problemen aan de orde te laten komen, aangezien alle studenten al relatief snel kennis hebben van de drie basisvakken. Naast deze verschuivingen is een nieuw vak Europeanisering Sociaal Recht ingevoerd, vanwege de grote invloed van het Europese recht op het Nederlandse recht, en is het vak Medische Aansprakelijkheid verdwenen. Delen van dat vak worden in Gezondheidsrecht I en/of II behandeld.

Het panel vindt het curriculum van Recht en Arbeid helder vormgegeven en waardeert de aanpassingen die gedaan zijn in de curriculumhervorming. Zeker voor de Gezondheidstrack is het een mooie ontwikkeling dat het gezondheidsrecht nu veel eerder in de opleiding aan bod komt. Volgens studenten met wie het panel sprak, kent de master in beide tracks gevarieerde werk- en toetsvormen en is er door de kleinschaligheid ervan (met 10-15 studenten per track) veel interactie. Het begreep wel van studenten en uit de documentatie dat veel vakken van de opleiding sterk op casuïstiek en de beroepspraktijk gericht zijn. Het panel vindt dit begrijpelijk, aangezien het hier om een sterk praktijkgerichte opleiding gaat. Tegelijkertijd vindt het panel het van belang dat ook academische reflectie en vaardigheden voldoende aan bod komen door alle vakken heen. Het begreep dat in het kader van de voorgenomen verdere herziening van de twee tracks (zie standaard 1), waarbij de specialisatie Arbeid & Onderneming bij de opleiding Nederlands Recht wordt getrokken, alle vakken nog eens zullen worden doorlopen om de balans tussen academische en praktische elementen te herijken. Het panel juicht dit toe.

De master kent een diverse instroom, die voor de helft een academische bachelor heeft afgerond en voor de andere helft een hbo-achtergrond heeft. Voor studenten zonder wo-bachelor die toch willen doorstromen naar togaberoepen is de premaster (met procesrechtelijke vakken en basisvakken zoals strafrecht en verbintenissenrecht) een noodzakelijke tussenstap. Hbo-studenten met een juridisch bachelordiploma worden direct toegelaten, maar zij kunnen enkel het civiel effect behalen na succesvolle afronding van de pre-master in combinatie met deze master. Sinds de afschaffing van de toelatingstoets kunnen ook enkele hbo-studenten met een HRM-opleiding én een minor Arbeidsrecht onder voorwaarden instromen. Docenten helpen studenten op individuele basis of in kleine groepjes wanneer zij moeite hebben om aansluiting te vinden. Dat is gemakkelijk te realiseren in deze kleine master en wordt door studenten op prijs gesteld. De masteropleiding Recht en Arbeid kent een gemiddelde studieduur van tussen 1,1 en 2,2 jaar (september-instroom). 31-45% van de studenten rondt de opleiding nominaal af; 38-71% doet dit na 2 jaar. Studenten vinden de opleiding goed te doen, ook dankzij de kleinschaligheid en de laagdrempelige contacten met medestudenten en docenten.

Het panel concludeert dat de studeerbaarheid van de opleiding op orde is. De opleiding staat hbo-studenten met een juridische bachelor toe om zonder premaster in te stromen. Het panel geeft de opleiding mee dit te heroverwegen, zodat de instromende studentenpopulatie eenvormiger wordt en minder maatwerk door docenten nodig is in de begeleiding. Voor de track Arbeid & Onderneming, die onderdeel wordt van de master Nederlands Recht, is dit al ondervangen: in deze master wordt een premaster gevraagd aan hbo-instroom.

Overwegingen

Naar het oordeel van het panel bieden de zes Nederlandstalige opleidingen die in dit rapport besproken worden, studenten een uitdagende en bruisende onderwijsomgeving. De opleidingen zijn zo vormgegeven

dat studenten aan de toga-beroepsvereisten (kunnen) voldoen en, in het geval van de fiscale opleidingen, aan de vereisten vanuit de NOB. Studenten worden geactiveerd via het concept van probleemgestuurd onderwijs (PGO), dat via de CCCS-principes wordt vormgegeven en daarmee geen keurslijf is, maar een intensieve onderwijsvorm die aan het vak en het niveau kan worden aangepast. Dankzij het PGO-systeem krijgt onderwijs een centrale positie op de faculteit, mede doordat ook het seniorpersoneel tutorgroepen begeleidt. De faculteit is in een historisch gebouw gevestigd dat optimaal is ingericht voor samenwerking in onderwijsgroepen en dat studenten en docenten samenbrengt. Deze uitstekende faciliteiten verdienen volgens het panel een compliment.

Studenten aan alle opleidingen ontvangen passende studiebegeleiding en worden binnen faculteit en opleidingen goed ondersteund. In de masters is gewerkt aan de studeerbaarheid door de februari-instroom af te schaffen, zodat studenten de programma's altijd in logische volgorde volgen en een cohort kunnen vormen. Ook is het scriptietraject strakker vormgegeven in alle masters: het voorziet nu in duidelijke deadlines en hulpmiddelen als een masterthesisbeurs. De masters hebben inmiddels alle een premaster of voeren die nu in, en kennen heldere regels rondom toelaatbaarheid tot de opleiding. De opleidingen worden vormgegeven door docententeams die inhoudelijke en academische kwaliteit combineren met professionaliteit en werkveldexpertise. Op het vlak van docentprofessionalisering wordt op dit moment een inhaalslag geleverd waar het de basiskwalificatie onderwijs betreft. Het panel beveelt aan om de docenten buiten het eigen inhoudelijk domein met elkaar in contact te brengen, met als doel vruchtbare uitwisseling van ervaringen en best practices te stimuleren die het onderwijs in alle opleidingen ten goede komt.

Met betrekking tot de bachelor Rechtsgeleerdheid waardeert het panel de solide opbouw waarbij studenten het recht voortdurend in onderlinge samenhang onderwezen krijgen en leren toepassen. Deze samenhang maakt de opzet van de verschillende curriculumonderdelen complex, maar zeker sinds een curriculumherziening is ze voor studenten voldoende helder. Het panel is te spreken over de recente versterking van professionele vaardigheden via een leerlijn die de studenten ondersteunt, en over het toevoegen van een optionele stage. De opleiding kiest ervoor om in het positief-juridische onderwijs geen aanwezigheidsplicht te hanteren, maar dwingt in enkele vakken via een toets deelname af. Het panel heeft begrip voor de overwegingen om de studenten eigen verantwoordelijkheid voor hun leerproces te laten nemen in lijn met het PGO. Mogelijk kunnen er, als de opleiding dit nodig acht, extra toetsonderdelen worden gecreëerd om de minimale inspanningsverplichting nog te verhogen. Binnen het curriculum vindt het panel de omvang van stage (12 EC) en scriptie (18 EC) erg groot, en het beveelt aan te onderzoeken of deze onderdelen kunnen worden ingeperkt ten behoeve van meer keuzeruimte.

Binnen de bachelor Fiscaal Recht waardeert het panel dat studenten het civiel effect behalen. Ook vindt het de verstevigde metajuridische component een sterk punt van de opleiding. Net als bij de bachelor Rechtsgeleerdheid is de vormgeving van semesters en blokken helder en schept ze de mogelijkheid integratie en dwarsverbanden aan de orde te stellen. Vanaf jaar 2 gaat het daarbij met name om verbanden binnen het fiscale recht. Met betrekking tot de keuzes die in de opleiding zijn gemaakt rondom al dan niet verplichte deelname aan werkgroepen, adviseert het panel net als voor de bachelor Rechtsgeleerdheid na te gaan of extra toetsonderdelen moeten worden gecreëerd om de minimale inspanningsverplichting nog te verhogen. Het panel heeft er begrip voor dat de bachelor Fiscaal Recht door de zorgvuldige opbouw geen keuze-onderdelen kent en geen stage-optie biedt. Het panel adviseert de opleiding om te onderzoeken of zij fiscale studenten ook in het brede eerste opleidingsjaar, dat gedeeld wordt met de bachelor Rechtsgeleerdheid, meer bijeen kan brengen in het onderwijs.

De master Fiscaal Recht is volgens het panel mooi vormgegeven en samenhangend. Deze samenhang is nog meer vergroot sinds een curriculumwijziging. Het panel waardeert de naar buiten gerichte blik van de

opleiding, die de studenten een international classroom biedt en de mogelijkheid op andere universiteiten colleges te volgen of om een stage in te passen. De voortdurende actualisering van de vakken is volgens het panel een ander sterk punt, evenals de versteviging van metajuridica en het samenvoegen van kleinere vakken tot grotere eenheden. Uit de gesprekken met de studenten en docenten van de opleiding maakte het panel op dat ethiek en integriteit binnen het onderwijs gethematiseerd worden; het adviseert dit een meer vastomlijnde en herkenbare vorm krijgt binnen de verschillende vakken, omdat dit zeker voor fiscaal juristen een belangrijk thema is in de beroepspraktijk.

Het panel is enthousiast over het curriculum van de master Forensica, Criminologie en Rechtspleging (FCR). De opleiding biedt een uitdagend multi- en interdisciplinair curriculum, en stelt alle studenten tegelijk in staat het civiel effect te behalen. De combinatie van disciplines maakt dat studenten getraind worden in verschillende onderzoeksmethoden, van positief-juridische tot empirische. Vaak is sprake van *team teaching* waardoor de verschillende disciplines en perspectieven nadrukkelijk gethematiseerd worden. De docenten vormen een hecht team. Het panel vindt de mogelijkheid van de selectieve projecten in samenwerking met politie, OM en/of internationale universiteiten een mooie kans voor de studenten. De keuze voor een Engelse track naast een Nederlandstalige ligt in lijn met het feit dat deze opleiding een internationaal onderscheidend profiel heeft, en biedt de opleiding de gelegenheid om de internationale en Europese context van de strafpleging en de rol die forensica en criminologie hierin spelen, over het voetlicht te brengen. Het panel vindt dit een mooie en verdiepende toevoeging.

Het panel vindt het dat het curriculum van de master Nederlands Recht helder is vormgegeven langs klassieke specialisaties die een mooi en ruim scala aan gebonden keuzevakken bevatten, en kent een Algemeen Programma waarin studenten een eigen route uitstippelen. Het panel is te spreken over de uitbreiding van de metajuridische component in de opleiding. Het doet de aanbeveling meer mondelinge vaardigheden en presentaties in de opleiding in te bouwen, ook vanwege het belang dat deze voor de beroepspraktijk hebben.

Het panel is positief over het feit dat het curriculum van de master Recht en Arbeid zo is herzien dat het gezondheidsrecht nu aan de start van de opleiding aan bod komt. De master biedt in beide tracks gevarieerde werk- en toetsvormen en studenten ervaren de opleiding door de kleinschaligheid als interactief. Wel vindt het panel veel vakken sterk op casuïstiek en de beroepspraktijk gericht. Het juicht de voorgenomen doorlichting van alle vakken in het licht van de balans tussen academische en praktische elementen daarom toe. Het panel geeft mee de brede instroomeisen (met name het direct toelaten van studenten met een hbo-bachelor) te heroverwegen zodat minder maatwerk in de begeleiding nodig is.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 2 voor alle opleidingen voldoet.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Toetsing en toetsbeleid

Toetsing aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid staat sinds 2020 in het licht van de UM Vision on Assessment. Deze visie heeft drie kernelementen. Toetsing moet in de eerste plaats betekenisvol zijn, in de

zin dat toetsing wordt ingezet als leerelement en niet alleen als meetinstrument van het geleerde. In de tweede plaats moet toetsing qua vorm en inhoud aansluiten bij de principes van het PGO. Ten slotte vraagt de visie om toetsgovernance op programmaniveau. Dat wil zeggen dat de opleidingsdirecteur verantwoordelijk is voor een toetsplan voor de opleiding, waaruit blijkt dat binnen de opleiding alle eindtermen afdoende getoetst worden, dat opleidingsonderdelen getoetst worden op meer dan één moment (dus niet alleen met een eindtoets) en dat dit gebeurt op een manier die voldoet aan de eisen van het kwaliteitsborgingskader zoals dit door de examencommissie wordt gehanteerd. Het uitgangspunt is dat alle toetsing valide, betrouwbaar en transparant is. Het toetsbeleid van de faculteit volgt dit universitaire beleid: opleidingen bepalen hun eigen aanpak binnen het geschetste kader.

De faculteit heeft ervoor gekozen om de implementatie van de nieuwe visie op toetsing tegelijk uit te rollen met de curriculumherziening (voor de Nederlandstalige bachelors gestart in 2020/2021 en voor de masters in 2023/2024). De bacheloropleidingen Rechtsgeleerdheid en Fiscaal Recht hebben inmiddels een toetsplan waarin het beleid voor die opleidingen geoperationaliseerd wordt. Ook in de masteropleidingen wordt het werken met een toetsplan geïmplementeerd. Door het organiseren van toetsing op opleidingsniveau wordt tegemoetgekomen aan de aanbeveling van het vorige visitatiepanel om meer in te zetten op kwaliteitsborging van toetsing op curriculumniveau, eerder dan op het niveau van de onderdelen van een opleiding.

De faculteit kent één examencommissie voor alle opleidingen. De examencommissie bestaat uit 9 leden (8 leden van de wetenschappelijke staf en een extern lid) en wordt ondersteund door drie secretarissen en twee administratief medewerkers. De commissie deelt zichzelf op in meerdere subcommissies die verschillende foci hebben (bijvoorbeeld fraude en kwaliteitsborging). Onderwijskundige ondersteuning is beschikbaar in een van de beleidsmedewerkers onderwijs, die zich in toetsing heeft gespecialiseerd.

Waar er beperkt geëxperimenteerd werd met digitale toetsing voor de coronapandemie, heeft die pandemie gezorgd voor een omslag. Nagenoeg alle on-site tentamens worden inmiddels digitaal afgenomen. In de periode na de coronapandemie heeft de examencommissie – mede ingegeven door ervaringen met de coronapandemie en ontwikkelingen aangaande artificiële intelligentie - ingezet op een verdere professionaliseringsslag aangaande de kwaliteitsborging van toetsing. Begin academisch jaar 2023/2024 heeft de examencommissie een kwaliteitsborgingsraamwerk uitgezet. Op basis van dit raamwerk moeten door de examencommissie benoemde examinatoren toetskwaliteit-gerelateerde informatie aan de examencommissie aanleveren. De commissie stelt hierin vooraf eisen aan het opstellen van toetsen en het bepalen van toetsvormen. Zo dient het vierogenprincipe te worden toegepast bij toetsconstructie, en beveelt de commissie met klem aan om groepsproducten voor ten hoogste 30% van het eindcijfer te laten meetellen. Na afloop van de toets verlangt de examencommissie dat examinatoren toetsanalyses toevoegen aan het toetsdossier met een korte reflectie erbij.

Het panel is onder de indruk van de inspanningen die de faculteit zich de afgelopen periode heeft getroost om de kwaliteit van toetsing in de opleidingen verder te verbeteren. Volgens het panel is de universitaire visie op toetsing mooi vormgegeven, met heldere uitgangspunten die goed passen bij het PGO-systeem. Het panel zag in de hervormde bacheloropleidingen en masteropleidingen, dat de aanpak met verschillende toetsmomenten en toetsvormen goed werkt en toetsvariatie in de hand werkt. Studenten moeten soms nog wennen aan meer toetsmomenten, waardoor ze de verlaging van werkdruk die hiermee beoogd wordt nog niet altijd ervaren. Het panel verwacht dat dit een kwestie van gewenning zal zijn.

Het panel heeft een uitgebreid gesprek gehad met de examencommissie over de manieren waarop zij de kwaliteitsborging van toetsing ter hand neemt. De invoering van opleidingsbrede toetsplannen helpt daar

goed bij, en het kwaliteitsborgingsdocument van de examencommissie vindt het panel een goede toevoeging. De examencommissie acteert proactief bij opvallende afwijkingen in toetsresultaten, en voert regelmatig gesprekken met coördinatoren over de toetsing binnen een blok. In deze 'proactieve gesprekken' heeft de focus vanwege de curriculumwijzigingen de laatste tijd gelegen op vakken die reeds langer bestaan of die niet substantieel wijzigen. De examencommissie voert ook een regelmatige steekproef uit op de beoordeling van eindwerken. Daarbij gaat ze na in hoeverre de motivering die in de beoordelingsformulieren en / of rubrics vervat is, het cijfer kan dragen. Hierbij gaat het niet om een inhoudelijke herbeoordeling, maar om de vraag naar validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de beoordeling. De examencommissie gaf bij het panel aan dat de toename van het aantal toetsen in alle opleidingen (nu er meer toetsen dan een eindtoets verlangd worden), in combinatie met de curriculumherziening, voor een aanzienlijke extra werkdruk zorgt.

Het panel is positief over de proactieve werkwijze van de examencommissie in het borgen van de kwaliteit van toetsing in alle opleidingen. Het merkt wel op dat bij de steekproef op de eindwerken ook de inhoudelijke kwaliteit meegenomen zou moeten worden. De check die de examencommissie op dit moment uitvoert, is formeel van aard en gaat in op de kwaliteit van beoordeling en niet op de kwaliteit van het uiteindelijk afgeleverde product. Omdat dit, samen met de extra druk die het nieuwe toetsbeleid met zich meebrengt, erg belastend zou zijn voor de examencommissie, doet het panel de aanbeveling om deze taak uit te besteden, bijvoorbeeld aan een door de commissie gemandateerde faculteitsbrede toetscommissie. Door in deze commissie inhoudelijke experts te betrekken die steekproeven van scripties en vakken nemen, zou de borging verbeterd worden en de examencommissie ontlast.

Het panel heeft met de opleidingen, het facultair management en de examencommissie gesproken over generatieve AI en taalmodellen. De faculteit en de commissie zijn zich bewust van het belang van deze ontwikkeling voor de juridische opleidingen en hebben maatregelen getroffen tegen een negatieve impact van AI op de toetsing. Zij verzoeken studenten nu een integriteitsverklaring in te vullen wanneer zij geschreven werk inleveren, en zorgen dat voor elk vak minstens 60% getoetst is in een gecontroleerde omgeving. Met het gebruik van AI als werk- of toetsvorm wordt binnen enkele vakken geëxperimenteerd, maar hier is nog geen brede overeenstemming over. Op dit moment wordt er binnen de UM aan richtlijnen gewerkt hoe hiermee om te gaan in de toetsing van vakken. Het panel vindt het positief dat dit prominent op de agenda staat.

Beoordeling eindniveau

De opleidingen worden afgesloten met een eindwerkstuk in de vorm van een bacheloressay of een masterthesis. Waar tot september 2023 sprake was van een facultaire scriptiecoördinator die zowel het bacheloressay als de masterthesis onder haar hoede had, is per 2023 gekozen om twee bacheloressay-coördinatoren (één voor de Nederlandstalige bachelors en één voor de Engelstalige bachelor) en een masterthesiscoördinator te benoemen en deze duidelijker onder de respectievelijke opleidingsdirecteuren te positioneren.

Eindwerkstukken worden altijd nagekeken door twee beoordelaars, waarbij de eerste beoordelaar ook als begeleider optreedt. Beoordelaars maken gebruik van een 'handreiking voor normering'. Nadat de student de scriptie heeft ingeleverd en na de plagiaatcontrole beoordeelt de tweede beoordelaar het stuk. Daarna volgt de beoordeling door de eerste beoordelaar. De eerste beoordelaar stelt het cijfer vast, waarbij wordt verwacht dat bij uiteenlopende beoordelingen tussen beide beoordelaars overleg plaatsvindt. Bij een beoordeling dicht bij de cesuur (5,5; 6) wordt van de eerste beoordelaar in het beoordelingsformulier een uitgebreide onderbouwing gevraagd waarom het werkstuk als voldoende wordt beoordeeld. Bij heel hoge

beoordelingen (9,5; 10) wordt door de eerste beoordelaar een derde beoordelaar ingeschakeld die marginaal toetst of het werkstuk inderdaad een 9,5 of een 10 waard is.

Het vorige visitatiepanel had een aantal opmerkingen aangaande de (beoordeling van de) bacheloreindwerkstukken. Aan deze opmerkingen is gevolg gegeven. Per 2019/2020 is een nieuwe bacheloressay-regeling aangenomen die ervoor zorgt dat de onderzoeksopzet en de methodiek meeweegt bij de beoordeling, dat een werkstuk dat onvoldoende scoort op structuur en onderzoeksvraag automatisch overall onvoldoende scoort, en dat er een beter borgingsmechanisme is om binnen de door de OER voorgeschreven omvang van de werkstukken te blijven. De bachelors maken sinds de curriculumherziening daarnaast gebruik van Canvas voor inleveren en beoordelen van scripties, iets wat voor de andere opleidingen nog moet worden uitgerold. In Canvas wordt aan beide beoordelaars een becijfering gevraagd, waardoor discrepanties tussen beoordelaars in het systeem gesignaleerd worden en de scriptiecoördinator proactief een derde lezer kan aanwijzen (in de masters gebeurt dit na verzoek van de eerste beoordelaar).

Het panel heeft de wijze van toetsing van de eindwerken in alle opleidingen besproken met vertegenwoordigers van de faculteit en opleidingen, en met de examencommissie. Ook heeft het panel als onderdeel van het visitatieproces per opleiding ten minste 15 eindwerken bekeken, wat neerkomt op meer dan 200 eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren. Op basis hiervan heeft het panel zich een helder beeld gevormd van de toetsing van het eindniveau binnen de bachelor- en masteropleidingen. Het panel stelt vast dat de gehanteerde methode in de meeste gevallen goed werkt, en dat de beoordelingen doorgaans passend en navolgbaar zijn, enkele uitzonderingen daargelaten. De beoordeling van de bacheloreindwerken omvat, althans voor de bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid, ook een mondelinge presentatie met vragensessie, waarmee de student maximaal 0,5 punt kan verdienen als onderdeel van het eindcijfer. Het panel waardeert deze toevoeging, die voor studenten een mooie afsluiting vormt van de opleiding. Het panel beveelt de opleidingen wel aan om bij de beoordeling van eindwerken expliciet aandacht te besteden aan de verantwoording van de onderzoeksmethode en daar ook onderling afstemming over na te streven. Positief is dat de methodiek wordt meegewogen. Tegelijk is het volgens het panel van belang dat ook bij 'rechttoe rechtaan' positiefrechtelijke scripties standaard een methodologische verantwoording wordt gegeven: waarom en hoe wordt deze methode toegepast?

In enkele gevallen constateerde het panel dat de vormgeving van de procedure voor de masterscriptie kwetsbaar is. Een thesis van de opleiding Recht en Arbeid (zie ook verderop in deze standaard) liet zien dat het voor de eerste beoordelaar mogelijk is om de tweede beoordelaar te 'overrulen', ook wanneer deze een onvoldoende beoordeling geeft, en de student toch te laten slagen. Het panel heeft dit geval uitgebreid met de opleiding, de examencommissie en het facultair management besproken en geconcludeerd dat dit een incident betreft dat tegen de regels en richtlijnen rondom toetsing ingaat. Het panel constateert echter ook dat dit incident laat zien dat de beoordelingsprocedure bij de mastereindwerken niet volledig waterdicht is. Ze stelt in een uitzonderlijk geval de eerste beoordelaar in staat de beoordeling van de tweede lezer minder sterk mee te wegen in het eindoordeel.

Tijdens het bezoek stelde het panel deze kwestie aan de orde. Het facultair management nam dit zeer serieus en liet het panel weten dat een strakker vormgegeven procedure wordt ingevoerd per september 2024. In artikel 7 van de masterthesisregeling wordt de systematiek van interactie tussen de eerste en tweede beoordelaar zoals die in de bachelor Rechtsgeleerdheid wordt toegepast overgenomen, inclusief de inzet van een derde beoordelaar waar nodig. Bij cesuurbeoordelingen (een 5,5 of een 6) wordt vanaf dan altijd een derde beoordelaar ingezet om te bepalen of de scriptie voldoende is. De derde beoordelaar is een senior lid van de staf (UHD/HL). Het panel heeft na het visitatiebezoek, op 2 juli 2024, de nieuwe en goedgekeurde masterthesishandleiding ontvangen waarin deze aanpassingen per september 2024

beschreven staan. Het panel waardeert deze aanpassing en stelt vast dat hiermee de beoordeling van eindwerken voor alle opleidingen procedureel voldoende geborgd is.

Voorts merkt het panel op dat de eerste beoordelaar de tweede zelf uitkiest. Zeker in kleinere opleidingen met weinig docenten (zoals het genoemde Recht en Arbeid) kan dit leiden tot vaste beoordelingsparen, waar mogelijk een hiërarchische verhouding in het spel is die de positie van de tweede lezer kan beïnvloeden. Het panel geeft de opleidingen en de faculteit de aanbeveling mee om te gaan voor een ‘technische’ tweede lezer, die geen specialist is op het vakgebied. Zo kan de poule aan beoordelaars worden uitgebreid. Het is volgens het panel ook een goede optie om de coördinator, en niet de eerste beoordelaar, de tweede lezer te laten aanwijzen. In brede zin beveelt het panel de opleidingen aan, in lijn met het advies uit standaard 2, om scriptiebegeleiders meer onderling te laten kalibreren buiten hun eigen vakgroep om. Ook zouden de opleidingen in elkaars toetspraktijk inspiratie kunnen opdoen voor verdere versteviging van de toetskwaliteit.

Bachelor Rechtsgeleerdheid

De wijze van toetsing in de bachelor Rechtsgeleerdheid is zoals al vermeld vastgelegd in een toetsplan. Het toetsplan bevat per onderwijseenheid een overzicht van alle toetsonderdelen en hun weging. Daarnaast geeft het informatie over welke deelcompetenties wanneer worden getoetst en hoe deze verband houden met de eindtermen. De beoordelingscriteria voor elk toetsonderdeel worden zo veel mogelijk vooraf met studenten gedeeld. Dat gebeurt in elk geval bij de via Canvas afgenomen toetsonderdelen. Steeds vaker wordt dat gedaan door een beoordelingsrubric ter beschikking te stellen. In combinatie met een uitleg over het normantwoord en opmerkingen over veel gemaakte fouten fungeert de rubric na de toetsing als feedbackinstrument. Tevens vinden er collectieve nabesprekingen plaats, waarbij de meest gemaakte fouten worden toegelicht en studenten de mogelijkheid hebben om over hun beoordeling met de corrector in overleg te treden.

De beoordeling van stages is in het academisch jaar 2022-2023 opnieuw vormgegeven. De stage (12 EC) maakt onderdeel uit van het keuzeonderwijs in het zesde semester van de bachelor. Alleen studenten die bij aanvang van de stage minimaal 110 EC binnen de bachelor Rechtsgeleerdheid (verwachten te) hebben behaald, komen voor het lopen van een stage in aanmerking. Om een stage te mogen lopen dient de student voorafgaand aan de stage concrete leerdoelen te formuleren die aan de eindtermen van de bacheloropleiding zijn gekoppeld. Vereist is verder dat de student tijdens zijn of haar stage wordt begeleid door een academisch geschoold jurist die minimaal 5 jaar juridische werkervaring heeft. Na afloop van de stage levert de student een stageverslag in. Dat verslag omvat onder meer een reflectie op het behalen van de vooraf opgestelde leerdoelen en een door de student en de stagebegeleider ingevuld beoordelingsformulier. De examenbevoegde medewerkers beoordelen vervolgens – aan de hand van de beoordelingsrubric in de Canvasomgeving – of de student daadwerkelijk heeft aangetoond dat de afgesproken leerdoelen zijn bereikt.

Het panel is te spreken over de toetsing binnen de bachelor Rechtsgeleerdheid, die via rubrics, gevarieerde toetsvormen en, sinds de curriculumvernieuwing, ingevoegde tussentijdse toetsen is vormgegeven. De aanwezigheid van een opleidingsbreed toetsplan maakt de toetsing goed inzichtelijk. De beoordeling van de stage en het eindwerk vindt volgens het panel gedegen plaats, waarbij de vernieuwingen naar aanleiding van de vorige visitatie door het panel worden gewaardeerd. Het panel geeft de opleiding wel in overweging mee om de omvang van de stage (12 EC) te verkleinen, ook gezien de beperkte inhoudelijke eisen die eraan gesteld worden.

Bachelor Fiscaal Recht

De toetsing in de bachelor Fiscaal Recht bestaat in lijn met het toetsbeleid uit meerdere toetsonderdelen. Dat is bij nagenoeg alle vakken een schriftelijke (groeps)opdracht en/of een presentatie en een schriftelijk tentamen aan het eind van het vak in de vorm van essayvragen. In dit schriftelijk tentamen wordt de vakinhoud integraal getoetst. De toetsing van de opleiding is vastgelegd in een toetsplan Fiscaal Recht dat voorafgaand aan het onderwijs voor de studenten beschikbaar is. Het toetsplan bevat een overzicht van alle toetsonderdelen en de weging die deze onderdelen hebben voor een bepaald vak alsmede de eindtermen (of deelcompetenties) die getoetst worden per vak. Bij de ontwikkeling van toetsen wordt het vier-ogen-principe toegepast. De opleiding heeft een eigen bacheloressay-regeling en kent geen presentatie. De opleiding kent geen stage. Het panel is positief over de manier waarop de toetsing op vak- en eindniveau is vormgegeven, en waardeert de aanwezigheid van het toetsplan.

Master Fiscaal Recht

Voor de masteropleiding Fiscaal Recht geldt dat per blok toetsplannen bestaan. In de toetsplannen staat een toetsmatrix met daarin de leerdoelen van een onderwijseenheid en de manier waarop deze leerdoelen worden getoetst. De opleiding houdt er rekening mee dat de toetsing zinvol is voor het leerproces, waarbij vrijwel altijd getoetst wordt aan de hand van casus zoals ze zich ook in het werkveld voordoen. Onder invloed van het nieuwe toetsbeleid werkt de opleiding meer en meer met formatieve toetsonderdelen en worden verschillende toetsvormen geïmplementeerd, zodat niet alleen de kennistoets bepalend is voor het eindresultaat. In verschillende blokken wordt het eindcijfer bepaald door een combinatie van het resultaat van de eindtoets en de beoordeling van een (groeps)presentatie en/of een schrijfopdracht. Tijdens het maken van de toetsen wordt binnen de planningsgroep gebruik gemaakt van een referent om het niveau van de toets en de validiteit van de tentaminering te waarborgen. Het beoordelen van tentamens is een samenwerking tussen de planningsgroep en de docenten uit het betreffende vak om de betrouwbaarheid en transparantie te borgen. Transparantie wordt tevens geborgd door het ter beschikking stellen van standaardantwoorden en inzagemogelijkheid voor studenten.

Bij de specialisatie Directe Belastingen kunnen studenten in blokperiode 5 een (parttime) stage lopen in plaats van een keuzevak. Een stage biedt de mogelijkheid om kennis te maken met de arbeidsmarkt en potentiële werkgevers. Na afloop schrijft de student een stageverslag. Hierin staat een beschrijving van de stage-instelling maar ook een reflectie op de vooraf opgestelde leerdoelen en bewijs van hoe de student aan de leerdoelen heeft gewerkt. Het stageverslag wordt beoordeeld met voldaan/niet voldaan.

Het panel kan zich goed vinden in de wijze van toetsing binnen de master Fiscaal Recht en vindt de aandacht voor 'levensecht' toetsen passend voor het karakter van de opleiding. Het begreep tijdens de visitatie dat docenten in deze opleiding (en de Engelstalige master International and European Tax Law) hecht samenwerken en dat ze regelmatig samen scripties lezen en zo tot kalibratie en uitwisseling komen over de beoordeling van eindwerken. In deze opleiding is het scriptietraject zorgvuldig vormgegeven, met een uitgebreide handleiding en heldere deadlines. Het panel complimenteert de opleiding met deze aanpak, die des te waardevoller is omdat docenten vaak deels buiten de universiteit zijn aangesteld waardoor gezamenlijkheid in de scriptiebeoordeling van groter belang wordt.

Master Forensica, Criminologie en Rechtspleging

De master FCR toetst de leerstof op verschillende manieren, waaronder kennis- en toepassingstoetsen, het maken en geven van presentaties en het schrijven van papers. De toetsing vindt zowel individueel als in groepsverband plaats. Per vak wordt een blokboek beschikbaar gesteld waar de vorm en manier van toetsing wordt aangegeven en uitgelegd. Daarnaast besteden docenten in de laatste lesweek voorafgaand aan de toets standaard aandacht aan de toets en hebben studenten de mogelijkheid om hun vragen te

stellen. Tevens wordt er per vak ook een oefentoets beschikbaar gesteld, waardoor studenten een beeld krijgen van wat zij kunnen verwachten. Na de toetsing wordt het juiste antwoordmodel beschikbaar gesteld, waardoor studenten hun gegeven antwoorden kunnen nalopen en controleren. Ook zijn er inzagemomenten en staan de docenten open voor feedback. De actualiteit uit praktijk of maatschappelijke ontwikkelingen wordt in de leerstof en toetsing meegenomen.

Het panel is positief over de afwisselende toetsing binnen deze opleiding. Het begreep van studenten dat zij de groepswerken die de opleiding bevat waarderen, omdat ze hier de mogelijkheid krijgen samen te werken en te leren met studenten van andere disciplinaire achtergronden. Het panel vindt het in deze opleiding ook een goede zaak dat op deze manier bij de toetsing ook (inter- en multidisciplinaire) samenwerking wordt meegenomen. Studenten vinden de eisen die aan hen worden gesteld helder, ook rondom het eindwerk, en hebben veel waardering voor de manier waarop de praktijk in de werkvormen en de toetsen wordt ingebracht.

Master Nederlands Recht

Toetsing in de master Nederlands Recht geschiedt op gevarieerde wijze, en is neergelegd in een aantal toetsplannen per opleidingsonderdeel. Een omvangrijk deel van de blokken in de master Nederlands Recht wordt afgesloten met een toets die bestaat uit open essayvragen, veelal aan de hand van casus. In sommige blokken is sprake van een open-boek-toets. Andere toetsvormen zijn bijvoorbeeld het optreden in een Moot Court. Het panel stelt vast dat de toetsing in de master voldoende passend en transparant is, maar moedigt de opleiding aan om, gelet op het nieuwe beleid, meer gevarieerde toetsen in te voeren, ook tussentijds. De opleiding zou ook mondelinge vaardigheden niet alleen in de vakken (zie standaard 2), maar ook in de toetsing een grotere plaats kunnen geven.

Master Recht en Arbeid

In de masteropleiding Recht en Arbeid vindt toetsing plaats via onder meer schriftelijke toetsen, het schrijven van annotaties of beleidsdossiers, (groeps)opdrachten, stageverslag of een onderhandelingsspel. Tijdens een jaarlijkse onderwijsdag stemmen examinatoren de rubrics van de (deel)toetsen op elkaar af. Sinds 2023-2024 geldt voor ongeveer de helft van de vakken een tussentijdse toets, soms met een individuele beoordeling, soms met een groepsbeoordeling. Gastdocenten (externen) zijn in principe niet betrokken bij beoordelingen. Uitzonderingen zitten in het vak Geschillen in de Onderneming en bij de stage, waarbij altijd een vast UM-stafid als examiner verantwoordelijk is.

Het panel vindt de toetsing in de masteropleiding mooi en gevarieerd vormgegeven, met veel aandacht voor de beroepspraktijk en met activerende toetsopdrachten. Studenten ervaren de toetsing als afwisselend en inspirerend. De opleiding draagt er zorg voor dat de communicatie rondom toetsing goed verloopt, melden de studenten.

Met betrekking tot de scriptiebeoordeling signaleert het panel zoals hierboven vermeld dat de poule van docenten erg klein is, waardoor vaste beoordelingsparen van eerste en tweede lezers ontstaan. Door de voorgenomen onderbrenging van de specialisatie Recht en Onderneming in de grotere opleiding Nederlands Recht wordt dit voor deze specialisatie verholpen. Voor de andere specialisatie is dit vooralsnog een aandachtspunt, waar de opleiding mee aan de slag moet. Het panel vond de becijfering binnen deze opleiding daarnaast opvallend hoog. Om deze redenen beveelt het panel de docenten van Recht en Arbeid aan via kalibratie met andere vakgroepen en opleidingen het gesprek aan te gaan over de becijfering van eindwerken.

Overwegingen

Het panel constateert dat de toetsing binnen de opleidingen, gesteund door een mooie en bij PGO passende nieuwe toetsvisie en een daaruit volgend facultair toetsbeleid, over het algemeen goed is vormgegeven. De opleidingen en de faculteit zetten in op verbetering van de kwaliteit en kwaliteitsborging van toetsen door meer toetsmomenten en door het opstellen van curriculumbrede toetsplannen. In het kader van de curriculumherziening zijn die in de beide bachelors al uitgerold, terwijl ze in de masters nog vorm moeten krijgen. Het panel moedigt aan deze voor alle opleidingen door te voeren. Voor de bachelor Rechtsgeleerdheid is het panel positief over de toevoeging van de stage als keuze-optie, maar adviseert het de ruime omvang (12 EC) te heroverwegen. Het panel waardeert de proactieve houding van de examencommissie bij het uitvoeren van haar borgingstaak. Het beveelt de commissie wel aan om de eindwerken via een steekproef niet alleen procedureel, maar ook inhoudelijk te (laten) toetsen. Hiervoor zou zij de ondersteuning kunnen krijgen van een gemandateerde toetscommissie. De faculteit en universiteit hebben het belang van generatieve AI in het oog en bepalen momenteel een strategie om hiermee om te gaan, wat het panel toejuicht.

Het panel kan zich goed vinden in de beoordeling van het bacheloressay waaruit het bacheloreindniveau blijkt. Dankzij de curriculumherziening wordt hierbij van Canvas gebruik gemaakt en kunnen discrepanties tussen de eerste en tweede beoordelaar snel worden signaleerd. Voor de masterscripties gold tot 1 september 2024 dat de beoordelingsprocedure niet geheel waterdicht was: een incident bij de opleiding Recht en Arbeid liet zien dat het mogelijk was voor de eerste beoordelaar om een onvoldoende tweede beoordeling terzijde te schuiven en de student te laten slagen. Dit 'lek' is volgens het panel adequaat gedicht door het aanpassen van de beoordelingsprocedure, die nu gelijk is aan die van het bacheloressay. Het panel merkt op dat er bij de beoordeling van de eindwerken risico is op de vorming van vaste beoordelingsparen, doordat de eerste beoordelaar de tweede aanwijst en hierbij kiest voor een inhoudelijk expert. Het panel doet de aanbeveling een 'technische' tweede beoordelaar in te voeren, mogelijk aangewezen door de verantwoordelijke scriptiecoördinator. Het beveelt daarnaast aan om scriptiebegeleiders meer onderling te laten kalibreren buiten hun eigen vakgroep om, en om mee te kijken met elkaars toetspraktijk. Zo wordt het blikveld vergroot bij erg kleine opleidingen als Recht en Arbeid, en kunnen *best practices* zoals de scriptiekalibratie bij de master Fiscaal Recht breder gedeeld worden. Ten slotte doet het panel de aanbeveling om methodologische verantwoording in alle eindwerken expliciet onderdeel van de beoordeling te maken.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 3 voor alle opleidingen voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Niveau van de eindwerken

Voorafgaand aan de visitatie bestudeerde het panel 15 eindwerken per opleiding, waarbij alle afstudeervarianten en tracks zijn meegenomen. Het panel constateerde dat het gewenste academische masterniveau wordt behaald. Het complimenteert de opleidingen met het behaalde eindniveau zoals dat uit de scripties blijkt. Voor de bacheloreindwerken stelde het panel vast dat deze van solide kwaliteit zijn en doorgaans goed opgezet en uitgevoerd. Eindwerken in de master Fiscaal Recht weerspiegelen de actualiteit

van het vakgebied in de onderwerpskeuze. In de eindwerken van de master FCR zag het panel duidelijk de multi- en interdisciplinaire benadering weerspiegeld, wat tot originele en ambitieuze scripties leidde. De eindwerken van de opleiding Nederlands Recht reflecteren de profilering van de opleiding en zijn in het algemeen gedegen van opzet en uitvoering.

Voor de master Recht en Arbeid zag het panel dat de scripties relevante en actuele onderwerpen behandelden. Het panel trof twee eindwerken aan die in zijn ogen niet van voldoende niveau waren. De eindwerken waren erg beschrijvend van aard en de academische uitwerking en reflectie lieten te wensen over. In één geval was de scriptie ook door de tweede lezer binnen de opleiding als onvoldoende aangemerkt, waardoor het volgens de procedure eigenlijk niet als voldoende had moeten worden gerekend. Deze casus is in standaard 3 besproken in het kader van het toetsbeleid. Het panel breidde de oorspronkelijke scriptieselectie uit met 5 eindwerken met een lage becijfering, waarmee het totaal op 20 kwam. Op basis hiervan constateert het panel dat deze twee eindwerken uitzonderingen vormen en dat het algehele niveau van de opleiding aan de maat is. Wel riepen de betreffende eindwerken vragen op over het beoordelingsproces (zie standaard 3).

Presteren van alumni

De faculteit heeft in 2023 onderzocht waar en hoe de afgestudeerden van de opleidingen terechtkomen. Met het Maastrichtse bachelordiploma Rechtsgeleerdheid of Fiscaal Recht kunnen studenten doorstromen naar diverse masteropleidingen aan allerlei universiteiten. De meeste studenten zetten hun studie voort in Maastricht. Zij geven er in de masteropleidingen blijk van over voldoende voorkennis te beschikken om de master succesvol af te ronden.

De meest populaire vervolgopleiding onder de bachelorstudenten Fiscaal Recht is de master Fiscaal Recht. Uit de UM Graduate Survey blijkt dat 100% van de studenten vijf jaar na afronding van deze opleiding een baan heeft, 95% op masterniveau en 93% in het rechtsgebied waarvoor zij hebben gestuurd. Een andere populaire vervolgopleiding is de Master International and European Tax Law.

In de praktijk zijn de fiscalisten van de master Fiscaal Recht gewild, zoals blijkt uit de ervaring dat afgestudeerden zeer snel, vaak nog voor het afstuderen, een baan hebben. Werkgevers zijn positief over de afgestudeerden, mede omdat zij beschikken over goede vaardigheden en breed zijn opgeleid door de opbouw en de inhoud van het programma. Alumni kijken positief terug op hun opleiding.

De afgestudeerden van de master FCR vinden werk in de togaberoepen, de private sector (vooral consultancy en onderzoek) en de publieke sector, zowel op rijksniveau als bij gemeenten en provincies, waarbij kan worden gedacht aan opsporing, Veiligheidshuizen, gevangeniswezen, TBS-sector, jeugdinstituten, reclassering en slachtofferhulp. Een kleiner deel heeft een baan gevonden in onderwijs en onderzoek. Het merendeel van de studenten blijkt op relatief korte termijn een baan te hebben gevonden.

De afgestudeerden van de masteropleiding Nederlands Recht vinden in de praktijk veelal snel een baan, in de togaberoepen of in de juridische praktijk in bredere zin. Studenten worden regelmatig genomineerd voor een afstudeerprijs. Bovendien komt het voor dat studenten door hun begeleider worden gevraagd op basis van hun masterthesis een vak- of wetenschappelijke publicatie te schrijven.

De alumni van de masteropleiding Recht en Arbeid functioneren als bedrijfsjurist, arbeidsjurist, HR-deskundige, (personeels)beleidsadviseur, wetenschappelijk medewerker, advocaat met specialisatie Arbeidsrecht en/of Socialezekerheidsrecht en/of Gezondheidsrecht, etc. De alumni blijken erg tevreden over de master. Alumni met een wo-bachelor in het recht vinden relatief vaak werk in de advocatuur of als

wetenschappelijk medewerker; soms ook als PhD of als tutor/docent bij de UM. Alumni met een niet-juridische vooropleiding vinden vaak een baan die aansluit bij het werkveld van hun bacheloropleiding (HRM-opleiding), maar geven daarbij aan dat hun juridische master van grote waarde is voor hun verdere beroepsperspectieven. Gezien het kleinschalige karakter van de master, is er vaak en direct contact met studenten en afgestudeerden.

Overwegingen

Het panel stelt op basis van de eindwerken en het functioneren van alumni vast dat de opleidingen alle de beoogde leerresultaten realiseren. Bachelorstudenten tonen aan met hun eindwerken het juiste niveau te halen en stromen zonder problemen door naar een masteropleiding. Studenten uit de masters Fiscaal Recht, Nederlands Recht en FCR vinden doorgaans snel een passende baan en behalen in hun eindwerken het gewenste juridische masterniveau. Voor de opleiding Recht en Arbeid trof het panel enkele eindwerken aan die het beoogde niveau niet waarmaakten. Na uitbreiding van de selectie van eindwerken van 15 naar 20 constateert het panel dat deze eindwerken niet indicatief zijn voor het behaalde eindniveau door de studenten en dat het hier om uitzonderingen gaat. Alumni Recht en Arbeid komen goed terecht in het aansluitende werkveld en kijken met tevredenheid terug op hun master.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 4 voor alle opleidingen voldoet.

Eindoordeel

Het oordeel van het panel over alle opleidingen is positief.

Ontwikkelpunten

1. Doordenk via welke invulling het universiteitsbrede concept van Global Citizenship Education van meerwaarde zou zijn voor afgestudeerden in elk van de verschillende opleidingen.
2. Investeer naast de facultaire werkveldadviesraad (weer) in opleidingsspecifieke raden. Hierbij kunnen ook alumni betrokken worden.
3. Organiseer kalibratie en uitwisseling tussen docenten rondom onderwijs en toetsing buiten het eigen inhoudelijk domein en de eigen capaciteitsgroep.
4. Zorg dat de examencommissie de eindwerken via een steekproef niet alleen procedureel, maar ook inhoudelijk laat toetsen, bij voorkeur via een gemandateerde toetscommissie.
5. Voer in ieder geval bij kleine opleidingen een ‘technische’ tweede scriptiebeoordelaar in van buiten het specifieke vakgebied, mogelijk aangewezen door de verantwoordelijke scriptiecoördinator.
6. Maak methodologische verantwoording in alle eindwerken expliciet onderdeel van de beoordeling: waarom is voor een bepaalde onderzoeksmethodologie gekozen?
7. Bachelors: Ga na of voor de inhoudelijke cursussen, waar geen aanwezigheidsplicht geldt, extra toetsonderdelen moeten worden gecreëerd om de minimale inspanningsverplichting nog te verhogen.
8. Bachelor Rechtsgeleerdheid: Onderzoek of de omvang van stage en scriptie in de bachelor Rechtsgeleerdheid kan worden gereduceerd.
9. Bachelor Rechtsgeleerdheid: heroverweeg de ruime omvang (12 EC) van de stage.
10. Bachelor Fiscaal Recht: geef integriteit en ethiek een herkenbare vorm door het curriculum heen, bijvoorbeeld in een leerlijn.
11. Master Nederlands Recht: voeg meer mondelinge vaardigheden en presentaties toe als werk- en toetsvorm.
12. Master Recht en Arbeid: Overweeg de instroomseisen rondom hbo-studenten gelijk te trekken met de andere opleidingen in de faculteit.

Bijlage 1. Beoogde leerresultaten

B1.1 B Fiscaal Recht

MATRIX bachelor Fiscaal Recht

Onderwijseenheid ►	Jaar 1										
	Inleiding Grondslagen en Methoden van het Recht (3 EC) – MET1100	Inleiding Privaatrecht (10 EC) – PRI1101	Inleiding Bestuursrecht (5 EC) – PUB1101	Inleiding Belastingrecht (3 EC) – TAX1100	Vaardigheidentraining I (6 EC) – MET1101	Inleiding Strafrecht (10 EC) – CRI1101	Inleiding Staatsrecht (5 EC) – PUB1102	Inleiding Internationaal Recht (3 EC) – IERT101	Inleiding Europees Recht (3 EC) – IERT102	Vaardigheidentraining II (6 EC) – MET1102	Professionele Vaardigheden jaar 1 (6 EC) – LPO1100
Eindtermen ▼											
A. Kennis Inzicht											
i. Nationaal/internationaal/Europees Recht	E	E	E	E		E	E	E	E		
ii. Doorwerking internationaal/Europees Recht	E					E	E	E	E		
iii. Metajuridische aspecten	E					X					
iv. Basiskennis niet-juridische vakgebieden											
B. Toepassen - Oordeelsvorming - Presentatie											
i. Casus oplossen (destilleren/selecteren/oplossen)	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	
ii. bronnen verzamelen analyseren en kritisch beoordelen	X	E	E	X	E	E	E	X	E	E	
iii. juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E	X	E	E	E	E	E	E	
iv. substantieel wetenschappelijk stuk schrijven	X	X	X		E	E				E	
v. Mondelinge en schriftelijk communiceren over juridische vragen problemen argumentatie en oplossingen;	E	E	E	X	E	E	E	E	E	E	E
vi. problemen benaderen vanuit verschillende invalshoeken	E	X	X		E	X	X	X	X	E	E
vii. herkennen rol van eigen normen en waarden patroon					E					E	E
viii. Gebruik van Nederlands en/of Engels	X	X	X		E	X			X	E	X
C. Leervaardigheden											
i. Plannen uitvoeren en evalueren van eigen aanpak leerproces										E	E
ii. In teams werken					E					E	E
iii. in staat zijn een masterprogramma te completeren						X					
iv. in staat zijn een beroep te kunnen uitoefenen waar een bachelor voor vereist is.						X					
v. in staat zijn om feedback te geven, te krijgen en te vragen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	E	E
D. Wereldburgerschap											
i. Wereldburger in maatschappij en internationale verbondenheid	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	E

Onderwijseenheid ►	Jaar 2											
	Belastingrecht voor Particulieren I (7 EC) – TAX2018	Formeel Belastingrecht (8 EC) – TAX2016	Grondslagen en Methoden van Belastingrecht (10 EC) – TAX2011	Fiscale Ethiek en Grondrechten (2 EC) – TAX2017	Verbintenissenrecht (7 EC) – PRI2034	Goederenrecht (7 EC) – PRI3021	Relatievermogensrecht en Erfrecht (3 EC) – PRI2011	Ondernemingsrecht (4 EC) – PRI3022	Faillissementsrecht (3 EC) – PRI3023	Arbeidsrecht (2 EC) – PUB3016	Burgerlijk Procesrecht (1 EC) – LAW3020	Professionele Vaardigheden jaar 2 (6 EC) – LPO2100
Eindtermen ▼												
A. Kennis Inzicht												
i. Nationaal/internationaal/Europees Recht	E	E		X	E	E	E	E	E	E	E	
ii. Doorwerking internationaal/Europees Recht	E	E			X					X	X	
iii. Metajuridische aspecten			E	X								
iv. Basiskennis niet-juridische vakgebieden			E									
B. Toepassen Oordeelsvorming Presentatie												
i. Casusoplossen (destilleren/selecteren/oplossen)	E	E			E	E	E	E	E	E	E	
ii. bronnen verzamelen analyseren en kritisch beoordelen	E	E	E	E	X	X	X	X	X	X	X	
iii. juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	
iv. substantieel wetenschappelijk stuk schrijven	X	X	X	X								
v. Mondelinge en schriftelijk communiceren over juridische vragen problemen argumentatie en oplossingen;	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
vi. problemen benaderen vanuit verschillende invalshoeken	X	X	E	X	X	X	X	X	X	X	X	
vii. herkennen rol van eigen normen en waarden patroon				X								E
viii. Gebruik van Nederlands en/of Engels	X	X	X	X								
i. Plannen uitvoeren en evalueren van eigen aanpak leerproces												E
ii. In teams werken			X									E
iii. in staat zijn een masterprogramma te completeren							X					
iv. in staat zijn een beroep te kunnen uitoefenen waar een bachelor voor vereist is.							X					
v. in staat zijn om feedback te geven, te krijgen en te vragen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	E
D. Wereldburgerschap												
i. Wereldburger in maatschappij en internationale verbondenheid	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	E

Onderwijseenheid ►	Jaar 3							
	Straf- en Strafprocesrecht (10 EC) – CRI3031	Procesrecht (7 EC) – MET2203	Belastingrecht voor Particulieren II (6 EC) – TAX3014	Kostprijsverhogende belastingen (5 EC) – TAX3015	Belastingrecht voor Ondernemingen I (6 EC) – TAX3016	(Internationaal) Belastingrecht voor Ondernemingen II (7 EC) – TAX3017	Bedrijfseconomie (9 EC) – TAX3001	Eindwerkstuk (10 EC) – LAW3502
Eindtermen ▼								
A. Kennis Inzicht								
i. Nationaal/internationaal/Europees Recht	E	E	E	E	E	E		E
ii. Doorwerking internationaal/Europees Recht	E	E	E	E		E		
iii. Metajuridische aspecten								
iv. Basiskennis niet-juridische vakgebieden							E	
B. Toepassen Oordeelsvorming Presentatie								
i. Casusoplossen (destilleren/selecteren/oplossen)	E	E	E	E	E	E		
ii. bronnen verzamelen analyseren en kritisch beoordelen	E	E	E					E
iii. juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E	E	E	E		E
iv. substantieel wetenschappelijk stuk schrijven	X	X	X					E
v. Mondelinge en schriftelijk communiceren over juridische vragen problemen argumentatie en oplossingen;	E	E	E	X	X	X		E
vi. problemen benaderen vanuit verschillende invalshoeken	X	E	X	X	X	X		E
vii. herkennen rol van eigen normen en waarden patroon								
viii. Gebruik van Nederlands en/of Engels	X	X	X					E
C. Leervaardigheden								
i. Plannen uitvoeren en evalueren van eigen aanpak leerproces								X
ii. In teams werken	X	E			X		X	
iii. in staat zijn een masterprogramma te completeren					X			
iv. in staat zijn een beroep te kunnen uitoefenen waar een bachelor voor vereist is.					X			
v. in staat zijn om feedback te geven, te krijgen en te vragen	X	E	X	X	X	X	X	X
D. Wereldburgerschap								
i. Wereldburger in maatschappij en internationale verbondenheid	X	X	X	X	X	X	X	

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst

X = komt voor in het onderwijs

B1.2 B Rechtsgeleerdheid

MATRIX bachelor Rechtsgeleerdheid

Onderwijsseenheid ►	Jaar 1										
	Inleiding Grondslagen en Methoden van het Recht (3 EC) – MET1100	Inleiding Privaatrecht (10 EC) – PRI1101	Inleiding Bestuursrecht (5 EC) – PUB1101	Inleiding Belastingrecht (3 EC) – TAX1100	Vaardighedentraining I (6 EC) – MET1101	Inleiding Staatsrecht (5 EC) – PUB1102	Inleiding Internationaal Recht (3 EC) – IER1101	Inleiding Europees Recht (3 EC) – IERT102	Inleiding Strafrecht (10 EC) – CRI1101	Vaardighedentraining II (6 EC) – MET1102	Professionele Vaardigheden jaar 1 (6 EC) – LPO1100
Eindtermen ▼											
A. Kennis Inzicht											
i. Nationaal/internationaal/Europees Recht	E	E	E	E		E	E	E	E		
ii. Doorwerking internationaal/Europees Recht	E					E	E	E	E		
iii. Metajuridische aspecten	E					X					
iv. Basiskennis niet-juridische vakgebieden											
B. Toepassen - Oordeelsvorming - Presentatie											
i. Casus oplossen (destilleren/selecteren/oplossen)	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	
ii. bronnen verzamelen analyseren en kritisch beoordelen	X	E	E	X	E	E	E	X	E	E	
iii. juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E	X	E	E	E	E	E	E	
iv. substantieel wetenschappelijk stuk schrijven	X	X	X		E	E				E	
v. Mondelinge en schriftelijk communiceren over juridische vragen problemen argumentatie en oplossingen;	E	E	E	X	E	E	E	E	E	E	E
vi. problemen benaderen vanuit verschillende invalshoeken	E	X	X		E	X	X	X	X	E	E
vii. herkennen rol van eigen normen en waarden patroon					E					E	E
viii. Gebruik van Nederlands en/of Engels	X	X	X		E	X			X	E	X
C. Leervaardigheden											
i. Plannen uitvoeren en evalueren van eigen aanpak leerproces										E	E
ii. In teams werken					E					E	E
iii. in staat zijn een masterprogramma te completeren	X										
iv. in staat zijn een beroep te kunnen uitoefenen waar een bachelor voor vereist is.	X										
v. in staat zijn om feedback te geven, te krijgen en te vragen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	E	E
D. Wereldburgerschap											
i. Wereldburger in maatschappij en internationale verbondenheid	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	E

		Jaar 2												
Onderwijsseenheid ►		Staats- en bestuursrecht (10 EC) - PUB2031	Internationaal en Europees recht (10 EC) IER2031	Bestuurs- en Europees procesrecht (2 EC) – PUB2032	Internationaal Privaatrecht (3 EC) – PRI2024	Vaardigheidentraining III (2 EC) – MET2103	Verbintenissenrecht (7 EC) – PRI2034	Goederenrecht (7 EC) – PRI3021	Relatievermogensrecht en Erfrecht (3 EC) – PRI2011	Ondernemingsrecht (4 EC) – PRI3022	Faillissementsrecht (3 EC) – PRI3023	Arbeidsrecht (2 EC) – PUB3016	Burgerlijk Procesrecht (1 EC) – LAW3020	Professionele Vaardigheden jaar 2 (6 EC) – LPO2100
Eindtermen ▼														
A. Kennis Inzicht														
i. Nationaal/internationaal/Europees Recht		E	E	E	E		E	E	E	E	E	E	E	
ii. Doorwerking internationaal/Europees Recht		E	E	E	E		X					X	X	
iii. Metajuridische aspecten														
iv. Basiskennis niet-juridische vakgebieden														
B.Toepassen Oordeelsvorming Presentatie														
i. Casusoplossen (destilleren/selecteren/oplossen)		E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	
ii. bronnen verzamelen analyseren en kritisch beoordelen		E	X		E	E	X	X	X	X	X	X	X	
iii. juridisch argumenteren en kritisch reflecteren		E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	
iv. substantieel wetenschappelijk stuk schrijven		X	X		X	E								
v. Mondelinge en schriftelijk communiceren over juridische vragen problemen argumentatie en oplossingen;		E	E		E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
vi. problemen benaderen vanuit verschillende invalshoeken		X	X		X	E	X	X	X	X	X	X	X	
vii. herkennen rol van eigen normen en waarden patroon														E
viii. Gebruik van Nederlands en/of Engels		X	X		X	E								
C. Leervaardigheden														
i. Plannen uitvoeren en evalueren van eigen aanpak leerproces														E
ii. In teams werken														E
iii. in staat zijn een masterprogramma te completeren		X												
iv.in staat zijn een beroep te kunnen uitoefenen waar een bachelor voor vereist is.		X												
v. in staat zijn om feedback te geven, te krijgen en te vragen		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	E
D. Wereldburgerschap														
i. Wereldburger in maatschappij en internationale verbondenheid		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	E

Onderwijseenheid ►	Jaar 3					
	Straf- en Strafprocesrecht (10 EC) – CRI3031	Grondslagen en Methoden van het Recht (10 EC) – LAW3068	Procesrecht (7 EC) – MET2203	Professionele Vaardigheden jaar 3 (3 EC) – LPO3105	Invulling keuzeruimte (12 EC)	Eindwerkstuk (18 EC) – LAW3501
Eindtermen ▼						
A. Kennis Inzicht						
i. Nationaal/internationaal/Europees Recht	E		E			E
ii. Doorwerking internationaal/Europees Recht	E		E			
iii. Metajuridische aspecten		E				
iv. Basiskennis niet-juridische vakgebieden		E				
B. Toepassen Oordeelsvorming Presentatie						
i. Casusoplossen (destilleren/selecteren/oplossen)	E		E			
ii. bronnen verzamelen analyseren en kritisch beoordelen	E	E	E			E
iii. juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E			E
iv. substantieel wetenschappelijk stuk schrijven	X	X	X			E
v. Mondelinge en schriftelijk communiceren over juridische vragen problemen argumentatie en oplossingen;	E	E	E	E		E
vi. problemen benaderen vanuit verschillende invalshoeken	X	E	E			E
vii. herkennen rol van eigen normen en waarden patroon				E		
viii. Gebruik van Nederlands en/of Engels	X	X	X			E
C. Leervaardigheden						
i. Plannen uitvoeren en evalueren van eigen aanpak leerproces				E		X
ii. In teams werken	X		E	E		X
iii. in staat zijn een masterprogramma te completeren	X					
iv. in staat zijn een beroep te kunnen uitoefenen waar een bachelor voor vereist is.	X					
v. in staat zijn om feedback te geven, te krijgen en te vragen	X	X	E	E	X	X
D. Wereldburgerschap						
i. Wereldburger in maatschappij en internationale verbondenheid	X	X	X	E		

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst

X = komt voor in het onderwijs

Matrix Master Fiscaal recht - Specialisatie Directe Belastingen

Dublin descriptoren	Onderwijsonderdeel ► Eindtermen ▼										
		Eur. en Ned vennootschapsbel	European Value Added Tax	Ondernemings-recht (zie MA NR)	International Business Taxation	Estate Planning: Bedrijfs-opvolging	Transfer Pricing	Pensioen	Verdieping Formeel Belastingrecht	Keuzeblok	Masterthesis
A. Kennis en inzicht	(Systematiek van) het fiscale recht in nationale verhoudingen	E				E		E	E	Hangt af van betreffende blok	E
	(systematiek van) het fiscale recht in internationale verhoudingen	X	E		E		E	E			
	Kennis van belastingheffing grote ondernemingen	E	E		E		E				
	Kennis van internationaal en Europees belastingrecht	E	E		E		E	E	X		
	Specialistische kennis gebaseerd op gekozen specialisatie							E			E
	Jurisprudentie	E	E		E	E	E	X	E		X
	Elementaire vormen van rechtsvergelijking		X		X		X		X		
	Actueel wetenschappelijk onderzoek	X	X		X	X	X	X	X		X
	Actuele rechtspraktijk	X	X		X	X	X	X	X		
	Metajuridische aspecten		X			X		X	X		
B. Toepassen kennis en inzicht	(aan de hand van – aan de veranderende rechtspraktijk ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	E	E		E	E	E	E	E	Hangt af van betreffende blok	E
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van (fiscaal) juridisch relevante bronnen	X	X		X	X	X	X	X		E
	Mondeling en/of schriftelijk (fiscaal) juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E		E	E	E	E	E		E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	X	X		X	E	X	X	X		
	Plaatsen van (fiscaal) juridische problemen in een bredere en/of maatschappelijke context	X	X		X	X	X	X	X		X
	Zelfstandig een wetenschappelijk verantwoorde masterthesis schrijven										E
C. Oordeels- vorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel	E	E		E	E	E	E	E	Hangt af van betreffende blok	E
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	X	X		X	X	X	X	X		X
	Onderscheiden van (fiscaal) juridische en verschillende andere argumenten/belangen	X	X		X	X	X	X	X		X
	Vanuit verschillende gezichtspunten een (fiscaal) juridisch relevante en academisch verantwoorde conclusie trekken	X	X		X	E	E	E	X		X

D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X	X		X	X	X	X	Hangt af van betreffende blok		
	In groepsverband communiceren over gelezen juridische bronnen	X	X		X	X	X	X			
	Gezamenlijk juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	X	X		X	X	X	X			
	Actief deelnemen aan (fiscaal) juridische discussies	X	X		X	X	X	X			
	Een (fiscaal) juridisch gesprek leiden	X	X		X	X	X	X			
	Passief gebruik van Engels		E		E		E				
	Actief gebruik van Engels		E		E		E				
E. Leervaardigheden	In staat zijn zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	X	X		X	X	X	X	Hangt af van betreffende blok		
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te formuleren	X	X		X	X	X	X		E	
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante (fiscaal) juridische informatie	X	X		X	X	X	X		X	
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X	X		X	X	X	X		X	
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op (fiscaal) juridisch inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X	X		X	X	X	X		X	
	In staat zijn in te spelen op juridisch-maatschappelijke ontwikkelingen	X	X		X	X	X	X		X	
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen waarvoor een master FR nodig is					X					
	In staat zijn een aansluitende postacademische opleiding met succes af te ronden					X					

Matrix Master Fiscaal recht - Specialisatie Indirecte Belastingen

Dublin descriptoren	Onderwijsonderdeel ► Eindtermen ▼								
		European Value Added Tax	Eur en Ned vennootschapsbel	International Business Taxation	Estate Planning: Bedrijfsopvolging	Transfer Pricing	Verdieping Formeel Belastingrecht	Keuze vak indirecte belastingen *	Keuzevak indirecte belastingen *
A. Kennis en inzicht	(Systematiek van) het fiscale recht in nationale verhoudingen		E		E		E		E
	(Systematiek van) het fiscale recht in internationale verhoudingen	E	X	E		E			
	Kennis van belastingheffing van grote ondernemingen	E	E	E		E			
	Kennis van internationaal en Europees belastingrecht	E	E	E		E	X		
	Specialistische kennis gebaseerd op gekozen specialisatie								E
	Elementaire vormen van rechtsvergelijking	X		X		E	X		
	Jurisprudentie	E	E	E	E	X	E		X
	Actueel wetenschappelijk onderzoek	X	X	X	X	X	X		X
	Actuele rechtspraktijk	X	X	X	X	X	X		
	Metajuridische aspecten	X			X		X		
B. Toepassen kennis en inzicht	(aan de hand van – aan de veranderende rechtspraktijk ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	E	E	E	E	E	E		E
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van (fiscaal) juridisch relevante bronnen	X	X	X	X	X	X		E
	Mondeling en/of schriftelijk (fiscaal) juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E	E	E	E		E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	X	X	X	E	X	X		
	Plaatsen van (fiscaal) juridische problemen in een bredere en/of maatschappelijke context				X	X	X		X
	Zelfstandig een wetenschappelijk verantwoorde masterthesis schrijven								E
C. Oordeels- vorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel	E	E	E	E	E	E		E
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	X	X	X	X	X	X		X
	Onderscheiden van (fiscaal) juridische en verschillende andere argumenten/belangen	X	X	X	X	X	X		X
	Vanuit verschillende gezichtspunten een (fiscaal) juridisch relevante en academisch verantwoorde conclusie trekken	X	X	X	E	E	X		X
D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X	X	X	X	X	X		
	In groepsverband communiceren over gelezen juridische bronnen	X	X	X	X	X	X		
	Gezamenlijk juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	X	X	X	X	X	X		
	Actief deelnemen aan (fiscaal) juridische discussies	X	X	X	X	X	X		
	Een (fiscaal) juridisch gesprek leiden	X	X	X	X	X	X		
	Passief gebruik van Engels	E		E		E			
	Actief gebruik van Engels	E		E		E			

E. Leervaardigheden	In staat zijn zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	X	X	X	X	X	X			
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te formuleren	X	X	X	X	X	X			E
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante (fiscaal) juridische informatie	X	X	X	X	X	X			X
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X	X	X	X	X	X			X
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op (fiscaal) juridisch inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X	X	X	X	X	X			X
	In staat zijn in te spelen op juridisch-maatschappelijke ontwikkelingen	X	X	X	X	X	X			X
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen waarvoor een master FR nodig is	X								
	In staat zijn een aansluitende postacademische opleiding met succes af te ronden	X								

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst

X= komt voor in het onderwijs

* = geen vrij keuzevak maar verplicht 2 vakken kiezen uit de vakken aangeboden aan de samenwerkende universiteiten:

- Tax Assurance Indirecte Belastingen (Tilburg University) (periode 4)
- Indirecte Belastingen en Internationale Handel (Vrije Universiteit Amsterdam) (periode 5)
- Capita Selecta Omzetbelasting (Tilburg University) (periode 4 en 5)

Matrix Master Fiscaal recht - Specialisatie Tax & Technology

Dublin descriptoren	Onderwijsonderdeel ► Eindtermen ▼	Eur. en Ned vennootschapsbel	Tax & Technology I VU **	International Business Taxation	Estate Planning: Bedrijfs-opvolging	Transfer Pricing	Computational Science of Taxation	Verdieping Formeel Belastingrecht	Tax & Technology II UvT **	Masterthesis
A. Kennis en inzicht	(Systematiek van) het fiscale recht in nationale verhoudingen	E			E		X	E		E
	(systematiek van) het fiscale recht in internationale verhoudingen	X		E		E	X			
	Kennis van belastingheffing grote ondernemingen	E		E		E	X			
	Kennis van internationaal en Europees belastingrecht	E		E		E	X	X		
	Specialistische kennis gebaseerd op gekozen specialisatie						E			E
	Kennis van de inzet van data-analyse bij de beantwoording van fiscale vraagstukken						E			
	Jurisprudentie	E		E	E	E		E		X
	Elementaire vormen van rechtsvergelijking			X		X		X		
	Actueel wetenschappelijk onderzoek	X		X	X	X	X	X		X
	Actuele rechtspraktijk	X		X	X	X	X	X		
	Metajuridische aspecten				X		E	X		
B. Toepassen kennis en inzicht	(aan de hand van – aan de veranderende rechtspraktijk ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	E		E	E	E	E	E		E
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van (fiscaal) juridisch relevante bronnen	X		X	X	X		X		E
	Mondeling en/of schriftelijk (fiscaal) juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E		E	E	E		E		E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	X		X	E	X	X	X		
	Plaatsen van (fiscaal) juridische problemen in een bredere en/of maatschappelijke context	X		X	X	X	X	X		X
	Zelfstandig een wetenschappelijk verantwoorde masterthesis schrijven									E
C. Oordeelsvorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel	E		E	E	E	X	E		E
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	X		X	X	X	X	X		X
	Onderscheiden van (fiscaal) juridische en verschillende andere argumenten/belangen	X		X	X	X	X	X		X
	Vanuit verschillende gezichtspunten een (fiscaal) juridisch relevante en academisch verantwoorde conclusie trekken	X		X	E	E	X	X		X

D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X		X	X	X	X	X		
	In groepsverband communiceren over gelezen juridische bronnen	X		X	X	X	X	X		
	Gezamenlijk juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	X		X	X	X	X	X		
	Actief deelnemen aan (fiscaal) juridische discussies	X		X	X	X	X	X		
	Een (fiscaal) juridisch gesprek leiden	X		X	X	X		X		
	Passief gebruik van Engels			E		E	E			
	Actief gebruik van Engels			E		E	E			
E. Leervaardig- heden	In staat zijn zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	X		X	X	X	X	X		
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te formuleren	X		X	X	X	X	X		E
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante (fiscaal) juridische informatie	X		X	X	X	X	X		X
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X		X	X	X	X	X		X
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op (fiscaal) juridisch inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X		X	X	X	X	X		X
	In staat zijn in te spelen op juridisch-maatschappelijke ontwikkelingen	X		X	X	X	X	X		X
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen waarvoor een master FR nodig is					X				
	In staat zijn een aansluitende postacademische opleiding met succes af te ronden					X				

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst

X = komt voor in het onderwijs

**= verplichte vakken aangeboden aan de samenwerkende universiteiten

Matrix - Forensica, Criminologie en Rechtspleging

Dublin descriptor	Onderwijsonderdeel ► Eindtermen ▼	Rechtspsychologie en bewijs	Verdieping strafprocesrecht	Capita Selecta Criminologie	Strafrechtelijke sancties	OM en rechtshandhaving	Criminalistiek en Forensisch DNA	Verdediging en rechtsmiddelen in strafzaken	Bewijs in strafzaken	Verdieping materieel strafrecht	Forensische accountancy	Masterthesis
A. Kennis en inzicht	Systematiek van (het Nederlandse) straf- en strafprocesrecht		XE		XE		X	XE	XE	XE		E
	Ontwikkelingen binnen de strafrechtspleging in de maatschappelijke context plaatsen	X	XE	X	XE	XE		XE	XE	XE		E
	Leerstukken rondom strafrechtelijke bewijsgaring	XE	XE				X	X	XE	X	X	E/O
	Doorwerking in de nationale rechtsorde van relevant strafrechtelijk Europees en internationaal recht		XE		XE	X		XE	XE	X	X	E/O
	Invloed van verschillende forensische disciplines op de strafrechtspraktijk	XE		X		XE	XE	X	XE		XE	E/O
	Jurisprudentie	X	XE		XE	XE	X	XE	XE	XE	XE	E/O
	Actueel wetenschappelijk onderzoek	XE		XE	XE	X	XE	XE	XE	XE	XE	E
	Actuele rechtspraktijk	X	XE	X	XE	XE	X	XE	XE	XE		E
B. Toepassen kennis en inzicht	(aan de hand van – aan de veranderende rechtspraktijk ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen		XE		XE	XE	X	XE	XE	XE	XE	E/O
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van relevante bronnen	XE	XE	XE	XE	X	X	XE	XE	X	XE	E
	Mondeling en/of schriftelijk argumenteren en kritisch reflecteren	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	X	XE	E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	E
	Plaatsen van juridische problemen in een maatschappelijke context	X	X	X	XE	X	X	X	XE	X	XE	E
C. Oordeels- vorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel en daarbij criminologische, forensische en andere relevante invalshoeken betrekken	XE	X	XE	X		XE	X	X		XE	E
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	XE	X	XE	X	X	XE	X	X	X	X	E
	Onderscheiden van juridische argumenten/ belangen/ inzichten van argumenten/ belangen/ inzichten uit diverse forensische disciplines	X		X	X	X	X	X	XE	XE	X	E
	Duiden van de betekenis van inzichten uit diverse forensische disciplines voor de ontwikkeling van het recht	X		X			X		XE		X	E/O
	Vanuit verschillende gezichtspunten een (juridisch) relevante en academisch verantwoorde conclusie synthetiseren	XE	X	XE	XE	XE	X	XE	XE	XE	XE	E

D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	In groepsverband communiceren over gelezen bronnen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	XE	
	Gezamenlijk problemen definiëren, analyseren en oplossen	X	X	XE	X	X	X	X	X	X	XE	
	Actief deelnemen aan discussies	X	X	X	X	XE	X	X	X	X	X	
	Een gesprek leiden	X	X	X					X	X	X	
	Passief gebruik van Engels	X	X	X	X		XE				X	E
	Actief gebruik van Engels											
E. Leervaardigheden	In staat zijn om zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	XE	X	X	X		X	X	X	X	XE	
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te concipiëren		X	XE	X	X		X	X			E
	In staat zijn zelfstandig complexe casus te analyseren en op te lossen	XE	XE	XE	XE	XE	X	XE	XE	XE	XE	E
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante informatie	XE	X	XE	X	X	X	X	X	XE	XE	E
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X	X	XE	X	X	XE	X	XE	X	X	E
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X	X	XE	X	XE	X	X	X	X		E
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen op een breed terrein waarop masters in de FCR werkzaam kunnen zijn	X	X	X	X	X	X			X		
	In staat zijn een postacademische opleiding (een (beroepsgerichte) post-initiële opleiding of een advanced master) met een grotendeels zelfgestuurd en autonoom karakter met succes af te ronden	X	X	X	X	X	X			X		

X = komt voor in het onderwijs

E = wordt getoetst

E/0 = wordt getoetst tenzij het onderwerp van de thesis zich daar niet toe leent

Beoogde leerresultaten Forensica, Criminologie en Rechtspleging

Dublin descriptoren	Onderwijsonderdeel ► Eindtermen ▼	European Criminal Law	International criminal law	Transforensische Psychiatrie	Forensic Psychopathology	Organisational Crime	Forensische Geneeskunde
A. Kennis en inzicht	Systematiek van (het Nederlandse) straf- en strafprocesrecht	XE	XE		XE		X
	Ontwikkelingen binnen de strafrechtspleging in de maatschappelijke context plaatsen	XE	XE	XE	XE	X	XE
	Leerstukken rondom strafrechtelijke bewijsgaring						
	Doorwerking in de nationale rechtsorde van relevant strafrechtelijk Europees en internationaal recht	XE	XE				
	Invloed van verschillende forensische disciplines op de strafrechtspraktijk			X	X	X	X
	Jurisprudentie	XE	XE	X	XE		X
	Actueel wetenschappelijk onderzoek	XE	XE	XE	XE	XE	XE
	Actuele rechtspraktijk	XE	XE	XE		XE	XE
B. Toepassen kennis en inzicht	(aan de hand van – aan de veranderende rechtspraktijk ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	XE	XE	XE			X
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van relevante bronnen	XE	XE		XE		
	Mondeling en/of schriftelijk argumenteren en kritisch reflecteren	XE	XE		XE	XE	XE
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	XE	XE	XE	XE	XE	XE
	Plaatsen van juridische problemen in een maatschappelijke context	X	X	XE	X	XE	XE
C. Oordeelsvorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel en daarbij criminologische, forensische en andere relevante invalshoeken betrekken	XE	XE	XE	XE	XE	
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	XE	XE	X	XE	XE	XE
	Onderscheiden van juridische argumenten/belangen/ inzichten van argumenten/belangen/inzichten uit diverse forensische disciplines			XE	X	XE	XE
	Duiden van de betekenis van inzichten uit diverse forensische disciplines voor de ontwikkeling van het recht			X	X	X	X
	Vanuit verschillende gezichtspunten een (juridisch) relevante en academisch verantwoorde conclusie synthetiseren	XE	XE		XE	XE	XE
D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X	X		X	X	X
	In groepsverband communiceren over gelezen bronnen	X	X		X	X	X
	Gezamenlijk problemen definiëren, analyseren en oplossen	X	X		X	X	X
	Actief deelnemen aan discussies	X	X	X	X	X	X
	Een gesprek leiden	X	X	X	X	X	X
	Passief gebruik van Engels	X	X		X	X	X
	Actief gebruik van Engels				XE	XE	

E. Leervaardigheden	In staat zijn om zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	X	X		X	X	XE
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te concipiëren	X	X	X		XE	X
	In staat zijn zelfstandig complexe casus te analyseren en op te lossen	X	X		XE	XE	X
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante informatie	X	X	XE	XE	XE	XE
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X	X		XE	XE	XE
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X	X		X	X	X
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen op een breed terrein waarop masters in de FCR werkzaam kunnen zijn	X	X		X	X	
	In staat zijn een postacademische opleiding (een (beroepsgerichte) post-initiële opleiding of een advanced master) met een grotendeels zelfgestuurd en autonoom karakter met succes af te ronden	X	X		X	X	

X = komt voor in het onderwijs

E = wordt getoetst

E/O = wordt getoetst tenzij het onderwerp van de thesis zich daar niet toe leent

Beoogde leerresultaten Forensics, Criminology and Law

Dublindes-criptoren	Onderwijsonderdeel ► Eindtermen ▼	Psychology and Law	Forensic psychopathology	Criminological perspectives	Advanced Criminal Procedure	European Criminal Law	International Criminal Law	Criminalistics and forensic DNA	Organisational Crime	Evidence	Master thesis
A. Kennis en inzicht	Systematiek van het straf- en strafprocesrecht		XE		XE	XE	XE			X	E
	Internationaal en Europees recht	X	XE		XE	XE	XE			XE	E/O
	Jurisprudentie	XE	X		XE	XE	XE	XE		XE	E/O
	Rechtsvergelijking		XE		XE	XE	XE	X		XE	E/O
	Actueel wetenschappelijk onderzoek	XE	XE	XE	X	XE	XE	X	XE	XE	E
	Actuele rechtspraak	X			X	XE	XE	X	XE	XE	E
	Ontwikkelingen binnen de strafrechtspleging in de maatschappelijke context plaatsen	XE		XE	XE	XE	XE	X	X	XE	E
	Invloed van verschillende forensische disciplines op de strafrechtspraak	X	X					XE	X	XE	E/O
B. Toepassen kennis en inzicht	(aan de hand van – aan de veranderende rechtspraak ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen				XE	XE	XE	X		X	E
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van relevante bronnen	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	E
	Mondeling en/of schriftelijk argumenteren en kritisch reflecteren	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	E
	Plaatsen van juridische problemen in een maatschappelijke context	X	X	X	X	X	X	X	XE	X	E
C. Oordeelsvorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel en daarbij criminologische, forensische en andere relevante invalshoeken betrekken	XE	XE	XE	X	XE	XE	XE	XE	X	E
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	XE	XE	XE	X	XE	XE	X	XE	X	E
	Onderscheiden van juridische argumenten/belangen/inzichten van argumenten/belangen/inzichten uit diverse forensische disciplines	X	X	X	X			XE	XE	XE	E
	Duiden van de betekenis van inzichten uit diverse forensische disciplines voor de ontwikkeling van het recht	X	X	X	X			X	X	XE	E/O
	Vanuit verschillende gezichtspunten een (juridisch) relevante en academisch verantwoorde conclusie synthetiseren	XE	X	XE	XE	XE	XE	XE	XE	XE	E
D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	In groepsverband communiceren over gelezen bronnen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	Gezamenlijk problemen definiëren, analyseren en oplossen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	Actief deelnemen aan discussies	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	Een gesprek leiden	X	X	X	X	X	X	X	X		
	Passief gebruik van Engels	X	X	X	X	X	X		X	XE	E
	Actief gebruik van Engels	X	XE	XE	XE	X	X	XE	XE	XE	E

E. Leervaardigheden	In staat zijn zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	XE	X	XE	X	X	X	X	X	X	
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te concipiëren			X		X	X	X	XE	X	E
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante informatie	XE	XE	XE	X	XE	X	XE	XE	XE	E
	In staat zijn zelfstandig complexe casus te analyseren en op te lossen	XE	XE	XE	XE	XE	X	XE	XE	XE	E
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	XE	XE	XE	X	X	X	X	XE	XE	E
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X	X	X	X	X	X		X	X	E
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen op een breed terrein waarop masters in de FCR werkzaam kunnen zijn	X	X	X		X	X	X	X	X	X
	In staat zijn een aansluitende postacademische opleiding (een (beroepsgerichte) post-initiële opleiding of een advanced master) met een grotendeels zelfgestuurd en autonoom karakter met succes af te ronden	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

X = komt voor in het onderwijs

E = wordt getoetst

E/O = wordt getoetst tenzij het onderwerp van de thesis zich daar niet toe leent

Algemeen programma

Dublin descriptoren	Eindtermen	Rechtshandeling en Overeenkomst	Tussen publiek en privaaf: een meta-juridische analyse	Keuzeblokken	Masterthesis
A. Kennis en inzicht	(Systematiek van) het Nederlandse recht	E		Hangt af van betreffende blokken	E
	Internationaal en Europees recht, incl. doorwerking in nationale rechtsorde	E			E/O
	Jurisprudentie	E			E
	Elementaire vormen van rechtsvergelijking				E/O
	Actueel wetenschappelijk onderzoek	E	E		E
	Actuele rechtspraktijk	E	X		E/O
	Metajuridische aspecten		E		E/O
B. Toepass-en kennis en inzicht	(Aan de hand van – aan de veranderende rechtspraktijk ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	E			
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van juridisch relevante bronnen	X			E
	Mondeling en/of schriftelijk juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E		E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	E	E		E
	Plaatsen van juridische problemen in een bredere c.q. historische en/of maatschappelijke context	X	E		E/O
C. Oordeels- vorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel	X	E		E
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	X	E		X
	Onderscheiden van juridische en verschillende andere argumenten/belangen	E	E		E/O
	Vanuit verschillende gezichtspunten een juridisch relevante en academisch verantwoorde conclusie synthetiseren	E	E		E/O
D. Commu- nicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X	E		
	In groepsverband communiceren over gelezen juridische bronnen	X	E		
	Gezamenlijk juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	X	E		
	Actief deelnemen aan juridische discussies	X	E		
	Een juridisch gesprek leiden	X			
	Passief gebruik van Engels		E		E/O
	Actief gebruik van Engels				

E. Leervaardigheden	In staat zijn zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	X	X		
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te formuleren	X			E
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante juridische informatie	X	E		E
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X			
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op juridisch inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X			
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen waarvoor een master NR nodig is			X	
	In staat zijn een aansluitende postacademische opleiding met succes af te ronden			X	

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst

X = komt voor in het onderwijs

E/O = wordt getoetst tenzij het onderwerp van de thesis zich daar niet toe leent

MATRIX - Specialisatie Handels- en Ondernemingsrecht

Dublin descriptor	Eindtermen	Onderwijsonderdeel							
		Arbeidsrecht I	Ondernemingsrecht	Tussen publiek en privaats: een meta-juridische analyse	Goederenrecht	Corporate Social Responsibility	Insolventierecht	Geschiedenis in de onderneming	Keuzeblok
A. Kennis en inzicht	(Systematiek van) het Nederlandse recht	X	E		E		E	E	Hangt af van het desbetreffende blok
	Internationaal en Europees recht, incl. doorwerking in nationale rechtsorde	X	E		E	X	E	E	
	Jurisprudentie	E	E		E		E	E	
	Elementaire vormen van rechtsvergelijking				E	X		X	
	Actueel wetenschappelijk onderzoek		E	E	E	X	E	E	
	Actuele rechtspraak	X	E	X	E	X	E	E	
	Metajuridische aspecten			E		X			
B. Toepassen kennis en inzicht	(Aan de hand van – aan de veranderende rechtspraak) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	E	E		E	X	E	E	
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van juridisch relevante bronnen	E	X		X	X	X	X	E
	Mondeling en/of schriftelijk juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E	E	X	E	E	E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	E	E	E	E	X	E	E	E
	Plaatsen van juridische problemen in een bredere c.q. historische en/of maatschappelijke context		X	E	X	E	X	X	E/O
C. Oordeelsvorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel	X	X	E	E	X	X	X	E
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	X	X	E	X	E	X	X	X
	Onderscheiden van juridische en verschillende andere argumenten/belangen	X	X	E	E	X	X	E	E/O
	Vanuit verschillende gezichtspunten een juridisch relevante en academisch verantwoorde conclusie synthetiseren		E	E	E	X	E	E	E/O
D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X	X	E	X	E	X	X	
	In groepsverband communiceren over gelezen juridische bronnen	X	X	E	X	E	X	X	
	Gezamenlijk juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	X	X	E	X	E	X	X	
	Actief deelnemen aan juridische discussies	X	X	E	X	E	X	X	
	Een juridisch gesprek leiden	X	X		X		X	X	
	Passief gebruik van Engels			E		X		X	E/O
	Actief gebruik van Engels					X			

A. Leervaardigheden	In staat zijn zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	X	X	X	X	E	X	X		
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te formuleren	X	X		X		X			E
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante juridische informatie	X	X	E	X	X	X	X		E
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X	X		X	E	X			
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op juridisch inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X	X		X	E	X			
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen waarvoor een master NR nodig is	X								
	In staat zijn een aansluitende postacademische opleiding met succes af te ronden	X								

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst

X = komt voor in het onderwijs

E/0 = wordt getoetst tenzij het onderwerp van de thesis zich daar niet toe leent

Specialisatie Privaatrecht

		Onderwijsonderdeel								
Dublin descriptoren	Eindtermen	Rechtshandeling en Overeenkomst	Personen- en Familierecht	Tussen publiek en privaat: een meta-juridische analyse	Schadevergoeding en Onrechtmatige Daad	Goederenrecht	Overheid en Privaatrecht	Civiele Rechtspleging	Keuzeblok	Masterthesis
A. Kennis en inzicht	(Systematiek van) het Nederlandse recht	E	E		E	E	E	E	Hangt af van betreffende blok	E
	Internationaal en Europees recht, incl. doorwerking in nationale rechtsorde	E	E			E		E		E/O
	Jurisprudentie	E	E		E	E	E	E		E
	Elementaire vormen van rechtsvergelijking		X			E	E	E		E/O
	Actueel wetenschappelijk onderzoek	E		E	E	E	E	E		E
	Actuele rechtspraktijk	E	X	X	E	E	E	E		E/O
	Metajuridische aspecten		X	E			E	E		E/O
B. Toepassen kennis en inzicht	(Aan de hand van – aan de veranderende rechtspraktijk ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	E	E		E	E	E	E	Hangt af van betreffende blok	
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van juridisch relevante bronnen	X	E		E	X	E	X		E
	Mondeling en/of schriftelijk juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E	E	E	E	E		E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	E	X	E	E	E	E	X		E
	Plaatsen van juridische problemen in een bredere c.q. historische en/of maatschappelijke context	X	E	E	E	X	E	X		E/O
C. Oordeels- vorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel	X	E	E	E	E	E	X	Hangt af van betreffende blok	E
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	X	X	E	E	X	E	X		X
	Onderscheiden van juridische en verschillende andere argumenten/belangen	E	E	E	E	E	E	X		E/O
	Vanuit verschillende gezichtspunten een juridisch relevante en academisch verantwoorde conclusie synthetiseren	E	E	E	E	E	E	E		E/O

D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X		E	E	X	X	X		
	In groepsverband communiceren over gelezen juridische bronnen	X	X	E	X	X	X	X		
	Gezamenlijk juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	X	X	E	X	X	X	X		
	Actief deelnemen aan juridische discussies	X	X	E	X	X	X	X		
	Een juridisch gesprek leiden	X			X	X	X	X		
	Passief gebruik van Engels			E				X		E/O
	Actief gebruik van Engels							X		
E. Leervaardigheden	In staat zijn zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	X	X	X	E	X	X	X		
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te formuleren	X	X		X	X	X	X		E
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante juridische informatie	X	X	E	E	X	E	X		E
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X	X		E	X	E	X		
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op juridisch inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X	X		E	X	X	X		E
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen waarvoor een master NR nodig is	X								
	In staat zijn een aansluitende postacademische opleiding met succes af te ronden	X								

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst

X = komt voor in het onderwijs

E/O = wordt getoetst tenzij het onderwerp van de thesis zich daar niet toe leent

Specialisatie staats- en bestuursrecht

Dublin descriptoren	Eindtermen	Onderwijsonderdeel							
		Verdieping Bestuursrecht	Verdieping Staatsrecht	Tussen publiek en privaats: een meta-juridische analyse	Omgevingsrecht	Europees en Nationaal Constitutioneel Recht	Openbaar bestuur	Overheid en Privaatrecht	Masterthesis
A. Kennis en inzicht	(Systematiek van) het Nederlandse recht	E	E		E	E	E	E	E
	Internationaal en Europees recht, incl. doorwerking in nationale rechtsorde	E	X		X	E	E		E/O
	Jurisprudentie	E	E		E	E	E	E	E
	Elementaire vormen van rechtsvergelijking		E		X	E		E	E/O
	Actueel wetenschappelijk onderzoek		E	E	X	E	E	E	E
	Actuele rechtspraktijk	X	E	X	E	E	E	E	E/O
	Metajuridische aspecten		E	E		E		E	E/O
B. Toepassen kennis en inzicht	(Aan de hand van – aan de veranderende rechtspraktijk ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	E	E		E	E	E	E	
	Opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van juridisch relevante bronnen	E	E		X	E	E	E	E
	Mondeling en/of schriftelijk juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E	E	E	E	E	E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	E	E	E	E	E	E	E	E
	Plaatsen van juridische problemen in een bredere c.q. historische en/of maatschappelijke context	E	E	E	X	E	X	E	E/O
C. Oordeelsvorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel		E	E	E	E	E	E	E
	Hebben van een open-wetenschappelijke attitude	X	E	E	X	E	X	E	X
	Onderscheiden van juridische en verschillende andere argumenten/belangen	E	E	E	E	E	E	E	E/O
	Vanuit verschillende gezichtspunten een juridisch relevante en academisch verantwoorde conclusie synthetiseren	E	E	E	X	E	E	E	E/O
D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten		E	E	X	X	X	X	
	In groepsverband communiceren over gelezen juridische bronnen	E	X	E	X	X	X	X	
	Gezamenlijk juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	E	X	E	X	X	X	X	
	Actief deelnemen aan juridische discussies	X	X	E	X	X	X	X	
	Een juridisch gesprek leiden		X		X		X	X	
	Passief gebruik van Engels		X	E		X			E/O
	Actief gebruik van Engels								

E. Leervaardigheden	In staat zijn zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	E		X	X	X	X	X		
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te formuleren		E		X	E	E	X		E
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante juridische informatie	E	E	E	X	E	E	E		E
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X	E		E	E	E	E		
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op juridisch inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X	E		E	E		X		
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen waarvoor een master NR nodig is	X								
	In staat zijn een aansluitende postacademische opleiding met succes af te ronden	X								

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst

X = komt voor in het onderwijs

E/0 = wordt getoetst tenzij het onderwerp van de thesis zich daar niet toe leent

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst
X = komt voor in het onderwijs
E/O = wordt getoetst tenzij het onderwerp van de thesis zich daar niet toe leent

MATRIX master Recht en Arbeid - Specialisatie Arbeid en Onderneming

Dublin descriptoren	Onderwijsonderdeel ► Eindtermen ▼	Arbeidsrecht-I	Ondernemings-recht	Sociale zekerheid	Sociale zekerheid- II	Gezondheids-recht-I	g gezondheids-recht- II	Europeanisering van het sociaal recht	Keuzeblok	Masterthesis
A. Kennis en inzicht	(Systematiek van) het nationale arbeids- en gezondheidsrecht	E	E	E	E	E				E
	(Systematiek van) het internationale en Europese recht incl. doorwerking		E			E	E	E		E/O
	Elementaire vormen van rechtsvergelijking		X			X	E	E		E/O
	Actueel wetenschappelijk onderzoek	E	E	E	E	E	E	E		E
	Jurisprudentie	E	E	E	E	E	E	E		E
	Ethische aspecten	X		X		X	X	X		E/O
B. Toepassen kennis en inzicht	(aan de hand van – aan de veranderende rechtspraktijk ontleende – casus) juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	E	E	E	E	E	E	E		
	Zelfstandig opzoeken, selecteren, analyseren en interpreteren van juridisch relevante bronnen	X	X	X	X	X	X	X		E
	Mondeling en/of schriftelijk juridisch argumenteren en kritisch reflecteren	E	E	E	E	E	E	E		E
	Zich mondeling en/of schriftelijk goed uitdrukken op academisch en professioneel niveau	X	X	X	X	E	X	X		E
	Plaatsen van juridische problemen in een bredere en/of maatschappelijke context	X	X	X	X	X	X	X		E/O
	Zelfstandig een wetenschappelijk verantwoorde masterthesis schrijven									E
C. Oordeelsvorming	Op wetenschappelijke wijze vormen en expliciteren van een eigen oordeel	E	E	E	E	E	E	E		E
	Hebben van een open-wetenschappelijke werkwijze	X	X	X	X	X	X	X		X
D. Communicatie	Verworven kennis en inzicht delen met vakgenoten	X	X	X	X	E	X	X		
	In groepsverband communiceren over gelezen juridische bronnen	X	X	X	X	X	X	X		
	Gezamenlijk juridische problemen definiëren, analyseren en oplossen	X	X	X	X	E	X	X		
	Actief deelnemen aan juridische discussies	X	X	X	X	X	X	X		
	Actief en passief gebruik van Engels		X				E	E		E/O
E. Leervaardigheden	In staat zijn zowel zelfstandig als in teamverband te functioneren	X	X	X	X	E	X	X		
	In staat zijn zelfstandig onderzoeksvragen te formuleren	X	X	X	X	X	X	X		E
	In staat zijn zelfstandig op zoek te gaan naar relevante juridische informatie	X	X	X	X	X	X	X		E
	In staat zijn zich snel nieuwe kennis eigen te maken en bestaande kennis te verbreden en te verdiepen	X	X	X	X	E	X	X		
	In staat zijn zich snel aan te passen aan nieuwe situaties, zowel op juridisch inhoudelijk niveau als bij ontsluiten en uitwisselen van informatie	X	X	X	X	X	X	X		
	In staat zijn in te spelen op juridisch-maatschappelijke ontwikkelingen	X		X		X	X	X		E/O
	In staat zijn om met succes een beroep uit te oefenen waarvoor een master A&G nodig is					X				
	In staat zijn een aansluitende postacademische opleiding met succes af te ronden					X				

E = komt voor in het onderwijs en wordt getoetst

X = komt voor in het onderwijs

E/O = wordt getoetst tenzij het onderwerp van de thesis zich daar niet toe leent

Bijlage 2. Opleidingscurriculum

B2.1 B Fiscaal Recht

Bachelor Fiscaal Recht voor studenten die in academisch jaar 2020/2021 of later gestart zijn met de opleiding						
Semester 1 4 sep. 2023 t/m 2 feb. 2024			Semester 2 5 feb. t/m 12 jul. 2024			
Jaar 1	Systeem 1 (LSY1101) en Casus en Vaardigheden 1 (LCV1101) met daarin begrepen de volgende onderwijseenheden:			Systeem 2 (LSY1102) en Casus en vaardigheden 2 (LCV1102) met daarin begrepen de volgende onderwijseenheden:		
	- Inleiding Grondslagen en Methoden van het Recht (MET1100) – 3 ECTS - Inleiding Privatrecht (PRI1101) – 10 ECTS - Inleiding Bestuursrecht (PUB1101) – 5 ECTS - Inleiding Belastingrecht (TAX1100) – 3 ECTS - Vaardigheidstraining I (MET1101) – 6 ECTS			- Inleiding Strafrecht (CRI1101) – 10 ECTS - Inleiding Staatsrecht (PUB1102) – 5 ECTS - Inleiding Internationaal Recht (IER1101) – 3 ECTS - Inleiding Europees Recht (IER1102) – 3 ECTS - Vaardigheidstraining II (MET1102) – 6 ECTS		
	Professionele Vaardigheden jaar 1 (LPO1100) – 6 ECTS bestaande uit Professionele Vaardigheden I (LPO1101) in semester 1 en Professionele Vaardigheden II (LPO1102) in semester 2.					
Jaar 2	Periode 1 4 sep. t/m 27 okt. 2023	Periode 2 30 okt. t/m 22 dec. 2023	Periode 3 8 jan. t/m 2 feb. 2024	Semester 2 5 feb. t/m 14 jul. 2024		
	- Belastingrecht voor Particulieren I (TAX2018) – 7 ECTS - Formeel Belastingrecht (TAX2016) – 8 ECTS	- Grondslagen en Methoden van Belastingrecht (TAX2011) – 10 ECTS - Fiscale Ethiek en Grondrechten (TAX2017) – 2 ECTS		<i>Systeem 4 (LSY2104) en Casus en Vaardigheden 4 (LCV2104) met daarin begrepen de volgende onderwijseenheden:</i> - Verbintenissenrecht (PRI2034) – 7 ECTS - Goederenrecht (PRI3021) – 7 ECTS - Relatievermogensrecht en Erfrecht (PRI2011) – 3 ECTS - Ondernemingsrecht (PRI3022) – 4 ECTS - Faillissementsrecht (PRI3023) – 3 ECTS - Arbeidsrecht (PUB3016) – 2 ECTS - Burgerlijk Procesrecht (LAW3020) – 1 ECTS		
Professionele Vaardigheden jaar 2 (LPO2100) – 6 ECTS bestaande uit Professionele Vaardigheden III (LPO2103) in semester 3 en Professionele Vaardigheden IV (LPO2104) in semester 4.						
Jaar 3	Periode 1 4 sep. t/m 27 okt. 2023	Periode 2 30 okt. t/m 22 dec. 2023	Periode 3 8 jan. t/m 2 feb. 2024	Periode 4 5 feb. t/m 5 apr. 2024	Periode 5 15 apr. t/m 14 jun. 2024	Periode 6 17 jun. t/m 12 jul. 2024
	Straf- en Strafprocesrecht (CRI3031) – 10 ECTS	- Belastingrecht voor Particulieren II (TAX3014) – 6 ECTS - Kostprijsverhogende Belastingen (TAX3015) – 5 ECTS		Belastingrecht voor Ondernemingen I (TAX3016) – 6 ECTS	(Internationaal) Belastingrecht voor Ondernemingen II (TAX3017) – 7 ECTS	
	Procesrecht (MET2203) – 7 ECTS					
Eindwerkstuk (LAW3502) – 10 ECTS						
Bedrijfseconomie (TAX3001) – 9 ECTS						
Toetsen : Gedurende de daartoe bestemde periodes						
Toetsen : Gedurende de daartoe bestemde periodes						

Bachelor Rechtsgeleerdheid voor studenten die in academisch jaar 2020/2021 of later gestart zijn met de opleiding			
	Semester 1 4 sep. 2023 t/m 2 feb. 2024		Semester 2 5 feb. t/m 12 jul. 2024
Jaar 1	<i>Systeem 1 (LSY1101) en Casus en Vaardigheden 1 (LCV1101) met daarin begrepen de volgende onderwijsseenheden:</i> • Inleiding Grondslagen en Methoden van het Recht (MET1100) – 3 ECTS • Inleiding Privaatrecht (PRI1101) – 10 ECTS • Inleiding Bestuursrecht (PUB1101) – 5 ECTS • Inleiding Belastingrecht (TAX1100) – 3 ECTS • Vaardighedentraining I (MET1101) – 6 ECTS Professionele Vaardigheden jaar 1 (LPO1100) – 6 ECTS bestaande uit Professionele Vaardigheden I (LPO1101) in semester 1 en Professionele Vaardigheden II (LPO1102) in semester 2.	<i>Systeem 2 (LSY1102) en Casus en Vaardigheden 2 (LCV1102) met daarin begrepen de volgende onderwijsseenheden:</i> • Inleiding Strafrecht (CRI1101) – 10 ECTS • Inleiding Staatsrecht (PUB1102) – 5 ECTS • Inleiding Internationaal Recht (IER1101) – 3 ECTS • Inleiding Europees Recht (IER1102) – 3 ECTS • Vaardighedentraining II (MET1102) – 6 ECTS	
Jaar 2	Semester 3 4 sep. 2023 t/m 2 feb. 2024	Semester 4 5 feb. t/m 12 jul. 2024	
	<i>Systeem 3 (LSY2103) en Casus en Vaardigheden 3 (LCV2103) met daarin begrepen de volgende onderwijsseenheden:</i> • Internationaal en Europees Recht (IER2031) – 10 ECTS • Staats- en Bestuursrecht (PUB2031) – 10 ECTS • Internationaal Privaatrecht (PRI2024) – 3 ECTS • Bestuurs- en Europees Procesrecht (PUB2032) – 2 ECTS • Vaardighedentraining III (MET2103) – 2 ECTS Professionele Vaardigheden jaar 2 (LPO2100) – 6 ECTS bestaande uit Professionele Vaardigheden III (LPO2103) in semester 3 en Professionele Vaardigheden IV (LPO2104) in semester 4.	<i>Systeem 4 (LSY2104) en Casus en Vaardigheden 4 (LCV2104) met daarin de volgende onderwijsseenheden:</i> • Verbintenissenrecht (PRI2034) – 7 ECTS • Goederenrecht (PRI3021) – 7 ECTS • Relatievermogensrecht en Erfrecht (PRI2011) – 3 ECTS • Ondernemingsrecht (PRI3022) – 4 ECTS • Faillissementsrecht (PRI3023) – 3 ECTS • Arbeidsrecht (PUB3016) – 2 ECTS • Burgerlijk Procesrecht (LAW3020) – 1 ECTS	
Jaar 3	Semester 5 4 sep. 2023 t/m 2 feb. 2024	Semester 6 5 feb. t/m 12 jul. 2024	
	<i>Systeem 5 (LSY3105) en Casus en Vaardigheden 5 (LCV3105) met daarin begrepen de volgende onderwijsseenheden:</i> • Straf- en Strafrecesrecht (CRI3031) – 10 ECTS • Grondslagen en Methoden van het Recht (LAW3068) – 10 ECTS • Procesrecht (MET2203) – 7 ECTS Professionele Vaardigheden jaar 3 (LPO3105) – 3 ECTS	Inruiling keuzeruimte (12 ECTS in totaal; overige ECTS extra-curriculair): • (niet-)juridische onderwijsseenheden aan een buitenlandse faculteit; • een juridische stage; • (niet-)juridische onderwijsseenheden aan een andere faculteit aan UM; • juridische onderwijsseenheden aan de faculteit; • door de opleidingsdirecteur goedgekeurde eigen invulling onder begeleiding van een examenbevoegde docent; • MarBle; • ...	
	Eindwerkstuk (LAW3501) – 18 ECTS		
	Toetsen : Gedurende 1 ^e , 3 ^e en 5 ^e semester	Toetsen : Gedurende 2 ^e , 4 ^e en 6 ^e semester	

B2.3 M Fiscaal Recht

Elk vak telt 6 EC.

2023/2024 Master Fiscaal Recht: specialisatie Directe Belastingen totaal 8 blokken (2 per periode) en een Masterthesis; de derde en zesde periode zijn bestemd voor de Masterthesis, er wordt dan geen onderwijs aangeboden				
	Periode 1 4 sep. t/m 27 okt. 2023	Periode 2 30 okt. t/m 22 dec. 2023	Periode 4 5 feb. t/m 5 apr. 2024	Periode 5 15 apr. t/m 14 jun. 2024
7 verplichte blokken	- European Value Added Tax (TAX4005) of Ondernemingsrecht (PRI4007) - Europese en Nederlandse Vennootschapsbelasting (TAX4001)	- International Business Taxation (TAX4030) - Estate Planning: Bedrijfsopvolging (TAX4008)	- Transfer Pricing (TAX4020) - Pensioen (TAX4004)	Verdieping Formeel Belastingrecht (TAX4003)
+ 1 keuzeblok*				Keuzeblok
Thesis voor alle studenten	Masterthesis			
*Keuzeblokken	De student dient de keuzeruimte in te vullen conform artikel 35 van het Onderwijs- en Examenreglement.			
	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 23 oktober 2 ^e kans: week van 29 januari	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 18 december 2 ^e kans: week van 8 april Onderwijsvrij: Week van 25 december Week van 1 januari	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 1 april 2 ^e kans: week van 17 juni Onderwijsvrij: Week van 12 februari 29 maart, 1 april	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 10 juni 2 ^e kans: week van 1 juli Onderwijsvrij: 9, 10 en 20 mei

2023/2024 Master Fiscaal Recht: specialisatie Indirecte Belastingen totaal 8 blokken (2 per periode) en een Masterthesis; de derde en zesde periode zijn bestemd voor de Masterthesis, er wordt dan geen onderwijs aangeboden				
	Periode 1 4 sep. t/m 27 okt. 2023	Periode 2 30 okt. t/m 22 dec. 2023	Periode 4 5 feb. t/m 5 apr. 2024	Periode 5 15 apr. t/m 14 jun. 2024
6 verplichte blokken	- European Value Added Tax (TAX4005) - Europese en Nederlandse Vennootschapsbelasting (TAX4001)	- International Business Taxation (TAX4030) - Estate Planning: Bedrijfsopvolging (TAX4008)	Transfer Pricing (TAX4020)	Verdieping Formeel Belastingrecht (TAX4003)
+ 2 gebonden keuzeblokken te kiezen uit			Tax Assurance Indirecte Belastingen (Tilburg University) (TAX4015)	Indirecte Belastingen en Internationale Handel (Vrije Universiteit, Amsterdam) (TAX4013)
Thesis voor alle studenten	Masterthesis			
	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 23 oktober 2 ^e kans: week van 29 januari	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 18 december 2 ^e kans: week van 8 april	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 1 april 2 ^e kans: week van 17 juni	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 10 juni 2 ^e kans: week van 1 juli
			Onderwijsvrij: Week van 25 december Week van 1 januari	Onderwijsvrij: Week van 12 februari 29 maart, 1 april
				Onderwijsvrij: 9, 10 en 20 mei

2023/2024 Master Fiscaal Recht: specialisatie Tax and Technology				
totaal 8 blokken (2 per periode) en een Masterthesis; de derde en zesde periode zijn bestemd voor de Masterthesis, er wordt dan geen onderwijs aangeboden				
	Periode 1 4 sep. t/m 27 okt. 2023	Periode 2 30 okt. t/m 22 dec. 2023	Periode 4 5 feb. t/m 5 apr. 2024	Periode 5 15 apr. t/m 14 jun. 2024
8 verplichte blokken	• Europese en Nederlandse Vennootschapsbelasting (TAX4001) • Tax and Technology I (Vrije Universiteit, Amsterdam) (TAX4025)	• International Business Taxation (TAX4030) • Estate Planning: Bedrijfsopvolging (TAX4008)	• Transfer Pricing (TAX4020) • Computational Science of Taxation (TAX4026)	• Verdieping Formeel Belastingrecht (TAX4003) • Tax and Technology II (Tilburg University) (TAX4029)
Thesis voor alle studenten	• Masterthesis			
	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 23 oktober 2 ^e kans: week van 29 januari	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 18 december 2 ^e kans: week van 8 april Onderwijsvrij: Week van 25 december Week van 1 januari	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 1 april 2 ^e kans: week van 17 juni Onderwijsvrij: Week van 12 februari 29 maart, 1 april	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 10 juni 2 ^e kans: week van 1 juli Onderwijsvrij: 9, 10 en 20 mei

B2.4 M Forensica, Criminologie en Rechtspleging

2023/2024 Master Forensica, Criminologie en Rechtspleging (Nederlandstalige variant) totaal 8 blokken (2 per periode) en een Masterthesis, de derde en zesde periode zijn bedoeld voor de Masterthesis, er wordt dan geen onderwijs aangeboden				
	Periode 1 4 sep. t/m 27 okt. 2023	Periode 2 30 okt. t/m 22 dec. 2023	Periode 4 5 feb. t/m 5 apr. 2024	Periode 5 15 apr. t/m 14 jun. 2024
4 verplichte blokken voor alle studenten	• Verdieping Strafprocesrecht (CRI4002) • Capita Selecta Criminologie (CRI4004)	• Bewijs in Strafzaken (CRI4003) • Rechtspsychologie en Forensisch Bewijs (MET4008)		
Daarnaast minimaal 2 gebonden keuzeblokken te kiezen uit:			• European Criminal Law (CRI4007) • Strafrechtelijke Sancties (CRI4001) • Verdediging in Strafzaken (CRI4009) • Criminalistiek en Forensisch DNA (CRI4025) • Organisational Crime (CRI4020) • Transforensische Psychiatrie (CRI4027) • Cold Cases (LAW4043) (o.b.v. selectie)	• International Criminal Law (CRI4023) • OM en Rechtshandhaving (LAW4041) • Verdieping Materieel Strafrecht (CRI4005) • Forensische Accountancy (CRI4013) • Forensic Psychopathology (CRI4016) • Forensische Geneeskunde (CRI4029)
2 vrije keuzeblok(ken)	De student dient de keuzeruimte in te vullen conform artikel 35 van het Onderwijs- en Examenreglement.			
Thesis voor alle studenten	• Masterthesis			
	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 23 oktober 2 ^e kans: week van 29 januari	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 18 december 2 ^e kans: week van 8 april	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 1 april 2 ^e kans: week van 17 juni	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 10 juni 2 ^e kans: week van 1 juli
		Onderwijsvrij: Week van 25 december Week van 1 januari	Onderwijsvrij: Week van 12 februari 29 maart, 1 april	Onderwijsvrij: 9, 10 en 20 mei

2023/2024 Track Forensics (in the Master Forensica, Criminologie en Rechtspleging) a total of eight courses (two per period) and a Masterthesis; the periods 3 and 6 are reserved for the Masterthesis, no courses are offered then				
	Period 1 Sep. 4 until Oct. 27, 2023	Period 2 Oct. 30 until Dec. 22, 2023	Period 4 Feb. 5 until Apr. 5, 2024	Period 5 Apr. 15 until Jun. 14, 2024
4 compulsory courses	• Evidence (CRI4021) • Criminological Perspectives (CRI4017)	• Advanced Criminal Procedure (CRI4024) • Psychology and Law (CRI4015)		
at least 2 courses from			• Criminalistics and Forensic DNA (CRI4026) • European Criminal Law (CRI4007) • Organisational Crime (CRI4020)	• Forensic Psychopathology (CRI4016) • International Criminal Law (CRI4023)
2 electives:	The student must choose the electives in accordance with Article 35 of the Education and Examination Regulations.			
Thesis for all students	• Masterthesis			
	Examinations: Week of October 23 Resit: week of January 29	Examinations: Week of December 18 Resit: week of April 8	Examinations: Week of April 1 Resit: week of June 17	Examinations: Week of June 10 Resit: week of July 1
		Holidays: Week of December 25 Week of January 1	Holidays: Week of February 12 March 29, April 1	Holidays: May 9 and 10, May 20

2023/2024 Master Nederlands Recht				
totaal 8 blokken (2 per periode) en een Masterthesis; de derde en zesde periode zijn bestemd voor de Masterthesis, er wordt dan geen onderwijs aangeboden				
	Periode 1 4 sep. t/m 27 okt. 2023	Periode 2 30 okt. t/m 22 dec. 2023	Periode 4 5 feb. t/m 5 apr. 2024	Periode 5 15 apr. t/m 14 jun. 2024
Specialisatie Privatrecht 7 verplichte blokken	- Rechtshandeling en Overeenkomst (PRI4001) - Personen- en Familierecht (PRI4015)	- Tussen Publiek en Privaat: een Metajuridische Analyse (MET4012) - Onrechtmatige Daad en Schadevergoeding (PRI4008)	Goederenrecht (PRI4011)	- Civiele Rechtspleging (MET4001) - Overheid en Privatrecht (PUB4012)
+ 1 keuzeblok*			Keuzeblok	
Specialisatie Handels- en ondernemingsrecht	Ondernemingsrecht (PRI4007)	Tussen Publiek en Privaat: een Metajuridische Analyse (MET4012)	Corporate Social Responsibility (LAW4037)	Geschillen in de Onderneming (PUB4019)
7 verplichte blokken	Arbeidsrecht I (PUB4014)		Goederenrecht (PRI4011)	Insolventierecht (PRI4010)
+ 1 keuzeblok*		Keuzeblok		
Specialisatie Staats- en bestuursrecht	Verdieping Staatsrecht (PUB4028)	Tussen Publiek en Privaat: een Metajuridische Analyse (MET4012)	Europees en Nationaal Constitutioneel Recht (PUB4021)	Openbaar Bestuur (PUB4022)
7 verplichte blokken	Verdieping Bestuursrecht (PUB4020)	Omgevingsrecht (PUB4029)		Overheid en Privatrecht (PUB4012)
+ 1 keuzeblok*			Keuzeblok	
Algemeen programma 2 verplichte blokken	Rechtshandeling en Overeenkomst (PRI4001)	Tussen Publiek en Privaat: een Metajuridische Analyse (MET4012)		
+ minimaal 5 blokken te kiezen uit de specialisaties zoals hierboven vermeld				
+ 1 keuzeblok*				
Thesis voor alle studenten	Masterthesis			
*Keuzeblokken	De student dient de keuzeruimte in te vullen conform artikel 35 van het Onderwijs- en Examenreglement.			

2023/2024 Master Recht en Arbeid: specialisatie Arbeid en Onderneming totaal 8 blokken (2 per periode) en een Masterthesis; de derde en zesde periode zijn bedoeld voor de Masterthesis, er wordt dan geen onderwijs aangeboden				
	Periode 1 4 sep. t/m 27 okt. 2023	Periode 2 30 okt. t/m 22 dec. 2023	Periode 4 5 feb. t/m 5 apr. 2024	Periode 5 15 apr. t/m 14 jun. 2024
7 verplichte blokken	- Arbeidsrecht I (PUB4014) - Ondernemingsrecht (PRI4007)	- Europeanisering Sociaal Recht (PUB4027) - Sociale Zekerheid I (PUB4018)	Arbeidsrecht II (PUB4015)	- Insolventierecht (PRI4010) - Geschillen in de Onderneming (PUB4019)
+ 1 keuzeblok*			Keuzeblok	
Thesis voor alle studenten	Masterthesis			
Keuzeblok*	De student dient de keuzeruimte in te vullen conform artikel 35 van het Onderwijs- en Examenreglement.			
	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 23 oktober 2 ^e kans: week van 29 januari	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 18 december 2 ^e kans: week van 8 april	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 1 april 2 ^e kans: week van 17 juni	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 10 juni 2 ^e kans: week van 1 juli
		Onderwijsvrij: Week van 25 december Week van 1 januari	Onderwijsvrij: Week van 12 februari 29 maart, 1 april	Onderwijsvrij: 9, 10 en 20 mei

2023/2024 Master Recht en Arbeid: specialisatie Arbeid en Gezondheid totaal 8 blokken (2 per periode) en een Masterthesis; de derde en zesde periode zijn bedoeld voor de Masterthesis, er wordt dan geen onderwijs aangeboden				
	Periode 1 4 sep. t/m 27 okt. 2023	Periode 2 30 okt. t/m 22 dec. 2023	Periode 4 5 feb. t/m 5 apr. 2024	Periode 5 15 apr. t/m 14 jun. 2024
7 verplichte blokken	- Arbeidsrecht I (PUB4014) - Gezondheidsrecht I (LAW4001)	- Sociale Zekerheid I (PUB4018) - Europeanisering Sociaal Recht (PUB4027)	- Sociale Zekerheid II (PUB4001) - Arbeidsrecht II (PUB4015)	Gezondheidsrecht II (LAW4002)
+ 1 keuzeblok*				Keuzeblok
Thesis voor alle studenten	Masterthesis			
*Keuzeblok	De student dient de keuzeruimte in te vullen conform artikel 35 van het Onderwijs- en Examenreglement.			
	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 23 oktober 2 ^e kans: week van 29 januari	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 18 december 2 ^e kans: week van 8 april Onderwijsvrij: Week van 25 december Week van 1 januari	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 1 april 2 ^e kans: week van 17 juni Onderwijsvrij: Week van 12 februari 29 maart en 1 april	Toetsdata: 1 ^e kans: week van 10 juni 2 ^e kans: week van 1 juli Onderwijsvrij: 9, 10 en 20 mei

Bijlage 3. Bezoekprogramma

Dag 1: 28 mei 2024

BACHELOR

10.30	11.15	Ontvangst, welkom en rondleiding
11.15	11.45	Vooroverleg panel (intern)
11.45	12.15	Gesprek met facultair management
12.15	13.00	Gesprek met opleidingsmanagement bachelors
13.00	14.00	Lunch
14.00	14.45	Gesprek met studenten B Rechtsgeleerdheid en B Fiscaal Recht
14.45	15.30	Gesprek met docenten B Rechtsgeleerdheid en B Fiscaal Recht
15.30	16.00	Pauze
16.00	16.30	Gesprek met studenten B European Law School
16.30	17.00	Gesprek met docenten B European Law School
17.00	18.00	Opstellen voorlopige bevindingen bachelors (panel intern)
18.00	18.30	Wrap-up sessie met opleidingen

Dag 2: 29 mei 2024

MASTER

08.45	09.00	Aankomst panel
09.00	10.00	Gesprek met opleidingsmanagement masters (excl. Adv. masters)
10.00	10.15	Pauze
10.15	11.00	Gesprek met studenten M Fiscaal Recht en M International and European Tax Law
11.00	11.45	Gesprek met docenten M Fiscaal Recht en M International and European Tax Law
11.45	12.45	Opstellen voorlopige bevindingen M Fiscaal Recht en M International and European Tax Law (panel intern)
12.45	13.45	Lunch
13.45	14.45	Gesprek met studenten M Nederlands Recht, M Forensica, Criminologie en Rechtspleging en M Recht en Arbeid
		Gesprek met studenten M European Law School, M International Laws, en M Globalisation and Law
15.45	16.00	Pauze
15.00	16.00	Gesprek met docenten M Nederlands Recht, M Forensica, Criminologie en Rechtspleging en M Recht en Arbeid
		Gesprek met docenten M European Law School, M International Laws, en M Globalisation and Law
16.00	18.00	Opstellen voorlopige bevindingen M Nederlands Recht, M Forensica, Criminologie en Rechtspleging en M Recht en Arbeid, M European Law School, M International Laws, en M Globalisation and Law (panel intern)
18.00	18.30	Wrap-up sessie met opleidingen

Dag 3: 30 mei 2024

Excie en ADV MA

08.45	09.00	Aankomst panel
09.00	09.45	Gesprek met Examencommissie (en toetscommissie)

09.45	10.00	Pauze
10.00	10.45	Gesprek met Management Advanced masters
10.45	11.00	Pauze
11.00	11.45	Gesprek met studenten advanced masters
11.45	12.30	Gesprek met docenten advanced masters
12.30	13.15	Lunch
13.15	14.30	Opstellen voorlopige bevindingen advanced masters en voorbereiden eindgesprek (panel intern)
14.30	15.30	Eindgesprek management alle opleidingen
15.30	16.15	Opstellen laatste bevindingen (panel intern)
16.15	16.30	Mondelinge rapportage

Bijlage 4. Geraadpleegde materialen

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek ten minste 15 eindwerken per opleiding bestudeerd. De gegevens van de eindwerken zijn op aanvraag beschikbaar bij Academion. In onderstaand overzicht is weergegeven hoeveel eindwerken er gelezen zijn, hoeveel dat er per variant zijn (waar van toepassing) en hoe ze over de afstudeerrichtingen zijn verdeeld (waar van toepassing).

Opleiding	Scripties	Varianten	Afstudeertracks
B European Law School	16	vt	- General Programme: 15 - Dual programme Madrid: 1
B Fiscaal Recht	15	Vt	
B Rechtsgeleerdheid	15	Vt	
M Advanced Master in Privacy, Cybersecurity and Data Management	15	Dt	
M Advanced Master Intellectual Property Law and Knowledge Management LL.M.	16	Vt: 15 Dt: 1	
M Advanced Master Intellectual Property Law and Knowledge Management MSc.	15	Vt: 14 Dt: 1	
M European Law School	15	Vt	- European Business Law: 8 - European Public Law: 4 - Law of Sustainable Europe: 3
M Fiscaal Recht	15	Vt	- Directe belastingen: 7 - Indirecte belastingen: 5 - Tax and Technology: 2
M Forensica, Criminologie en Rechtspleging	15	Vt	- Nederlandstalige track: 8 - Engelstalige track: 7
M Globalisation and Law	15	Vt	- General Programme: 4 - Human Rights: 4 - Corporate and Commercial Law: 5 - International Trade and Investment Law: 2
M International and European Tax Law	15	Vt	- General Programme: 9 Customs and International Supply Chain Taxation: 3 - Tax and Technology: 3
M International Laws	15	Vt	
M Nederlands Recht	15	Vt	- Algemeen Programma: 2 - Privaatrecht: 7 - Handels- en Ondernemingsrecht: 3 - Staats- en Bestuursrecht : 3
M Recht en Arbeid	20	Vt	- Arbeid en Gezondheid: 13 - Arbeid en Onderneming: 7

Daarnaast heeft het panel voor en tijdens het bezoek onder andere de volgende materialen geraadpleegd:

- Vorige NVAO-visitatierapporten alle opleidingen
- Algemeen hoofdstuk
- Organogram faculteit
- Midterm review rapport
- Instroomcijfers
- Uitstroom bachelors
- Rendementcijfers
- Onderwijs- en examenregelingen
- Facultair toetsbeleid
- Regeling kwaliteitsborging toetsing
- Regeling aanwijzing examinatoren
- Jaarverslag Examencommissie
- Handreiking normering bachelorthesis
- Handreiking normering masterthesis
- Regeling masterthesis
- Graduate Survey Factsheet 2023
- Vakinzagelijst (LMS Canvas)

Bachelors:

- Zelfevaluatie rapport
- Cursorisch overzicht
- Vakbeschrijvingen
- Regeling eindwerkstuk
- Toetsplan

Masters:

- Zelfevaluatie rapport
- Cursorisch overzicht (2023-2024 en 2022-2023)
- Vakbeschrijvingen
- Extra informatie m.b.t. civiel effecteisen MA FCR
- Plan van aanpak master Recht en Arbeid

Advanced Masters:

- Zelfevaluatie rapport
- Vakbeschrijvingen
- Regeling Advanced Masterthesis